

OTDK-DOLGOZAT

Kis Boglárka

BA

2013

CSEPEL-SZIGET ÉS A BENNE REJLŐ TURISZTIKAI LEHETŐSÉGEK

CSEPEL ISLAND AND POSSIBILITIES OF TOURISM IN IT

Kis Boglárka

Kézirat lezárva: 2011. október 25.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	1
Irodalmi áttekintés	2
1. A Csepel-sziget települései	3
1.1 Csepel (XXI. Kerület).....	3
1.2 Halásztelek.....	3
1.3 Lórév	3
1.4 Makád	4
1.5 Ráckeve.....	4
1.6 Szigetbecse.....	4
1.7 Szigetcsép	5
1.8 Szigethalom	5
1.9 Szigetszentmárton	5
1.10 Szigetszentmiklós.....	6
1.11 Szigetújfalu.....	6
1.12 Tököl	6
2. Csepel-sziget (turizmussal összefüggő) jellemzői.....	7
2.1 Természetföldrajzi jellemzők.....	7
2.1.1 Földrajz.....	7
2.1.2 Növényzet, állatvilág	7
2.2 Gazdaságföldrajzi jellemzők.....	8
2.2.1 Történelem.....	8
2.2.2 Közlekedés.....	13
Anyag és módszer.....	15
3. Jelenlegi (turizmust befolyásoló) kínálat jellemzői	17
3.1 Természeti értékek	17
3.2 Műemlékek	18
3.3 Múzeumok és kiállítások	20
3.4 Közlekedés, megközelíthetőség.....	21
3.4.1 A sziget megközelíthetősége	21
3.4.2 Közúti közlekedés.....	22
3.4.3 Közösségi közlekedés.....	22

3.4.4	Vízi közlekedés.....	23
3.5	Szálláshelyek	24
3.6	Rendezvények és programok	26
4.	Statisztikai adatok elemzése	30
4.1	A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai	30
4.1.1	Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma.....	30
4.1.2	Magánszálláshelyek vendégforgalma.....	32
4.2	Visszajelzésekből származó adatok, információk.....	33
4.2.1	Kék Duna Wellness Hotel*****	33
4.2.2	Savoyai Kastélyszálló***	36
4.2.3	Laguna Panzió és Étterem	39
4.2.4	Szigetújfalu Vendégház.....	39
4.2.5	Airport Szálló	39
4.2.6	Mártoni Csárda Étterem és Panzió	39
4.2.7	Tomega Duna Családi Üdülő	39
5.	Kérdőíves felmérés eredményeinek kiértékelése.....	40
6.	Visszajelzések.....	46
7.	Turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos ismeretek	49
7.1	Megvalósított turisztikai beruházások	49
7.1.1	Polgári Védelmi Múzeum.....	49
7.1.2	Ráckevei Hajómalom	49
7.2	Kivitelezés alatt álló turisztikai beruházások.....	51
7.2.1	Kerékpárutak kialakítása a Csepel-szigeten és egyes településein.....	51
7.2.2	Levegőt! Ráckeve élhetőbb központjáért	53
7.3	Előkészítés alatt álló turisztikai fejlesztések.....	54
7.3.1	ReTInA projekt.....	54
7.3.2	TDM-ek létrehozása	56
7.3.3	Szigetbecsei Falumúzeum	56
7.4	Fejlesztési ötleteim	56
7.4.1	Kerékpár Múzeum	56
7.4.2	Kerékpározási lehetőségek és programok	57
7.4.3	Vízi közlekedés és programok.....	59
7.4.4	Csepel Művekkel kapcsolatos programok, lehetőségek	60
7.4.5	Rendezvények, programok	61

7.4.6	Egységes elérhetőség, honlap létrehozása	61
8.	Élménybeszámolók, interjúk	63
8.1	Emese Várispánság	63
8.1.1	Mélyinterjú	65
8.2	Csepel Művek 9-es számú légoltalmi óvóhelye	66
8.2.1	Előzmények	66
8.2.2	Az éjszakai bunkertúra	67
8.2.3	Mélyinterjú	69
8.2.4	A Csepel-szigetre látogattak.....	70
9.	Egy általam megszervezett program.....	71
10.	SWOT – elemzés.....	74
	Következtetések, javaslatok.....	76
	Összefoglalás	77
	Irodalomjegyzék	79
	Mellékletek	I

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma az egyes településeken 2006-2010 között	37
2. táblázat: Egyes települések kereskedelmi vendégforgalmának (fő) és vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között.....	38
3. táblázat: Az egyes településeken működő magánszálláshelyek vendégforgalmának (fő) és vendégéjszakáinak (éj) alakulása 2005-2009 között.....	39
4. táblázat: Duna Wellness Hotel***** vendégforgalmának (fő) alakulása 2006-2010 között	40
5. táblázat: Kék Duna Wellness Hotel***** vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között	41
6. táblázat: Savoyai Kastélyszálló*** vendégforgalmának (fő) alakulása 2006-2010 között	43
7. táblázat: Savoyai Kastélyszálló*** vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között	44
8. táblázat: Nők és férfiak aránya az általuk adott válaszok alapján.....	46
9. táblázat: A különböző szabadidős tevékenységek nemek szerinti értékelése.....	47
10. táblázat: A szállástípusok nemek szerinti értékelése.....	48
11. táblázat: Az egyes tényezők értékelése a különböző korcsoportok véleménye alapján.....	48
12. táblázat: A Csepel-sziget településeinek nemek szerinti látogatottsága	49
13. táblázat: A Csepel-sziget településeit érintő látogatás, vagy tartózkodás célja	50
14. táblázat: A megkérdezettek elégedettsége a Csepel-sziget nyújtotta szolgáltatásokkal.....	50
15. táblázat: A Csepel-sziget településeire vonatkozó távolsági autóbuszok	X
 1. ábra: Kék Duna Wellness Hotel***** vendégforgalmának alakulása 2006-2010 között	35
2. ábra: Kék Duna Wellness Hotel*****vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között	36
3. ábra: Savoyai Kastélyszálló*** vendégforgalmának alakulása 2006-2010 között	37
4. ábra: Savoyai Kastélyszálló*** vendégéjszakáinak alakulása 2006-2010 között	38
5. ábra: A megkérdezettek megoszlása az általuk adott válaszok és nemük alapján	40

BEVEZETÉS

Magyarország számottevően meghatározható turisztikai célpont, amelyen belül számtalan olyan területi egység létezik, amely a turisták érdeklődését felkelti. (Michalkó, 2007)

Ebből kifolyólag *a Csepel-szigetet alkalmasnak találom turisztikai desztináció kijelölésére.* Egyrészt azért, mert *közel van a fővároshoz*, másrészt pedig úgy *ipari*, mint *mezőgazdasági múlttal és hagyományokkal*, valamint *feltárt és feltáratlan emlékekkel rendelkező, soknemzetiségű térség.*

A Csepel-sziget Magyarország egyik legnagyobb dunai szigete. Annak köszönhetően, hogy északi települése (Csepel) Budapest XXI. kerülete, része az ország központjának, illetve a fővárost körülölelő agglomerációnak. dr. Kasza Sándor (1999) szavaival élve: „ha a főváros az ország szíve, akkor az agglomeráció a szív burka, Csepel-sziget és környéke e burok értékes, életbe vágóan fontos darabja.”

Mindemellett történelmi és természetföldrajzi szempontból is kiváló adottságokkal rendelkezik. Mindezek hatására *Tudományos Diákköri Pályamunkám témájának a Csepel-sziget turizmusfejlesztési lehetőségeit választottam.* Dolgozatom elkészítésében a jelenlegi turisztikai kínálatot is bemutatom annak érdekében, hogy megtudjam, a későbbiekben milyen elemekre lehet építeni idegenforgalmi szempontból.

Kutatásom célja felmérni a vizsgált térség idegenforgalmi alkalmasságát, bemutatni a jelenlegi helyzetet, megismerni és megismertetni mindazokat a turisztikai lehetőségeket, amelyek a közelmúltban megvalósultak, kivitelezés alatt állnak, illetve még csak tervben vannak. Igyekszem felmérni azokat a hiányosságokat, amelyek kiküszöbölésével a szigetre egységesen kiterjedő idegenforgalom alakulhat ki.

Hipotéziseim

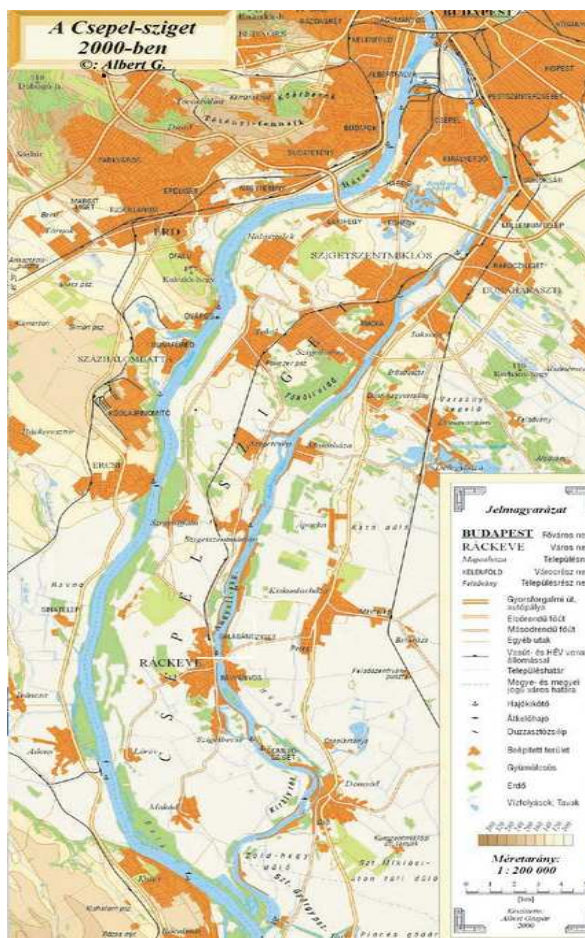
- A főváros közelsége növeli a turisztikai beruházások és programok számát;
- A sziget jelleg növeli a sporthorgász események és telepek számát;
- Az ipari-mezőgazdasági múlt jelleg együttes megléte növeli a komplex programok létrejöttét, lehetőségét;
- A különböző szabadidős programok, lehetőségek hiánya és/vagy nem megfelelő terjesztése, reklámozása gyengíti mind a hazai és mind a külföldi idegenforgalom kialakulását, meglétét, fellendülését.

Munkámat színesebbé teszik a különböző interjúk, saját tapasztalataim és ötleteim illetve az emberek igényeire és a Csepel-sziget ismertségére vonatkozó kérdőív.

IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Pályamunkám elkészítéséhez viszonylag kevés idegenforgalommal kapcsolatos szakirodalom állt a rendelkezésemre. Igyekeztem összegyűjteni azokat a tényezőket, amelyek a vizsgált térségre jellemzőek és turisztikai szempontból fontosak. A természet és az ember alkotta környezet, valamint a történelmi múlt ismerete egyaránt fontos és meghatározó tényező.

A Csepel-sziget Közép-Magyarország legnagyobb dunai szigete. Budapeستől délre található, hossza kb. 48 km, szélessége 3-10 km között váltakozik. A Csepel-szigeti városok földrajzilag, gazdaságilag és történetileg szoros kapcsolatban voltak és vannak a sziget mellett, a folyó bal partjának közelében fekvő településekkel. (Kasza, 1999)

1. kép: Csepel-sziget területe

A szigeten található települések közé tartozik Halásztelek, Lórév, Makád, Ráckeve, Szigetbence, Szigetcsép, Szigethalom, Szigetszentmárton, Szigetszentmiklós, Szigetújfalu, Tököl és a sziget északi részén fekvő Csepel (XXI. kerület), amit 1950-ben Budapesthez csatoltak.

Etnikai képe a történelmi eseményeknek köszönhetően mindig is változatos volt, és ez a mai napig fennáll. Német (sváb), szerb (rác) és bolgár nemzetiségűek egyaránt élnek a településeken. Ők nem csak őrzik, hanem ápolják is kultúrájukat, hagyományaikat. (Batizi, 2009)

Az 1. ábrán a Duna és a Kis-Duna által közrefogott Csepel-sziget területét láthatjuk.

1. A CSEPEL-SZIGET TELEPÜLÉSEI

1.1 CSEPEL (XXI. KERÜLET)

2. kép

Csepel, a Kis- és Nagy-Duna által közrefogott Csepel-sziget északi részén fekszik, és 1950 óta a főváros XXI. kerülete. Északon a Kvassay híddal a főváros IX. kerületéhez, keleten a Gubacsi híddal Pesterzsébethez (XX. kerület), illetve a délebbi részen komppal Soroksárhoz (XXIII. kerület) kapcsolódik. Déli szomszédjai Halásztelek és Szigetszentmiklós.

Csepel termálvizes lelőhely, a jelenlegi strandon egy feltárt termálkút működik. Az utcák, a kerület településszerkezete az 1838-as jeges árvíz után került kialakításra. A városképet a Belváros és a királyerdei Duna-dűlő tízeletemesei kivételével általában négyemeletes házsorok, de többségében kertes, családi-házass övezetek jellemzik. A rendszerváltás idején bekövetkező iparszerkezeti átalakulás óta Csepel friss és jó levegőjű, zöldfelületben egyre gazdagabb kerület, melynek klímáját csak a napközben aránytalanul erős közúti gépkocsiforgalom zavar meg. (Kasza, 1999)

1.2 HALÁSZTELEK

A város területe a kőkorszakban is már lakott volt. A római korban a határ nehezen védhető szakasza volt. Innen indította Attila, a hunok királya támadását. A honfoglaló magyarok a jó legelőjű területeken tartották méneseiket, és kisebb településeket alapítottak. A folyó gyakori áradásai teljesen elpusztították a település középkori áradásait. 1890-től kezdve bolgárkertészek érkeztek Halásztelekre az öntözővíz közelsége miatt. Nekik köszönhetően Magyarországon még új és hamar megkedvelt mezőgazdasági terményeket és művelési módot honosítottak meg. Itt épült fel a Malonyay-kastély, amely a gazdagodó nagybirtokos rezidenciájának számított, és ezt követően Halásztelek gazdasági centrummá vált. (Batizi, 2009)

3. kép

1.3 LÓRÉV

4. kép

A sziget déli részén, Pest megye egyik legrégebben lakott helye a Ráckeve melletti Lórév. Szomszéd települései délről Makád, keletről Szigetbecse. Közel két évtizede a település mai temetője területén vaskori cserépedényeket találtak.

A település neve az e vidéken őrzött fejedelmi ménesekre utal, mivel a terület kedvező feltételeket biztosított ahhoz, hogy az állatokat átszállítsák a Duna túlsó partjára. Lórév ma is fontos átkelőhelynek számít. A Duna-meder kotrása közben római hajó

maradványaira bukkantak. A településen ma is többségében szerbek laknak, valamint Lórévi székhellyel működik a Magyarországi Szerb Színház, melyet Rusz Milán színművész, rendező alapított 1991-ben. (Batizi, 2009)

1.4 MAKÁD

A Csepel-sziget déli részén a sziget utolsó települése Makád. Budapesttől körülbelül 50 kilométerre, Ráckevétől 10 kilométerre található. Nyugaton a Nagy-Duna, keleten a Ráckevei- Duna-ág övezi.

5. kép

A hagyomány szerint Makád község alapítása a honfoglalásra tehető. Makád nevű lovász, Árpád fejedelem főlovászának, Csepelnek volt hű embere. Őt a fejedelmi ménesek déli irányból való védelmére, őrzésére telepítették le a településen. (Batizi, 2009)

1.5 RÁCKEVE

6. kép

Ráckeve, amelyet évszázadokon keresztül a sziget „fővárosának” tartottak Budapesttől 47 km-re a Kis-Duna két partján terül el. A városközpont az alföld oldalról az Árpád hídon át közelíthető meg. Az acél szerkezetű híd felépítésére először 1897-ben került sor, ekkor kapta az Árpád híd nevet. A második világháborút követően a magyar csapatok felrobbantották. Helyére először pontonhíd került, majd 1947-ben újjáépítették. Felújítására 1993-ban került sor. (Batizi, 2009)

A város középkori elődjének gazdasági életét a török dúlás elől menekülő rácok lendítették fel. Településüknek királyi kiváltságokat szereztek, így Ráckeve hamar a sziget gazdasági központjává vált. A török uralom után Savoyai Jenő herceg, a sziget földesura virágoztatta fel ismét a települést. (Fiar–Nagy, 2000)

1.6 SZIGETBECSE

Szigetbecse a Csepel-sziget déli részén, a Ráckevei-Duna holtága mellett fekszik, a fővárostól körülbelül 48 kilométerre. Az idők során többször pusztította árvíz, tűz, a törökök, de ennek ellenére mindig újraépült. A sziget többi településétől eltérően Szigetbecse nem tartozott a fejedelmi, majd a királyi birtokhoz, hanem a Becse-Gergely nemzetség tulajdonát képezte.

7. kép

Szigetbecsén ma is élő hagyomány a húsvét vasárnapi tojásfutás. A tojásfutó fiatal emberek hagyományos viseletbe öltöznek, és fúvószenekari kíséret mellett versenyeznek a tojások összegyűjtésében. A lakosság 1946-ig 85%-ban német volt. Szigetbecse jelenleg is nemzetiségi település, magyarok és svábok lakják. Rendkívül vonzó a becsei Duna-part,

valamint a 2007-ben kiépített Tőzike tanösvény, amely során megismerkedhetünk a dunai holtágak vízi élővilágával. (Batizi, 2009)

1.7 SZIGETCSÉP

8. kép

Szigetcsép a sziget közepe táján, a Nagy-Duna és a Ráckevei - Duna-ág között terül el, Budapesttől körülbelül 30 kilométerre. Ez a település magyarok, németek és szerbek lakta terület. Elnevezése magyarul, németül és szerbül: Csép, Tschip és Csip. Szigetcsép igen sokat szenvedett az árvizektől. Ennek ma is megvan a nyoma, a falutól északra ahol a csépi öbölnek nevezett hosszú árfolyási meder kedvelt ivóvízterülete a halaknak és fészkelőhelye a vízimadaraknak. A község határában kezdte meg működését a Kertészeti Egyetem (ma: Budapesti Corvinus Egyetem) Szigetcsépi Tangazdasága, amely nagyüzemi szőlő- és gyümölcstermesztéssel foglalkozik mind a mai napig. (Fiar-Nagy, 2000)

1.8 SZIGETHALOM

A település Szigetszentmiklóstól délre, a Kis-Dunához közel található. Szigethalom a sziget fiatal, közel 125 éves múltra visszatekintő városa. Városi rangra 2004-ben tett szert. Nevét száz év alatt többször változtatták. A Szigethalom nevet 1951. január elsejétől viseli.

9. kép

A város területe eredetileg tököli határrésznek számított, amelyet egykori tulajdonosai védőlegelőnek használtak. Évről évre egyre több sokgyermekes család talált itt otthonra, melynek következtében már 1899-ben be kellett indítani az iskolai oktatást, illetve 1908-ban az akkoriban még csak Tökölig közlekedő HÉV vonalán megállót is kitértek Szigethalom számára. Az I. világháborút követően a település fejlődése felgyorsult, az új ipari üzemek vonzották a munkaerőt. 1940-ben megépült a tököli repülőtér, majd 1941-1944 között a Dunai Repülőgépgyár is.

A város egyik érdekessége az 1933-ban felszentelt Jézus szíve római katolikus templom, illetve a közel ugyanilyen idős református templom. (Batizi, 2009)

1.9 SZIGETSZENTMÁRTON

10. kép

A sziget déli részén fekvő Szigetszentmártont északon Szigetcsép, nyugaton Szigetújfalu, délen Ráckeve, keleten pedig a Kis-Duna határolja. A terület több ezer éve lakott, és ezt mi sem bizonyítja jobban, mint egy – az ásatások során előkerült – négyezer éves őskocsi modell. (Batizi, 2009) Szigetszentmárton mindig is homoki szőlő- és gyümölcstermesztéséről volt híres. A homokbuckás te-

rületen napjainkban is gondosan művelt földekkel találkozhatunk. A Kis-Duna- parton tekinthetjük meg a Tókert természetvédelmi területet, ahol májusban ritka orchideafajok nyílnak. (Fiar–Nagy, 2000)

1.10 SZIGETSZENTMIKLÓS

Szigetszentmiklós nevét egy Szent Miklósnak ajánlott középkori templomról kapta. Ma a sziget legnagyobb, kertvárosias települése. Városi ragját 1986-ban szerezte meg. Területét kelták és a rómaiak is lakták. Erről a templom körüli ásatások során előkerült római kori emlékek tanúskodnak. A település lakóinak életét mindig is Budapest közelsége határozta meg. Csodálatos természeti környezettel rendelkezik. Itt működik a Nemzetközi Baptista Teológia Akadémia. A város határában emelkedik a 314 méter magas lakihegyi rádió-adótorony, amely már messziről jól felismerhető. Ma már használaton kívüli ipari műemlék, mint ahogyan a Csepel Autógyár is. (Fiar–Nagy, 2000)

11. kép

1.11 SZIGETÚJFALU

12. kép

A település neve arra utal, hogy a honfoglalás után később települt be, mint környéke. A XII. században már lakott hely volt. Bencés kolostorának romjai alacsony vízállásnál a dunai révnél a mai napig látszanak. A török idők során elnéptelenedett magyar faluba először rácok, majd németek érkeztek, akik magukkal hozták kultúrájukat és szokásaikat. Az Újfalui-erdő a sziget egyik legcsodálatosabb ártéri erdőfoltja. 88 hektárnyi természetvédelmi területén az emlősök között fellelhető az őz, a vaddisznó és a nyúl, míg a madarak között leggyakoribb a fácán, a fűrj, és a fogoly. (Fiar–Nagy, 2000)

1.12 TÖKÖL

A sziget egyik legősibb települése. A számos bronzkori lelet mellett itt a csi-szolt kőkor emberének szerszámaait is fellelték a régészek. A honfoglalást követően királyi birtokká vált, majd jelentős számban kézművesek telepedtek le. Tökölön ma is együtt élnek a magyarok, szerbek, németek és horvátok. Az 1892-ben megépült HÉV közvetlen napi kapcsolatot teremtett Budapesttel az itt élők számára. A Dunai Repülőgépgyár, amely 1939-ben épült fel, az itt és a környező településeken élőknek munkalehetőséget biztosított. 2001-ben nyilvánították városnak. Tököl és Szigethalom között, a Ráckevei Duna-ágig húzódik a Csepel-sziget legszebb sétaerdeje, a Tököli parkerdő. (Fiar–Nagy, 2000)

13. kép

2. CSEPEL-SZIGET (TURIZMUSSEL ÖSSZEFÜGGŐ) JELLEMZŐI

2.1 TERMÉSZETFÖLDRAJZI JELLEMZŐK

2.1.1 Földrajz

A sziget altalaja kavicsos. A Pesthez közelebb eső területeken inkább a gyengébb minőségű homok, a déli részeken pedig a jobb minőségű talajfajták a jellemzőek. A folyó a Dunántúl és az Alföld közötti törésvonal mentén szeli ketté a vidéket. A sziget termálvízben gazdag. A folyó 1872-es szabályozására az árvizek megakadályozása, illetve a károk csökkentése érdekében volt szükség. Ezáltal a korábban hasonló szélességű folyómedrek megváltoztak, és több sziget a folyóvízszint változása miatt beolvadt a szárazföldbe. A Ráckevei Duna-ág lassúfolyású, tószzerű vízi paradicsommá vált. A folyó átlagos mélysége 3-9 méter közötti, a vidék tengerszint feletti magassága 100 méter körüli. A víz hozta homokot a déli szél homokbuckákba hordta össze a térség északi területein, melyek magassága a tíz métert is elérhette. A szigeten a napsütéses órák száma meghaladja a kettőezret. A csapadék egyenetlen megoszlásban 500-600 milliméter között van. A táj földrajzi adottságai a mezőgazdasági termelés mellett kedveztek az állattartás, vadászat, halászat és erdőgazdálkodás, valamint az ipari termelés lehetőségeinek. (Kasza, 1999)

2.1.2 Növényzet, állatvilág

A sziget növényzetét tekintve mára rengeteget változott. Az egykori gazdag őshonos élővilág a mezőgazdaság, a folyószabályozások, valamint a beépítések hatására szinte maradéktalanul elpusztult. Csepel esetében 70 évvel ezelőtt a terület egyötödét ültetett vegyes erdő borította. Ma erre a Tamariska-dombon és a kertekben magasra nőtt feketefenyők emlékeztetnek. A XXI. kerületben található természetvédelem alatt álló királyerdei Tamariska-dombon napjainkban már csak a szürkenyár és a galagonya van jelen. A gyepképző homokpusztai flóramaradvány rendkívül gazdag, melyben az ötvenet meghaladó erdei és pusztai maradvány faj között díszlik a homoki árvalányhaj, a báránypirosító, a sárga nyúlárnyék, és többek között a pusztai kutyatej. Emellett megtalálhatóak még a homoki imola, a magyar-, és a gyapjas csenkesz is. A természet megújuló erejének köszönhetően a vizek úszóláp foltjai, és a partokat kísérő füzek és nyárfák máig megmaradtak.

Az egykor még az uralkodó réteget vonzó gazdag vadállomány az élőhelyek csökkenése, megszűnése miatt napjainkra eltűnt. Hetven évvel ezelőtt még őzek, üregi nyulak, számos rigóféle, örvös galamb, cinege, sas, vércse, varjú, sármány, szalonka és közel 1200 fácán élt a Királyerdőben, melyekre az uradalmi erdész és a szigorú vadőrök vigyáztak.

Akkoriban még a vizek élővilága, hal-, és vízimadár állománya is színesebb volt. Ma a legszínesebb és leggazdagabb a Ráckevei-Duna partjának és vizének állatvilága. A vízimadarak közül télen is megtalálható a szárcsa, a dankasirály és a tőkés réce. De ezen kívül még előfordul a vízityúk és a búbos vöcsök is.

A Duna vizében manapság a horgászokat csábító 36 halfajon kívül még megfordul a kecskerák, a pézsmapocok is. A madarak közül a leggyakoribbak a feketeterítő, a házi rozsdafarkú, a vörösbegy, a széncinege, a balkáni kacagó gerle valamint a házi veréb. [2.]

2.2 GAZDASÁGFÖLDRAJZI JELLEMZŐK

2.2.1 Történelem

A Csepel-szigetet Magna Insula-nak („Nagy sziget”-nek), a törökök idején Kojun ádá-nak („Juh sziget”-nek), korábbi írásokban többször Ráckevi-szigetnek is említették. Kialakulását körülbelül 10000 évvel ezelőtre tehetjük. A sziget délkeleti részét leszámítva, lényegében az egész terület a Duna jelenkori árteréből jött létre.

Kialakulása után a termékeny föld és a sziget „búvóhely” jellege miatt az ősember is szívesen megtelepedett ezen a területen. Ez az adottsága később is kedvezett az itt élőknek, hiszen a Dunán a kezdetleges vízi közlekedési viszonyok mellett csak igen kevés helyen lehetett átkelni. Feltehetően már a kőkorszakban sem volt lakatlan a sziget, azonban az első leletek körülbelül 4000 évesek. A Dunához közel, a mai Vízművek területén élt egy népcsoport, akik fazekasárut készítettek. Őket a rézkor végén újabb nép váltotta fel. Ezt a népet edényeikről „harang alakú edények” népének nevezzük. Ők is még főleg vadászattal foglalkozó emberek voltak, akik mindemellett a bronzöntéshez is értettek. A vasművességet az időszámításunk előtti századokban ide vándorolt kelták honosították meg. Ez a nép már földműveléssel foglalkozott, több kialakult iparággal – mint pl. fazekasokkal, kovácsokkal és ácsokkal – rendelkezett.

Az időszámításunk kezdete körüli időben a Római Birodalom légiói szállták meg a szigetet és erődöket alakítottak ki. Az V. századi népvándorlás folyamán a legkülönbézetesebb népek: hunok, gepidák, longobárdok, avarok, szlávok, frankok, majd magyarok érkeztek a területre. Csepelt közvetlenül az államalapítás előtt megszállták a magyarok, a sziget a későbbi királyok – Árpád leszármazottainak – birtokában volt, akik időnként megszálltak itt. Árpád vezér mesterembereket hozatott a szigetre, fejedelmi házakat építeni. Lovászai mesterének egy bizonyos kunt, Csepel (Sepel) nevű férfit nevezett ki.

A sziget a török hódítás koráig (1541) a mindenkor uralkodó birtoka volt, akik egyre több földet adományoztak a szigeten. Ezt követően elsősorban egyházi testületek kaptak itt

birtokokat. A XIV. századtól kezdve az uralkodók a szigetet személyes szórakozásaik érdekében is fontosnak tartották. A legkiemelkedőbb szórakozásuk a vadászat volt. A szigetet borító erdőségek abban az időben rengeteg vadnak nyújtottak oltalmat melynek egyik fő oka az lehetett, hogy a királyi udvaron kívül csak igen csekély számú lakossága lehetett a szigetnek.

A térség homokos földje alkalmas volt a bortermelésre is. A XIV. század közepétől kezdve a lakosság nagy része jobbágyságból állott, ugyanakkor a feudális uralkodó osztály tagjai is éltek a szigeten. Az itt élő jobbágyság gyakran kedvezőbb helyzetet élvezhetett a király részéről. Gyakran állami adó-, vagy vámmentességet kaptak. A kiváltságoknak köszönhetően gyarapodtak a sziget falvai, a szigeti jobbágyság termékeit kedvező eredményekkel adhatták el és kereskedelemmel is foglalkozhattak. Ennek következtében már a XVI. század elején a sziget falvainak nagy része mezővárossá vált.

A török hódítást megelőzően a mezővárosok és a jobbágyság életében változások következnek be. A súlyos munkajáradékok, majd a Dózsa György vezette parasztfelkelés a sziget életére is hatással volt. 1541-ben a magyar király helyét a budai pasa foglalta el, ezáltal Csepel török kézre került. A lakosság terhei súlyosbodtak, állandó háborús veszélynek voltak kitéve. A helyzet tovább romlott miután a magyarok is fenntartották jogaikat, így a török hódoltsági jobbágyság kétfelé adózott. Mindezek hatására 1588-ban már csak négy falu létezett. Ráckeven ekkor még kulturális fellendülés volt megfigyelhető, amely a ráckeveiek nagyarányú kereskedelmének volt köszönhető. Ez a gazdasági fellendülés azonban nem tartott sokáig. A XVI. és XVII. század fordulóján bekövetkező, ún. tizenötéves háború idején Pest és Buda ostromlása mellett a szigetet is pusztították. Ráckeve is elpusztult, bár nem sokkal később újra felépült. Ebben az időben pusztulhatott el Csepel is, azonban Ráckeve felépülésével ellentétben több mint száz évig pusztá maradt. Ráckeven kívül már csak Szentmiklós, Makád és Becse maradt meg a sziget falvai közül. Az 1686-os Buda felszabadításával a sziget újra keresztény kézre került. A század végéig az itt élőknek hol a török támadástól, hol a Habsburgok német katonaságától kellett tartania. A sziget lakossága ez idő alatt megfogyatkozott, a magyar lakosság nagy része már a török időkben kipusztult. Helyükbe a török birodalomból délszlávok érkeztek. A sziget rövid időn belül többször is gazdát cserélt. Így először az Esterházy-család majd 1695-ben Heisler Donát német tábornok utána pedig 1698-ban Savoyai Jenő herceg birtokolhatta a szigetet. Savoyai – aki törökverő hadvezér hírében állt – Ráckeven építette fel kastélyát. A sziget egységes uradalommá vált, amit központja miatt ráckevei uradalomnak neveztek.

A Rákóczi szabadságharc után megindult a falvak újjáépítése, jelentős mértékben nőtt a lakosság száma. Az 1720. évi adatok szerint 19 jobbágycsalád élt ekkor már Csepelen. A 30-as évekre ismét betelepült Szentmárton, Újfalú és Becse is, mégpedig német parasztokkal. A 70-es években már 42 családot számoltak a faluban. A szigetnek a városokhoz való közelsége sok nincstelent csábított ide, akik itt viszonylag olcsó lakást és élelmezést szereztek maguknak, azonban munkát részben a városokban, részben a környező, főleg budafoki és csepeli szőlőkben vállaltak. Csepel ettől kezdve vált lépésről lépésre a főváros peremvárosává.

A XIX. század első felében következett be Csepel történetének egyik legjelentősebb eseménye: a falu a mai helyére települt. Korábban Csepel központja sokáig a mai Szabadkikötő helyére esett. Az áttelepülés oka az volt, hogy a szigetet nem egy alkalommal árvíz öntötte el, és ezzel hatalmas pusztításokat végzett nemcsak a szántóföldekben, hanem sokszor a falu épületeiben is. A legnagyobb vészt az 1838-as árvíz jelentette. A Duna áttörte a már meglévő, és az újonnan épített gátakat is, a meglévő 114 házból 106 teljesen elpusztult.

A csepeli gyár alapításáig Csepel a termelésének eredményét maga élvezte. Budapest piacain áruit jó áron tudta a falu értékesíteni. A fejlődésnek további lökést adott az 1872-ben a soroksári Duna-ágban megépített Gubacsi gát és zsilip. Ennek köszönhetően lényegében megszűnt Csepel szigeti jellege. Ettől kezdve állandóan lehetett a nagyvárosba közlekedni. Emelkedett az iparosok száma. Csepel lakossága évről évre nőtt. Csepel lakónegyed külvárosként működött. Feltehető, hogy egyre többen voltak olyanok, akik Pesten vállaltak munkát, ugyanakkor Csepelen éltek. 1890-ben az akkor már Weiss Manfréd által működtetett gyárat a Közvágóhídról átköltöztették a szigetre. (Kubinyi et al., 1965)

A csepeli ipari munkalehetőségek vonzották a sziget településeiről a munkavállalókat. A II. világháborút követően a korábban létrejött Dunai Repülőgépgyár, illetve a Csepel Autógyár az egész ország területéről vonzotta a munkásokat. Az ipari munkások részére Szigetszentmiklóson külön lakótelepet építettek. Az 1960-as évektől a térség népességszáma robbanásszerűen megnőtt. A korábbi szövetkezetek a '70-es évektől kezdve nagyüzemekként működtek. A déli településeken továbbra is a mezőgazdaság volt jellemző. 1983 után Szigetszentmiklós és Ráckeve lettek a térség körzetközpontjai. (Kasza, 1999)

2.2.1.1 A Weiss Manfréd Művek élete

Csepel életére nagymértékben hatással volt a Weiss Manfréd Művek (a háború után Csepel Vas és Fémművek, vagy más néven Csepel Művek) kialakulásával, fejlődésével majd a

XX. század végi felbomlásával, éppen ezért fontosnak tartom a bemutatását. Emellett elbeszélések során arról szereztem tudomást, hogy a békeidőkben iskolai csoportok látogatásokat tettek a Weiss Manfréd Művekben.

Előzmények

Weiss Manfréd édesapja Weiss B. Adolf - aki egy falusi zsidó pipakészítő kisiparos fia - 1852-ben felköltözött Budapestre. Az édesapa 10 évvel később már az egyik legismertebb és legjelentősebb pesti terménykereskedők egyike volt. Az 1867-es kiegyezést követően a terménykereskedők a felhalmozott tőkéjüket a malomiparba fektették be. Így tett Weiss B. Adolf is családjával együtt.

Weiss Manfréd 1857-ben született. Felnőtté válása után Németországban tanult, hogy megszerezze a vállalkozáshoz szükséges ismereteket. Egy hamburgi exportcégnél rövid idő alatt beosztottból vezető lett. 1870-es hazatérését követően bekapcsolódott a család üzleti tevékenységébe. 1882-ben létrehozták a „Weiss Bertold és Manfréd Első Magyar Konzervgyára” elnevezésű céget. Tulajdonképpen ez a cég a Weiss Manfréd Művek létrejöttének alapja. Egyrészt azért, mert célszerűnek látták, hogy a húskonzerveket a hadseregnek értékesítsék, másrészt pedig rájöttek, hogy a hús tárolására használt fémszelencéből - kis technológiai változtatással - lőszerhüvelyt is lehet készíteni.

Története

Vállalkozásuk kezdetben Soroksáron működött, azonban egy nap robbanás következett be a tölténygyárban. Az újabb tragédiától tartva másik hely után kellett nézniük. Egyrészt az alacsony számú lakosság, másrészt pedig az olcsó telkek miatt esett a választásuk a Budapesttől nem messze lévő Csepelre. 1893-ban indult meg a termelés a gyárváros területén, ezért az alapítás évének ezt tartják.

A Weiss Manfréd Művek a kezdetekkor töltényhüvelyek szétszerelésével és felújításával foglalkozott, majd létrehozták először a fém-, majd az acélművet, beindították a katonai járműgyártást, és ezt követően a szárszámok előállításába is belefoglaltak. Az I. világháborút követően megszűntek a hadiipari megrendelések, a gyár kapacitásai kihasználatlanokká váltak. Új út gyanánt gombaölő szerek, és permetezők gyártásába kezdtek. Majd később mezőgazdasági eszközöket és alkatrészeket, illetve zománcedényeket kezdtek el gyártani. Tulajdonképpen olyan eszközök előállításán dolgoztak, amelyeket a korábbi gyártó gépsorokon meg lehetett valósítani. Az új termékeik között szerepeltek a csizmapatkók, szegek, lámpafoglalatok, vasalók, gázmelegítők, épület és bútor vasalatok, csavarok, pálinkafőző üstök valamint a vaságyak. Később a csőgyártásra is berendezkedtek.

Weiss Manfréd halála után fiai vették át a vállalat irányítását. 1926-ban a Honvédelmi Minisztériumnak felajánlották, hogy átállnak a repülőgépgyártásra. Az állam a megkötött szerződésben vállalta, hogy 15 éven keresztül az ilyen irányú szükségleteikkel hozzájuk fordulnak. Emellett mozgókonyhák, sütőkemencék és főzőládák gyártásával és felújításával is foglalkoztak, illetve megindult a kerékpárok gyártása, amelyre Magyarországon ekkor még nem volt példa. A kerékpárgyártással egy időben kezdődött el az autógyártás is, majd 1934-ben az alumíniumgyár is megnyitotta kapuit. 1937-ben az öt gyáregységből álló vállalat a magyar gazdaság leghatalmasabb iparvállalata volt 15000 munkással. Ekkor már készültek az újabb háborúra, aminek következtében új hadiipari termékek (harckocsi, páncélozott járművek, repülőbomba, katonai célú teherautók) előállításába kezdtek.

A németek megszállását követően a Weiss családot és rokonaik családját is elhurcolták, melynek oka a gyár megszerzése volt. A gyár német kézre kerülése után elkezdődtek a szövetségesek bombázásai, amelynek elsődleges célpontjai a repülőgépgyár és a Weiss Manfréd Művek volt.

A szovjet csapatok megszállását követően a használható termelő berendezéseket egyből a szovjet hadsereg szolgálatába állították. A megmaradt, többségében csepeli munkás romeltakarítással kezdte a gyártelep életének helyreállítását. Az első megrendelések a szovjetektől érkeztek. A postdami megállapodás értelmében Magyarországnak jóvátételt kellett fizetnie a Szovjetuniónak. Csepelnek szerszámgépeket, közhasználati cikket, kerékpárokat és varrógépeket kellett gyártania kárpótlásul.

Az 1948-as államosítást követően nevét Csepel Vas- és Fémműre változtatták. Az 1950-es években a lakosság életszínvonala romlott a reálbérek csökkenése miatt, csökkent a termelés gazdaságossága, valamint visszaesett az exportképesség is. A kilábalás fényében elindult a gázgyár létrehozása, az új nagy kapacitású csőgyár megvalósítása, emellett megjelent a motorkerékpár-gyártás is és új szerszámgépeket állítottak munkába. A Weiss család irányítása alatt a termékek gyártásánál az elsődleges szempont a gazdaságosság és a gyártmányfejlesztés, a gyártásnál a folyamatos innováció és az amortizálódott termelő-berendezések pótlása volt. Ezzel szemben a szocializmus időszaka alatt a gazdasági kérdések helyett a politikai érdekek kerültek a középpontba, emellett jellemző volt a bürokratikusság vállalatirányítás, a hatékonyság elhanyagolása, az innováció minimalizálása, a termelőüzemek korszerűtlensége és az aránytalan fejlesztések. Ezek együttes hatása vezetett a gyártelep pusztulásához, amelynek következtében 1983-tól a Csepel Műveket különböző cégekre feldarabolták, egyes részeit privatizálták. Jelenleg is a legnagyobb problémát a tulajdonviszonyok rendezetlensége jelenti. (Kasza, 2006)

Emlékek megőrzése

Jelenleg a Csepel Helytörténeti Gyűjteményben tekinthető meg a „Weiss Manfréd 150 éve született” állandó kiállítás, amely a Weiss Manfréd Művek történetét, az ott előállított számos eszközt, berendezést mutat be. A gyárról berendezett termet a 14. képen láthatjuk. Korábban a gyűjtemény a Szent Imre téren volt látogatható, azonban onnan elköltöztették a Csepeli Művelődési Központba. Véleményem szerint a Szent Imre téren kedvezőbb helyen volt, ugyanis közvetlenül Csepel központjában, a hévmegállóval szemben lehetett megtekinteni a helytörténeti kiállítást. Úgy gondolom a helytörténeti gyűjteménynek is, és a Weiss Manfréd Művekről szóló kiállításnak is jobb helye lenne XXI. kerület központjában. Legfőképp azért, mert a HÉV-nek, és a buszvégállomásoknak köszönhetően sok ember fordul meg ott nap, mint nap.

14. kép: A Csepel Helytörténeti Gyűjteményben berendezett „Weiss Manfréd 150 éve született” című kiállítás;

Fotót készítette: Kis Boglárka

További, a Csepel Helytörténeti Gyűjteményben készült fotókat az 1. számú melléklet tartalmazza.

2.2.2 Közlekedés

A turizmus egyik legfontosabb tényezője a közlekedés. Ha nincs megfelelő infrastruktúra, illetve közlekedési háttér kialakítva, akkor a legcsodálatosabb látnivaló is magányát éli. Éppen ezért az idegenforgalom elengedhetetlen feltétele, hogy a leghatékonyabb közlekedési hálózat kiépítésére törekedjünk.

A századfordulón felgyorsult az iparosodás folyamata, melynek következtében Csepelen gyárak telepedtek le, ennek hatására a lakosság száma megnőtt, a település terjeszkedett és így az építkezések mellett a közlekedés fejlesztésére is nagy szükség volt. A legje-

lentősebb gyárak (1892: Weiss Manfréd gyár, 1921: Magyar Posztógyár, 1923: Papírgyár) munkaerő szükségleteinek kielégítésére szükség volt a város peremén kívül eső kisebb települések bekapcsolására. Ennek megoldása érdekében felgyorsult a helyi érdekű vasutak fejlesztése és üzembe helyezése. Az első a Közvágóhíd (ma Vágóhíd) és Soroksár között épült meg, és 1887. augusztus 7-től közlekedett. Ráckeveig történő meghosszabbítása 1892. november 6.-ára készült el. A csepeli HÉV 1951-es átadása előtt a csepeli lakosok is ezen a vonalon tudtak bejutni Pestre.

A sziget közlekedése szempontjából jelentős szerepe van a Gubacsi hídnak, melyet 1924-ben adtak át a forgalomnak. Ezt követően indította meg a Magyar Államvasutak igazgatósága az első tehervonatot Csepelen. Ezután a Weiss Manfréd gyár, a Petróleum és a Vámmentes kikötőbe a vasúton érkezett vagy küldött árut a HÉV helyett ezen a vasúton szállította.

1931-ben egy pesterzsébeti vállalkozó jóvoltából újraindult a Soroksári Duna-ágban a vízi közlekedés. A teherszállítás mellett a dunai személyszállításra is volt lehetőség. Nem csak utasszállító, hanem kirándulóhajók is megfordultak. Budapestről indulva a Kvassay- és a Tassi-zsilip érintésével körbe lehetett hajózni a szigetet.

A közlekedést döntően befolyásolta a Duna szabályozása, a hidak megépítése. A korábban már megemlített Gubacsi híd felépítésére 1919-1924 között került sor. A másik legfontosabb híd, mely szintén közvetlen összeköttetést jelent a főváros kerületeivel, a Kvassay híd. A Kvassay Jenőről elnevezett híd, közel a Gubacsi híddal egyidőben, 1926-1927 között épült. Felújítására és 2x1 sávossal kiegészítésére 2000-ben került sor.

Az 1838. évi „Pesti” árvíz előntötte az akkori Pest és Buda városokat. Ezt követően már korszerű tervek kidolgozására került sor az érintett Duna-szakasz rendezésére. Ennek keretében oldották meg többek között a soroksári ág lezárását – akkor – a Gubacsi híd magasságában. A szabályozás azonban nem bizonyult teljes értékűnek, ugyanis az elzárás alatti 50 kilométeres ágot alulról évente többször árvíz sújtotta. A kedvezőtlen állapotok kiküszöbölésére a magyar törvényhozás 1904-ben elrendelte az ág teljes rendezését, csatornázását. Ennek köszönhetően hozták létre először a Kvassay-, majd a Tassi-zsilipet.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Szakirodalom gyűjtése és feldolgozása

Az általam kitűzött kutatási cél eléréséhez viszonylag kevés turizmussal összefüggő szakirodalom állt a rendelkezésemre. Ennek ellenére igyekeztem összeszedni azokat a könyveket, folyóiratokat, illetve kiadványokat, amelyek a témámhoz valamilyen formában kapcsolódnak. Az ily módon kapott anyagokat pontokba szedtem, és a lehető legjobb felépítésre törekedtem.

A szakirodalom feldolgozásánál először a települések kiemelkedő jellemzőit, illetve azokat a tényezőket gyűjtöttem össze, amelyek hatással voltak és vannak a települések és a sziget mai életére, helyzetére.

Emellett a legfontosabb turizmushoz kötődő jellemzőket is jellemeztem. Ezeknek leginkább azért van jelentőségük, hogy sikerüljön feltárni egyrészt azt, hogy mire lehet építeni az idegenforgalmat, másrészt pedig, hogy milyen változtatásokra lesz szükség annak érdekében, hogy a szigetre utazók számát növeljük. Emellett a Csepel-sziget turisztikai kínálatát bemutatom annak érdekében, képet kapjak arról, hogy idegenforgalmi szempontból milyen tényezőkre lehet építeni.

Ahhoz, hogy megismerjem a vizsgált térséget érintő turisztikai fejlesztéseket felkerestem az érintett önkormányzatokat, illetve a Ráckevei Tourinform irodát. Igyekeztem az önkormányzatok honlapjain megjelenő bejegyzéseket és az általuk megküldött információkat a lehető legpontosabban feldolgozni. Emellett a témámhoz kapcsolódó cikkek felkutatására is törekedtem. A már meglévő fejlesztési terveket kiegészítettem saját ötleteimmel és tapasztalataimmal.

Statisztikai adatok gyűjtése és elemzése

A statisztikai adatok elemzését azért tartottam fontosnak, hogy képet kapjak a Csepel-sziget jelenlegi idegenforgalmáról, emellett, hogy megvizsgáljam, hogyan változott az elmúlt évek során a vendégforgalom. A szükséges adatokat igyekeztem két forrásból (elsődleges és másodlagos) megszerezni. Először a másodlagos forrásként szolgáló Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatait, majd az egyénileg megszerzett adatokat vizsgáltam és elemeztem ki.

A KSH által megszerezhető adatoknál sok esetben hiányos táblázatokkal szembesültem, éppen ezért leginkább azokat a településeket értékeltem ki, ahol szinte az összes év-

ben, vagy legalább évről évre voltak adatok. A szálláshelyek vendégforgalmának vizsgálatát a kereskedelmi és a magán szálláshelyekre egyaránt elvégeztem.

Az elsődleges információszerzés céljából először is igyekeztem összegyűjteni a vizsgált térségen működő szálláshelyeket biztosító egységeket, majd felkerestem őket, hogy a vendégforgalomra, illetve a szálláshely kapacitásra vonatkozó adatokat személyesen tőlük szerezzem meg.

Kérdőíves vizsgálat

Annak érdekében, hogy a munkám eredményességét növeljem, mások véleményére és tapasztalataira is kíváncsi voltam. Ennek eszközeként a kérdőíves megoldást alkalmaztam. Kérdőívemet úgy állítottam össze, hogy egyrészt felmérjem a megkérdezettek igényeit, azt, hogy mennyire ismert a Csepel-sziget, valamint a válaszadók milyen mértékben elégedettek a szigetet érintő szolgáltatásokkal. Ennek kiértékelésére, és az átláthatóság érdekében táblázatokban összegeztem a kapott válaszokat.

Élménybeszámoló, interjú

Kutatásom során két, a Csepel-szigeten még viszonylag új területtel ismerkedtem meg. Az egyik az Árpád kori skanzen, a másik pedig a bunkertúra. Mindkét programlehetőséggel kapcsolatban fontosnak tartottam a rendezvény bemutatását, illetve tapasztalataim, élményeim megosztását. Mindemellett a programok vezetőivel mélyinterjút készítettem.

Általam megtervezett program

Ennek során egy olyan programot szervezek, amely során, szinte valamennyi települést érintjük, és a különböző szabadidős tevékenységekkel megismerkedünk.

SWOT-elemzés

Végezetül elkészítettem a Csepel-szigetre vonatkozó SWOT elemzést, amelynek alapját a kérdőívek, mélyinterjúk, irodalmak és a saját véleményeim adják.

3. JELENLEGI (TURIZMUST BEFOLYÁSOLÓ) KÍNÁLAT JELLEMZŐI

3.1 TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Csepel

- Termálvíz megléte;
- „Tamariska domb” – tamariszkusz ültetvénye miatt közkedvelt;
- Kis-Duna öbölénél lévő úszóláp.

Lórév

- Nagy-Duna menti ártéri erdő – jellegzetes a fekete galagonya, csillagvirág, nyári tűzi-ke; védett madarai: búbos banka, kerti rozsdafarkú, szürke gém, fehér gólya, egerész-ölyv, vörös vércse

Ráckeve

- Termálvíz lelőhely

Szigetbecse

- Tőzike – Tőzike tanösvény;
- Becsei Duna-part;
- Feketenyárfa.

Szigetcsép

- Hókony – holtág, jégvájta árok
- Jellemző növények: sárga tavirózsa, tőzegmohafajok, ujjas kosbor, mocsári nőszőfű, tőzegrózsán-telepek, tündérrózsa hínár;
- Állatvilága: bütykös hattyú, réti csík, vágócsík, mocsári teknős, bölömbika, törpegém, récefélék, vöcsök, pettyes vízicsibe, haris, vízi cickány, vidra.
- Erdőszéleken előfordul az őz, és a nyúl.

Szigetszentmárton

- Tókert – láprétekkel, nádasokkal, bokorfüzesekkel gazdag;
- Tókert különleges növényfajai: mocsári-, a vitéz- és a hússzínű ujjas kosbor, ritka orchideafajták; előforduló állatfajták: tarajos göte, erdei fülesbagoly.

Szigetszentmiklós

- Duna vízparti úszólápjai, melyeken ritka orchideafajok élnek; előforduló állatfajok: vízityúk, tőkésréce, búbos vöcsök;
- Bányatavak tiszta vize.

Szigetújfalu

- Újfalui erdő, leggyakoribbak: őz, vaddisznó, nyúl, fácán, fűz, fogoly, gólya, harkály, réti- és barna héja, és az ölyv.

Tököl

- Tököli parkerdő

3.2 MŰEMLÉKEK

Csepel

- Nepomuki Szent János 1721-ben készült színes festésű szobra (Szent Imre tér)
- Csepeli 1. sz. posta épülete (Szent Imre tér)
- XXI. ker. Rendőrkapitányság épülete (Szent Imre tér)
- világháborús emlékmű (Szent Imre tér)
- Olvasó munkás szobra (Béke tér)
- Szabó Iván által készített Kecskés fiú című szobor
- csepeli templomok

Halásztelek

- 1892-ben épített eklektikus stílusú Malonyai-kastély;
- 2007-ben felavatott Bolgárkerék, amely a Bulgáriában lévő Ijaszkoveci Kertészetei Múzeumban található romos állapotú eredeti kerék mintájára készült.

Lórév

- A Nagy-Duna árterében lévő dombra épített 2000-ben helyreállított romantikus stílusú Zichy-kápolna;
- A XVIII. század végén, a középkori templom felhasználásával megépített copf-stílusú görögkeleti szerb templom, díszes ikonostáza a XIX. század második feléből való.

Makád

- 1803-ban épült református templom;
- Templom – múzeum, melynek érdekessége, hogy a templom kiállításnak nyújt otthont;
- 1830-1832 között épült klasszicista stílusú, tornácos parókia;
- Az öregtemetőben még ma is felfedezhetők a település hagyományos kopjafái.

Ráckeve

- Az 1930-as évek közepéről származó Vámház;

- Magyarország egyetlen, Európa esetében pedig a legészakibb gótikus stílusú Ráckevei Boldogasszony görögkeleti szerb templom, amely 1487-ben épült;
- a korábbi református templom helyére 1909 és 1913 között épített neogótikus református templom;
- az 1791-1799 között felépített, majd Keresztelő Szent János tiszteletére felszentelt copfstílusú egyhajós templom;
- a görögkeleti szerb templom mellett a másik legjelentősebb és építészeti is kiemelkedő védett műemlék a Savoyai kastély, amelyet Savoyai Jenő herceg építtett 1702-1718 között. Tervezője Lucas von Hildebrandt Kelet Európa akkori jeles építőművésze volt. A kastély műemléki helyreállítására 1975-ben került sor. Azóta esküvők, partik, konferenciák és üzleti összejövetelek kedvelt helye.

Szigetbecse

- 1800-1900-as évekből származó tornácos, vaskerítéses svábházak;
- 1800-1803 között épült copfstílusú Szent Mihály római katolikus templom;
- André Kertész (1894-1985) XX. századi fotóművész 1985-ben megnyitott emlékháza

Szigetcsép

- 1755-1758 között Mária Terézia királynő által építtetett Avilai Szent Teréz tiszteletére felszentelt római katolikus templom;
- 1768-ban épült görögkeleti szerb templom, értékes ikonosztázzal.

Szigethalom

- 1933-ban felszentelt Jézus szíve római katolikus templom;
- 1930-as években épült református templom.

Szigetszentmárton

- 1788-ban épített Szent Márton barokk templom, melynek megvalósítását Mária Terézia leánya, Mária Krisztina főhercegnő (1742-1798) is támogatta;
- II. világháborús emlékmű.

Szigetszentmiklós

- 1985 óta működő Városi Helytörténeti Gyűjtemény, amely egy 130 éves parasztházba kapott helyett;
- Ádám Jenő (1896-1982) Kossuth-díjas zeneszerző, karnagy, egyetemi tanár, érdemes művész fehérfalú, tornácos, 120 éves szülőháza

- Magyar Rádió Lakihegyi adótornya, amely 314 méter magas, rácsos szerkezetű, és a XX. század első felének technikai újdonsága volt;
- Világháborúk áldozatait megörökítő, szuronnal támadó katonákat ábrázoló emlékfal

Szigetújfalu

- 1773-ból származó, majd 1952-ben helyreállított templom;
- 1840-ben elkészült plébánia;
- 1924-ben felszentelt I. világháborús emlékmű;
- 1992-ben felavatott II. világháborús emlékmű.

Tököl

- XV. századi, gótikus részletekben gazdag, 1813-ban késő barokk stílusban átépített Kisboldogasszony tiszteletére felszentelt római katolikus templom;
- XVIII. században épített plébánia.

3.3 MÚZEUMOK ÉS KIÁLLÍTÁSOK

Szintén idegenforgalmat vonzó turisztikai elemnek tekinthetők a múzeumok és kiállítások, éppen ezért kutatásom során igyekeztem ezeket összegyűjteni a Csepel-szigetre vonatkozóan, majd területi elhelyezkedésük alapján csoportosítottam. Emellett ahol a látogatást illetően volt kikötés, ott ez külön feltüntettem.

Csepel

- Helytörténeti Gyűjtemény
- Polgári Védelmi Múzeum (előzetes bejelentkezéssel, csoportosan)

Lórév

- Művészeti Galéria (előzetes bejelentkezéssel)

Makád

- Galéria (előzetes bejelentkezéssel)
- Makádi Református Templom Múzeum

Ráckeve

- „Árpád” Muzeális Gyűjtemény és Kiállítóhely (előzetes bejelentkezéssel)
- Fegyő Béla Múterem Galéria (előzetes bejelentkezéssel)
- Életfa Múterem Galéria (Mertl Attila) (előzetes bejelentkezéssel)
- Keve Galéria
- Városi Képtár

- Ráckevei Hajómalom

Szigetbecse

- André Kertész Emlékmúzeum (előzetes bejelentkezéssel)

Szigethalom

- Városi Helytörténeti Gyűjtemény (előzetes bejelentkezéssel)

Szigetszentmiklós

- Ádám Jenő Emlékház (előzetes bejelentkezéssel)
- Helytörténeti Gyűjtemény
- Molnár Imre Citeragyűjtemény (előzetes bejelentkezéssel)
- Városi Galéria (előzetes bejelentkezéssel)

Szigetújfalu

- Nemes Ferenc Népi Iparművész Kiállítóterme (előzetes bejelentkezéssel)
- Német Nemzetiségi Ház (előzetes bejelentkezéssel)

Tököl

- Csollák Mihály Műterem Galéria (előzetes bejelentkezéssel)
- Hagyományok Háza helytörténeti gyűjtemény (előzetes bejelentkezéssel)

3.4 KÖZLEKEDÉS, MEGKÖZELÍTHETŐSÉG

3.4.1 A sziget megközelíthetősége

a) közúton

- A főváros kerületeit illetően két irányból: a IX. kerületből a Kvassay hídon, valamint a XX. kerületből (Pesterzsébet) a Gubacsi hídon;
- vagy az M0-ás körgyűrűből elágazó Csepel-szigeti lejáróknál (Halásztelek, Szigetszentmiklós);
- Szigethalomnál;
- illetve Ráckevénél az Árpád hídon át

juthatunk a szigetre.

b) vízen

Vízen történő közlekedés alatt azon pontokat értem, amelyek esetében komppal juthatunk át a Csepel-szigetre. A kompok kicsiny eltéréssel, de hasonló időközönként járnak, illetve indulnak. Ilyen átkelési pontok:

- Csepel – Soroksár (Kis- Duna-ág);
- Tököl – Százhalombatta;

- Szigetújfalu – Ercsi;
- Lórév – Adony.

3.4.2 Közúti közlekedés

A belvárosba jutás ma is HÉV-vel a leggyorsabb, amely Csepel végállomástól a Boráros térig közlekedik. Megállóinak száma 2001-ben a Lágymányosi hídmegállóval kibővült. Csepel autósforgalma városi forgalomra emlékeztet, amely cseppet sem mondható elfogadhatónak. (Szabó Sz., 2003)

A sziget megközelítésére közúton, vasúton és vízen van lehetőség. Az M0-ás körgyűrű elkészülésével a sziget közlekedése javult, közvetlen összeköttetés jött létre az M1-es, M5-ös és M7-es autópályákkal. A problémát legtöbbször az jelenti, ha az M0-ás autópálya ezen szakaszán baleset vagy torlódás van. Ekkor ugyanis a szigetről a fővárosba való bejutás nehézkessé válik, és azok is az út rabjává válnak, akik esetleg Csepelre tartanak. Megoldást jelenthet, ha elkészül az M0-ás autópálya kiszélesítése.

3.4.3 Közösségi közlekedés

A tömegközlekedési eszközök közül HÉV-vel, BKV- illetve távolsági busszal érhetjük el a sziget településeit.

a) HÉV-vel

- Boráros tér – Csepel: A Boráros térről induló H7-es jelzésű HÉV-vel körülbelül 10-15 perc alatt beérhetünk Csepelre;
- Vágóhíd – Ráckeve: A Vágóhídról induló H6-os jelzésű ráckevei HÉV Dunaharasztiig a Kis-Duna keleti oldalán halad, majd a Dunaharaszti révnél tér át a szigetre. További útja során megáll Szigetszentmiklós, Szigethalom, Tököl, Szigetcsép, Szigetszentmárton, Szigetújfalu és Ráckeve egy-egy pontján. Ráckevéig körülbelül 40 perc a menetidő.

b) Busszal

Busszal történő közlekedés esetén a BKV Zrt. Csepel-szigetre irányított járatait értem.

- A Vágóhídtól induló 179-es autóbusszal a Weiss Manfréd úton (korábban Szabadkikötő út);
- Budatétény felől a 138-as autóbusszal a II. Rákóczi Ferenc úton;
- Kőbánya – Kispeszt, Soroksár valamint Pesterzsébet irányából a 35-ös, 36-os, 148-as és 151-es autóbuszokkal

közelíthetjük meg Csepel központját, a Szent Imre teret.

c) Távolsági busszal

A sziget településeit a Volán Zrt. által működtetett távolsági buszokkal tudjuk megközelíteni. A oldalról összegyűjtöttem azokat a járatokat, amelyek a sziget települését valamilyen formában érintik. Vagy onnan indulnak, vagy oda érkeznek, vagy pedig az útvonal során érintik az adott települést. Ezek alapján elkészítettem a 7. számú mellékletben található 15. táblázatot. A 15. táblázat alapján jól látszik, hogy viszonylag sok autóbust indítanak a különböző településekről. A problémát leginkább a csúcsidőkre jellemző járatsűrűség, illetve a forgalmi akadályok jelenthetik.

A vizsgált térség közlekedését összességében jónak lehetne mondani, mivel napjainkra biztosított, hogy valamennyi település érintett legyen a közlekedésben. Az útvonalak tekintetében tehát nincs akadály, azonban az eszközállomány, az autóbuszok állapota, illetve az utak minősége sokkal nagyobb problémát jelent. Emiatt a reggeli illetve a délutáni időszakokban jelentős mértékű a forgalom. A sziget kisebb településeinek lakossága általában a nagyobb városokban keres, illetve vállal munkát. Ez persze a tanulókra is igaz, akik sokszor órákat utaznak napi szinten. A sziget városai mellett sokan a fővárosba járnak dolgozni, vagy iskolába illetve egyéb programok tekintetében is Budapestet választják. Éppen ezért elengedhetetlen lenne a kritikus utak teljes körű felújítása illetve az autóbusz állomány frissítése újabb gépjárművekkel. Mindezek mellett valószínűsíthető, hogy forgalmi szempontból változást fog jelenteni a gerincút elkészülése.

3.4.4 Vízi közlekedés

A Csepel-sziget két oldalát érintő Duna és a Ráckevei-Soroksári Duna-ág viszonylag eltérő adottságokkal rendelkeznek, melyek hatással vannak a vízi közlekedésre. A Kis-Duna turisztikai szempontból kedvezőbb, mivel a Duna vízszintje állandó, valamint ár- és hullámmentes. Ezen a szakaszon több sportegyesület is működik, amelyeknek számos élsportolót köszönhetünk, ugyanakkor a hétköznapi embereknek ezek elérhetetlenek. Ennek főképp a megfelelő infrastruktúra hiánya az oka, ugyanis ezek nem rendelkeznek megfelelő fogadóépületekkel, nincsenek kölcsönözhető hajóik illetve olyan embereik, akik szabadidős célból oktatást végeznének. (Csepel Önkormányzat, 2005)

A magas színvonalú és komplex szolgáltatásokat nyújtó jacht kikötők is hiányoznak. Tudomásom szerint a szigetet érintően csak a Kvassay hídnál, illetve a Gubacsi híd közelében van lehetőség a kikötésre. A hajózást illetően a Csepel-sziget körülhajózására már voltak kezdeményezések a Csepeli Helytörténeti és Városszépítő Egyesület jóvoltából. A program egyik szervezőjétől, Zémann Istvántól megtudtam, hogy az idei évben megrendezett hajóút során rendkívül megnehezítette az útjukat a Duna áradása. Az útvonaluk ugyan-

is először a Kis-Dunán kezdődik, majd a Nagy-Dunán folytatódik. Emellett idén tudomásra jutott, hogy a Gubacsi hídtól szombat és vasárnapi napokon indítanak egy órás hajókirándulásokat. Az erre kijelölt hajót a 15. kép mutatja. Egy alkalommal ezen részt is vettem. A hajó, amit erre a célra kijelöltek viszonylag kis teljesítményű és eléggé korszerűtlennek mondható. Emellett a soroksári és a csepeli partot nézve arra a megállapításra jutottam, hogy a csepeli partvonal rendkívül elmaradott, rendezetlen és nem éppen nyújt kellemes látványt.

15. kép: Kis hajó a Kis-Duna Soroksári oldalán;

Fotót készítette: Kis Boglárka

Ezzel szemben próbáltam kideríteni, hogy a Kis-Dunán van-e még más, valamilyen rendszerességgel működő hajózási lehetőség. Kutatásom során ilyen jellegű programlehetőséget nem találtam. Csak és kizárólag kis hajók (pl.: Klára, Zsófia kirándulóhajó) kölcsönzésére van mód.

3.5 SZÁLLÁSHELYEK

A szálláshelyek között kereskedelmi és magánszálláshelyeket különböztethetünk meg. A kereskedelmi szálláshelyek közé tartoznak a szállodák, panziók, turistaszállók, ifjúsági szállók, közösségi szálláshelyek, üdülőházak és kempingek. A kutatásom során igyekeztem összegyűjteni a területen működő valamennyi szálláshelyet nyújtó egységet. [47.]

Csepel

Szálloda

- Hotel Tréning;
- Botel Hotel Lisa;
- Csúcs' 91 Kft. Hotel.

Panzió

- Park Panzió

Közösségi szálláshely

- Duna szálló;
- Zászlós szálló.

Magánszálláshely

- Micó Vendégfogadó

Makád

Magánszálláshely

- Farm, ahol élünk (üdülőház)

Ráckeve

Szálloda

- Kék Duna Wellness Hotel****;
- Savoyai Kastélyszálló***;
- Hotel Termálkristály Aqualand***** superior.

Panzió

- Bálványos Sport Panzió;
- Laguna Panzió és Étterem;
- Leányvár Fogadó.

Ifjúsági szállás

- Oázis Park Motel

Magánszálláshely

- Posta Köz Apartman;
- Vízparti Vendégház;
- TUSKA-VÁR.

Szigetbecse

Magánszálláshely

- Dunai Nyaraló Ráckeve

Szigetszentmárton

Panzió

- Mártoni Csárda Étterem és Fogadó;
- St. Márton Panzió.

Ifjúsági szállás

- Mártoni Ifjúsági Tábor

Szigetszentmiklós

Szálloda

- Gastland***Hotel Étterem és Konferenciaközpont

Panzió

- Oázis Wellness Park Panzió

Szigetújfalu

Panzió, ifjúsági szállás, turistaszállás,

- Szigetújfalu Vendégház

Tököl

Szálloda

- Airport Szálló

3.6 RENDEZVÉNYEK ÉS PROGRAMOK

A különböző rendezvények és programok biztosítása rendkívül fontos az idegenforgalom kialakulásában, meglétében, és fellendítésében. Annak érdekében, hogy megismerjük a Csepel-sziget által kínált szórakozási lehetőségeket összegyűjtöttem az évente, rendszeresen megrendezésre kerülő eseményeket. (Ráckevei Tourinform, 2010)

Csepel [48.]

- Csepeli Családi Majális;
- Madarak és fák napja;
- Nemzetközi Buffalo Íjász Kupa;
- A Nemzeti Összetartozás Napja;
- Szent István Napi Ünnepségek;
- CSEPELI COUNTRY PARTY;
- „Fut a Csepel-sziget”;
- Csepeli Márton nap, avagy minden, ami liba.

Halásztelek

- Március 15-i megemlékezés;
- Vöröskeresztes Bál;
- Majális;
- Szent László Napi Búcsú;
- Játékos sportvetélkedő nyugdíjasok számára;
- Kistérségi Nyugdíjas Találkozó;
- Városnapok és Rockpárbaj;

- Szüreti felvonulás;
- Bulgária függetlenségének és a Bolgárkerék Emlékmű állításának évfordulója;
- Idősek Világnapja rendezvény;
- Halásztelki Mesenapok.

Lórév

- Lórévi Falunap;
- Dunai fesztivál; [49.]
- Színházi és Művészeti Hét;
- Lórévi Szerb Búcsú.

Makád

- Makádi Falunap

Ráckeve [50.]

- Országos Nemzetiségi Fesztivál;
- Pütkösdölő;
- János Vitéz Napok;
- Péntek Esti Korzó (csak nyáron, és heti rendszerességgel);
- Savoyai Kastélybeli koncertek;
- Nemzetközi Ifjúsági Labdarugó Torna;
- Summerfest Nemzetközi Folklórfesztivál;
- Vizikarnevél;
- Szerb Boldogasszony Templom búcsúja;
- Őszi Ászok Fesztivál;
- Sipos Ferenc utánpótlás Labdarugó Torna;
- Karácsonyi koncert;
- Református és Katolikus templomi hangversenyek.

Szigetbecse [51.]

- Tojásfutás;
- Majális;
- Sziget Kerékpártúra;
- Aranyos Kupa Lovas nap;
- Falunap;
- IPA Lovas kupa;

- Mihály-napi búcsú;
- Márton-napi felvonulás.

Szigethalom

- Fitt Lesz Halom;
- Rügyfakadás – Festmény- és Virágkiállítás és Vásár;
- Szigethalmi Felnőtt Kórus születésnap koncertje;
- Kistérségi településtakarítás;
- Művészetre Hívás Napja;
- Múzeumok Majálisa;
- Sziget kerékpáros teljesítménytúra;
- Szigethalmi Sündörgés;
- Szigethalmi Városnap;
- Kórustalálkozó;
- Szent Iván éj;
- Országos Ikertalálkozó;
- „Vikingek és Magyarok korismereti találkozója” az Emese Várispánságban;
- Szüreti Családi Nap;
- Zenei Világnap;
- Adventi programok.

Szigetszentmárton

- Falunap;
- Sramli Parti;
- Nemzetiségi Zenekari Találkozó;
- Szent István Napi Rendezvény;
- Szüreti és Bornapok;
- Márton Nap;
- Asszony és Leánybál;
- Szilveszteri Batyusbál.

Szigetszentmiklós

- Családi délutánok;
- Elmúlt Korok Muzsikája;
- Miklósi Majális;

- Miklósi Gyermeknap;
- Nyári Színházi Fesztivál;
- Augusztus 20-i Ünnepség;
- ROXIGET Rockzenei Fesztivál és Tehetségkutató Verseny;
- Szabacsi Nap;
- Kick-bokszt Magyar Bajnokság;
- Adventi Vasárnap.

Szigetújfalu

- Húsvéti Vásár;
- Görgei Artúr Kerékpáros Emléktúra;
- Aradi Vértanúkra emlékezünk;
- Megemlékezés az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséről;
- Testvértelepülés Találkozó;
- Karácsonyi Vásár;
- Újfalusi Betlehemes.

Tököl

- Tököli Bornapok;
- Juniális;
- Summerfest Nemzetközi Folklórfesztivál és Népművészeti Vásár;
- Szüreti Napok;
- Nemzetközi Kick-bokszt verseny Tököl Kupa;
- Művészeti Nap.

A programokat illetően jól látszik, hogy többségében helyi események, rendezvények megszervezésére kerül sor. A nemzetközi szintű programok száma viszonylag alacsonynak mondható. Emellett egyes települések (pl.: Csepel (XXI. kerület) esetében nem megfelelő a reklámozás.

4. STATISZTIKAI ADATOK ELEMZÉSE

4.1 A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (KSH) ADATAI

A KSH által nyújtott adatokat kereskedelmi és magánszálláshelyek szerint külön vizsgálom. Kutatásom során legtöbbször hiányos táblázatokkal találkoztam. Emellett néhol még hiányoztak a 2010-es év adatai. Ennek ellenére megvizsgáltam a KSH-n elérhető adatokat, ugyanakkor úgy gondolom, ezek nem minden esetben nyújtanak reális képet.

4.1.1 Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma

A KSH által, Csepel (XXI. kerület), Ráckeve, Szigetszentmárton, és Szigetszentmiklós esetében találtam kereskedelmi szálláshelyekre vonatkozó adatokat. A 2008 előtti adatokban még nem szerepelnek külön belföldi és külföldi vendégekre vonatkozó statisztikák. Emellett van, ahol egy év, esetleg több év adatai hiányoznak. Ezen körülmények hatására részletesebben csak az összesített adatokat vizsgáltam.

Az 1. táblázat a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmát mutatja az egyes településeken. A legtöbb vendéget, és vendégéjszakát 2006-ban Ráckeven számolták. 2009-ben a vendégek számát tekintve Szigetszentmiklós, a vendégéjszakák számában pedig Ráckeve jeleskedett leginkább. Átlagosan a vendégek a legtöbb időt 2006-ban és 2009-ben is Csepelen töltötték. Ha megnézzük a külföldi és belföldi vendégekre vonatkozó adatokat, jól látszik, hogy egyedül Szigetszentmiklóson, mégpedig 2008-ban fordult elő olyan, hogy a külföldi vendégek és vendégéjszakák száma nagyobb volt, mint a belföldieké.

1. Táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma az egyes településeken 2006-2010 között;

Település	Időszak	Belföldi vendégek száma (fő)	Külföldi vendégek száma (fő)	Összes vendég száma (fő)	Belföldi vendégéjszakák száma (db)	Külföldi vendégéjszakák száma (db)	Összes vendégéjszaka száma (db)	Átlagos tartózkodási idő (nap)
Csepel (XXI. kerület)	2006			6772			18100	2,7
	2007			6709			16607	2,5
	2008	4829	2200	7029	11916	4910	16826	2,4
	2009	2947	1734	4681	6881	3925	10806	2,3
	2010	2013	1282	3295	5769	3629	9398	2,9
Ráckeve	2006			16534			25968	1,6
	2007			12498			20792	1,7
	2008	11274	753	12027	18769	2171	20940	1,7
	2009	9652	635	10287	17483	1923	19406	1,9
	2010	9819	797	10616	17359	2017	19376	1,8
Szigetszentmárton	2006			574			1108	1,9
	2007			744			1488	2,0
	2008							
	2009							
	2010							
Szigetszentmiklós	2006			14218			20902	1,5
	2007			11969			20106	1,7
	2008	5197	6591	11788	9302	12141	21443	1,8
	2009	7033	4342	11375	6057	12244	18301	1,6
	2010							

Forrás: KSH adatai alapján; Saját szerkesztés

A 2. táblázat adatai megmutatják, hogy hogyan változott az egyes településeken a vendégforgalom a vizsgált időszak során. Szigetszentmárton esetében csak az első két évben találtam adatot, így az nem nyújt teljes képet. Szigetszentmiklós statisztikáját tekintve az utolsó vizsgált év adatai hiányoznak, de ennek ellenére azért megfigyelhető, hogy 2009-re a bázis évhez képest 20%-kal esett vissza a vendégforgalom. A vendégéjszakák esetében a csökkenés 13%-os volt.

Csepel, és Ráckeve évekre lebontott statisztikája teljes. Csepel esetében 2006-ról 2010-re több mint 50%-os a visszaesés mértéke annak ellenére, hogy 2007-ről 2008-ra 40%-kal nőtt a vendégek száma. Ugyanakkor az is megfigyelhető a két említett évnél, hogy a vendéglétszám nagyfokú növekedése ellenére a vendégéjszakák száma csak 1,3%-kal emelkedett. Ráckeve vendégeinek számát tekintve 35,8%-os a csökkenés a bázis évhez képest. A vendégéjszakák esetében pedig 25,4%-os a visszaesés.

2. Táblázat: Egyes települések kereskedelmi vendégforgalmának (fő) és vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között;

Település	Időszak	Összes vendég száma (fő)	2008 =100%	Előző év =100%	Összes vendégéjszaka száma (db)	2008 =100%	Előző év =100%
Csepel (XXI. kerület)	2006	6772	100,0%		18100	100,0%	
	2007	6709	99,1%	99,1%	16607	91,8%	91,8%
	2008	7029	103,8%	140,8%	16826	93,0%	101,3%
	2009	4681	69,1%	66,6%	10806	59,7%	64,2%
	2010	3295	48,7%	70,4%	9398	51,9%	87,0%
Ráckeve	2006	16534	100,0%		25968	100,0%	
	2007	12498	75,6%	75,6%	20792	80,1%	80,1%
	2008	12027	72,7%	96,2%	20940	80,6%	100,7%
	2009	10287	62,2%	85,5%	19406	74,7%	92,7%
	2010	10616	64,2%	103,2%	19376	74,6%	99,8%
Szigetszentmárton	2006	574	100,0%		1108	100,0%	
	2007	744	129,6%	129,6%	1488	134,3%	134,3%
	2008						
	2009						
	2010						
Szigetszentmiklós	2006	14218	100,0%		20902	100,0%	
	2007	11969	84,2%	84,2%	20106	96,2%	96,2%
	2008	11788	82,9%	98,5%	21443	102,6%	106,6%
	2009	11375	80,0%	96,5%	18301	87,6%	85,3%
	2010						

Forrás: KSH adatai alapján¹; Saját szerkesztés

4.1.2 Magánszálláshelyek vendégforgalma

Az egyes településeken található magánszálláshelyek vendégforgalmának alakulását mutatja a 3. táblázat. A Központi Statisztikai Hivatal oldalán az erre vonatkozó adatsor csak a 2005-2009 közötti adatokat tartalmazza. Azért, hogy 5 év adatait vizsgáljam a 2005-ös statisztikákat is feldolgoztam.

Néhány települést illetően nem voltak korábbi statisztikai adatok. Ilyen például Ráckeve, és Szigethalom. Ezeknél a településeknél vagy nem töltötték fel a KSH-nak az adatokat, vagy a hiányzó években az adott településen nem működött magánszálláshely.

Jól látszik a táblázatból, hogy a legtöbb évben (2007-2009) a legtöbb vendég Makádön szállt meg. Számuk, - a 2006-os évtől eltekintve - a bázis évhez képest folyamatosan nőtt. Mindemellett érdemes megfigyelni, hogy egyes településeknél milyen magas volt az átlagos tartózkodási idő.

¹ Központi Statisztikai Hivatal, Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2004. január – 2007. december, Forrás: [16.];

Központi Statisztikai Hivatal, Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2008. január – 2011. augusztus, Forrás: [17.]

3. Táblázat: Az egyes településeken működő magánszálláshelyek vendégforgalmának (fő) és vendégéjszakáinak (éj) alakulása 2005-2009 között;

Település	Időszak	Belföldi vendégek száma (fő)	Külföldi vendégek száma (fő)	Összes vendég száma (fő)	Belföldi vendégéjszakák száma (db)	Külföldi vendégéjszakák száma (db)	Összes vendégéjszaka száma (db)	Átlagos tartózkodási idő (nap)
Csepel (XXI. kerület)	2005	2	4	6	6	24	30	5,0
	2006	7	0	7	66	0	66	9,4
	2007	3	0	3	15	0	15	5,0
	2008	4	0	4	44	0	44	11,0
	2009							
Makád	2005	12	0	12	111	0	111	9,3
	2006							
	2007	51	0	51	893	0	893	17,5
	2008	176	0	176	1221	0	1221	6,9
	2009	450	0	450	1350	0	1350	3,0
Ráckeve	2008	23	0	23	62	0	62	2,7
	2009	31	9	40	73	9	82	2,1
Szigetbecse	2005	11	0	11	186	0	186	16,9
	2006	12	0	12	300	0	300	25,0
	2007	6	0	6	51	0	51	8,5
	2008	2	0	2	30	0	30	15,0
	2009	33	0	33	125	0	125	3,8
Szigethalom	2007	102	0	102	203	0	203	2,0
	2008	142	0	142	266	0	266	1,9
	2009	35	0	35	89	0	89	2,5
Szigetszentmárton	2005	21	21	42	80	80	160	3,8
	2006	21	21	42	71	71	142	3,4
	2007	21	21	42	71	71	142	3,4
	2008	58	13	71	242	61	303	4,3
	2009	51	0	51	73	0	73	1,4

Forrás: KSH adatai alapján²; Saját szerkesztés

4.2 VISSZAJELZÉSEKBŐL SZÁRMAZÓ ADATOK, INFORMÁCIÓK

A KSH-ról származó adatokat néhol kevésnek találtam. Éppen ezért igyekeztem valamilyeni szálláshelyet nyújtó létesítmény vezetőjét megkeresni és a vendégforgalomra vonatkozó adatokat személyesen tőlük megszerezni. Ebben a fejezetben azokat a szálláshelyeket tüntetem fel, illetve vizsgálom amelyektől választ, illetve számszerű adatokat kaptam.

4.2.1 Kék Duna Wellness Hotel****

A Kék Duna Wellness Hotel****, igaz nem a szigeten épült fel, de Ráckevéhez tartozik. Megkeresésemre elküldték a szállodájukra vonatkozó adatokat. Összesen 45 szobával, 110 férőhellyel rendelkeznek.

² Központi Statisztikai Hivatal, Magánszálláshelyek vendégforgalma 2005-2009, Forrás: [18.]

4.2.1.1 Vendégforgalom alakulása

A 4. táblázat megmutatja, hogy a Kék Duna Wellness Hotel**** vendégforgalma hogyan változott 2006-2010 között. Az adatokat személyesen ők bocsájtották a rendelkezésemre. A belföldi vendégek számát tekintve a bázis évhez (2006) képest 7,5%-os a csökkenés. Az előző évek tekintetében egyedüli növekedés 2007-ről 2008-ra következett be, melynek mértéke 16,9%.

A külföldi vendégek esetében 2006-hoz képest jelentős mértékű a visszaesés. A kezdeti közel 1800 fős vendégszám 2010-ben 300 körüli volt, azaz 83,3%-kal csökkent a bázis évhez képest a külföldi vendégek száma. Az előző évek tekintetében egyedüli növekedés 2009-ről 2010-re következett be, ekkor az előző év csekély vendég száma megduplázódott.

Összességében a vendégek száma a bázis évhez képest 20,8%-kal esett vissza, az évek tekintetében növekedést 2007-ről 2008-ra láthatunk, ennek mértéke 3,2% volt.

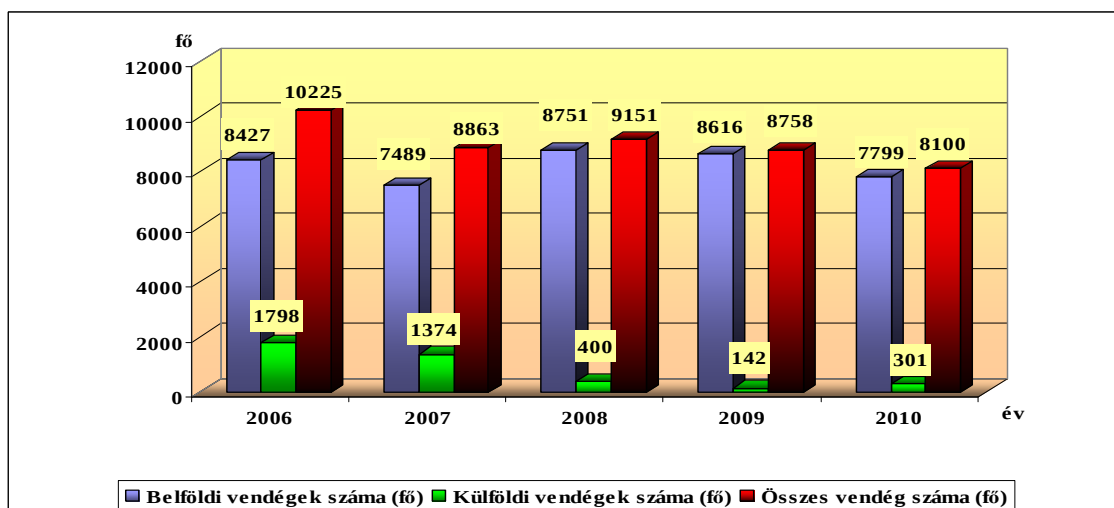
4. Táblázat: Kék Duna Wellness Hotel** vendégforgalmának (fő) alakulása 2006-2010 között;**

Év	Belföldi vendégek			Külföldi vendégek			Összes vendég		
	száma (fő)	2006 =100%	előző év =100%	száma (fő)	2006 =100%	előző év =100%	száma (fő)	2006 =100%	előző év =100%
2006	8427	100,0%		1798	100,0%		10225	100,0%	
2007	7489	88,9%	88,9%	1374	76,4%	76,4%	8863	86,7%	86,7%
2008	8751	103,8%	116,9%	400	22,2%	29,1%	9151	89,5%	103,2%
2009	8616	102,2%	98,5%	142	7,9%	35,5%	8758	85,7%	95,7%
2010	7799	92,5%	90,5%	301	16,7%	212,0%	8100	79,2%	92,5%

Forrás: Kék Duna Wellness Hotel****; Saját szerkesztés

A vendégek számának alakulását a 1. ábra szemlélteti a 4. táblázat adatai alapján. Jól látszik, hogy a külföldi vendégek aránya rendkívül alacsony, míg 2006-ban ez az arány körülbelül 17,6%-os, addig 2010-ben már csak körülbelül 3,7%.

2006-ban az összes vendég 82,4%-a volt belföldi vendég, ezzel szemben 2010-ben ez az arány 96,3%-os. A vizsgált 5 év során 2009-ben volt a legkisebb a különbség az összes vendég és a belföldi vendégek között.

1. ábra: Kék Duna Wellness Hotel** vendégforgalmának alakulása 2006-2010 között;**

Forrás: 4. táblázat adatai alapján; Saját szerkesztés

4.2.1.2 Vendégéjszakák alakulása

A fenti 5. táblázat megmutatja, hogy hogyan alakult 2006-2010 között a Kék Duna Wellness Hotel**** vendégéjszakáinak száma. A belföldi vendégéjszakák tekintetében a bázis évhez képest 2010-re 11%-os visszaesés mutatkozik. Előző évekhez képest 2008-ban és 2009-ben is növekedés látszik. A külföldi vendégéjszakákat megfigyelve láthatjuk, hogy a 2006-os adatokhoz képest jelentős mértékben csökkent a vendégéjszakák száma. Ennek a csökkenésnek a mértéke 77,2%. Egyedüli növekedést 2009-ről 2010-re láthatunk. Ebben az esetben az előző évhez képest 73,1%-kal emelkedett a külföldi vendégéjszakák száma.

Az összesített adatok tekintetében a bázis évhez képest 2010-re 22%-os a visszaesés. Az előző évi adatokhoz viszonyítva 2008-ban 0,5%-os, 2009-ben pedig 2,7%-os a növekedés mértéke.

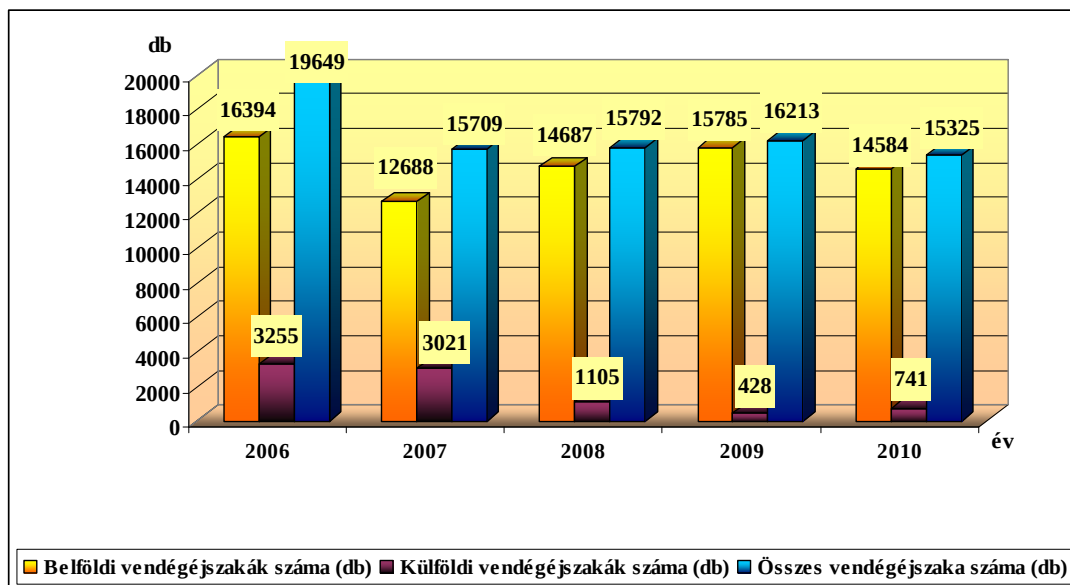
5. Táblázat: Kék Duna Wellness Hotel** vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között;**

Év	Belföldi vendégéjszaka			Külföldi vendégéjszaka			Összes vendégéjszaka		
	száma (db)	2006 =100%	előző év =100%	száma (db)	2006 =100%	előző év =100%	száma (db)	2006 =100%	előző év =100%
2006	16394	100,0%		3255	100,0%		19649	100,0%	
2007	12688	77,4%	77,4%	3021	92,8%	92,8%	15709	79,9%	79,9%
2008	14687	89,6%	115,8%	1105	33,9%	36,6%	15792	80,4%	100,5%
2009	15785	96,3%	107,5%	428	13,1%	38,7%	16213	82,5%	102,7%
2010	14584	89,0%	92,4%	741	22,8%	173,1%	15325	78,0%	94,5%

Forrás: Kék Duna Wellness Hotel****; Saját szerkesztés

A Kék Duna Wellness Hotel***** vendégéjszakáinak alakulását a 2. ábra szemlélteti az 5. táblázat adatai alapján. Jól látszik, hogy mind a belföldi vendégéjszakák, mind a külföldi vendégéjszakák tekintetében a 2006-os év volt a legsikeresebb. A bázis évben (2006) az összes vendégéjszakák 83,4%-a belföldi. Ezzel szemben ez az arány 2010-ben 95,2%. A belföldi vendégéjszakák aránya 2008-ban volt a legmagasabb (97,4%).

A külföldi adatokat megnézve 2006-ban az összes vendégéjszaka 16,4%-át a külföldiek produkálták. Ezzel szemben 2010-ben ez az arány 4,8%.

2. ábra: Kék Duna Wellness Hotel***vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között;**

Forrás: 5. táblázat adatai alapján; Saját szerkesztés

4.2.2 Savoyai Kastélyszálló***

4.2.2.1 Vendégforgalom alakulása

A 6. táblázat a Savoyai Kastélyszálló*** 2006-2010 közötti vendégforgalmának alakulását mutatja meg. A belföldi vendégek száma a bázis évhez (2006) képest 2010-re 33,3%-kal csökkent. Az évek szerinti változást nézve 2006-ról 2007-re 30,9%-os növekedés mutatkozik. A többi év esetében visszaesés látható. A külföldi vendégek száma 2006-hoz képes több mint négyszeresére nőtt. Emellett az egyes éveket vizsgálva is többnyire növekedés mutatkozott. Egyedül 2008-ról 2009-re csökkent a külföldi vendégek száma, ennek mértéke 34,6%-os volt.

Az összesített adatokat nézve 2006-ról 2010-re 12,6%-kal csökkent a vendégek száma. Az évről évre történő elemzésnél a 2007-es és a 2008-as években volt növekedés. Előbbi esetében ez 44,5%-ot, utóbbi esetében csupán 0,1%-ot jelentett.

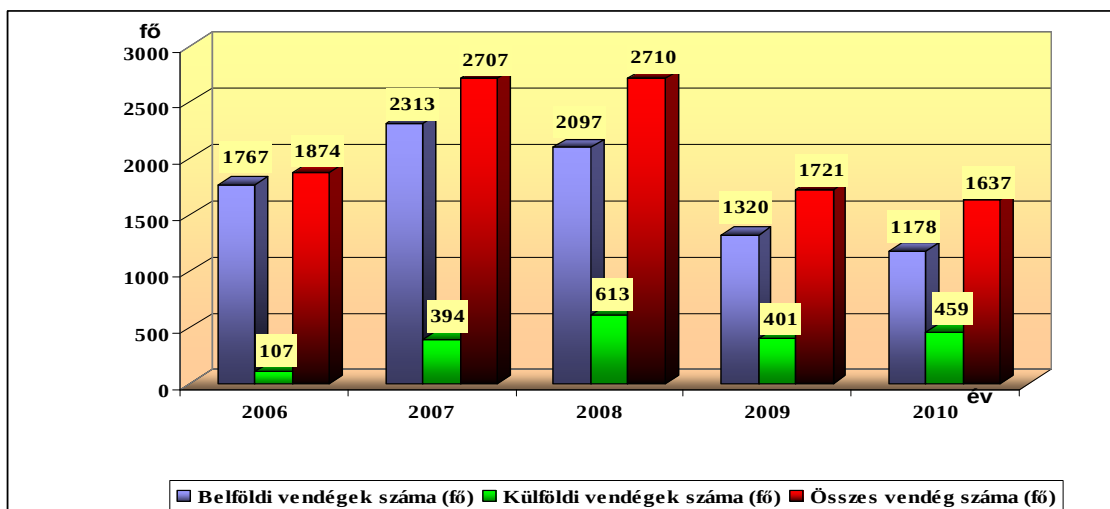
6. Táblázat: Savoyai Kastélyszálló* vendégforgalmának (fő) alakulása 2006-2010 között;**

Év	Belföldi vendégek			Külföldi vendégek			Összes vendég		
	száma (fő)	2006 =100%	előző év =100%	száma (fő)	2006 =100%	előző év =100%	száma (fő)	2006 =100%	előző év =100%
2006	1767	100,0%		107	100,0%		1874	100,0%	
2007	2313	130,9%	130,9%	394	368,2%	368,2%	2707	144,5%	144,5%
2008	2097	118,7%	90,7%	613	572,9%	155,6%	2710	144,6%	100,1%
2009	1320	74,7%	62,9%	401	374,8%	65,4%	1721	91,8%	63,5%
2010	1178	66,7%	89,2%	459	429,0%	114,5%	1637	87,4%	95,1%

Forrás: Savoyai Kastélyszálló***; Saját szerkesztés

Az 3. ábra a 6. táblázat adatait szemlélteti. Jól látszik, hogy a legtöbb vendég 2007 és 2008 között szállt meg az említett szálláshelyen. A két év közötti különbség összesen 3 főt jelentett. A bázis évben a legnagyobb (94,3%) a belföldi vendégek aránya. Ebből egyértelműen az következik, hogy a külföldiek aránya 5,7%. A legtöbb (2313 fő) belföldi vendéget 2007-ben számolták.

A külföldi adatokat nézve a legkevesebb (107 fő) vendéget 2006-ban, a legtöbb (613 fő) vendéget pedig 2008-ban mérték. A belföldi és külföldi vendégek közötti különbség 2010-ben volt a legkisebb. Ekkor a belföldiek aránya 72%-os, a külföldieké pedig 28%-os volt.

3. ábra: Savoyai Kastélyszálló* vendégforgalmának alakulása 2006-2010 között;**

Forrás: 6. táblázat adatai alapján; Saját szerkesztés

4.2.2.2 Vendégéjszakák alakulása

A 7. táblázat a Savoyai Kastélyszálló*** vendégéjszakáinak alakulását mutatja 2006-2010 között. A belföldi vendégéjszakákat nézve 2006-ról 2010-re 19,6%-os a csökkenés mérté-

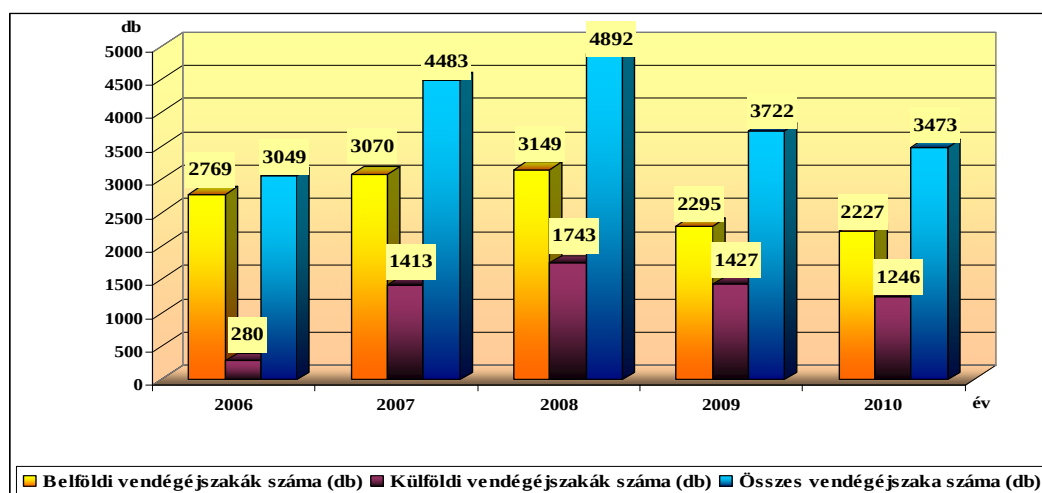
ke. Növekedés 2006-ról 2007-re, és 2007-ről 2008-ra figyelhető meg. Előbbi esetében 10,9%-os, utóbbi esetében csupán 2,6%-os volt ennek a mértéke. A külföldi vendégéjszakák vizsgálatánál a bázis évhez képest több mint négyszeres növekedés figyelhető meg. 2006-ról 2007-re több mint ötszörösére változott a külföldi vendégéjszakák száma. Ennél kisebb mértékű (23,4%-os) növekedés volt még 2007-ről 2008-ra. Összességében a bázis évhez képest 13,9%-kal nőtt a vendégéjszakák száma. 2006-ról 2007-re 47%-kal, 2007-ről 2008-ra pedig 9,1%-kal több vendégéjszakát számoltak.

7. Táblázat: Savoyai Kastélyszálló* vendégéjszakáinak (db) alakulása 2006-2010 között;**

Év	Belföldi vendégéjszaka			Külföldi vendégéjszaka			Összes vendégéjszaka		
	száma (db)	2006 =100%	előző év =100%	száma (db)	2006 =100%	előző év =100%	száma (db)	2006 =100%	előző év =100%
2006	2769	100,0%		280	100,0%		3049	100,0%	
2007	3070	110,9%	110,9%	1413	504,6%	504,6%	4483	147,0%	147,0%
2008	3149	113,7%	102,6%	1743	622,5%	123,4%	4892	160,4%	109,1%
2009	2295	82,9%	72,9%	1427	509,6%	81,9%	3722	122,1%	76,1%
2010	2227	80,4%	97,0%	1246	445,0%	87,3%	3473	113,9%	93,3%

Forrás: Savoyai Kastélyszálló***; Saját szerkesztés

A 7. táblázat adatait szemlélteti a 4. ábra, amely a Savoyai Kastélyszálló*** vendégéjszakáinak 2006-2010 közötti alakulását mutatja. A belföldi vendégéjszakák aránya 2006-ban volt a legmagasabb (90,8%). A belföldi és külföldi vendégéjszakák közötti különbség 2009-ben volt a legkisebb. Ekkor a belföldi adatok 61,7%-ot jelentettek, míg a külföldiek 38,3%-ot. Az összes vendégéjszakát (4892) 2008-ban számolták. 2006-tól 2008-ig növekedés, azt követően pedig csökkenés következett be.

4. ábra: Savoyai Kastélyszálló* vendégéjszakáinak alakulása 2006-2010 között;**

Forrás: 7. táblázat adatai alapján; Saját szerkesztés

4.2.3 Laguna Panzió és Étterem

A létesítmény vezetője vendégforgalomra vonatkozó adatokkal nem tudott szolgálni, mivel ezek csak a könyvelőjénél vannak meg. Annyival hozzájárult a munkámhoz, hogy panziójukban 14 szoba van és pótágyakkal együtt 30 férőhelyet tudnak biztosítani.

4.2.4 Szigetújfalu Vendégház

A vendégház vezetője, Mayer Melinda elárulta, hogy idén bízták meg a szálláshely vezetésére abban bízva, hogy a vendégforgalmi helyzeten javít. Megkeresésemre rendkívül pozitívan reagált. Pontos adatokat nem kívánt megadni, de ő maga megnézte a 2010-es évhez képest a vendégforgalmi helyzetet. Ennek alapján a 2010-es évhez képest 50%-kal nőtt a bevétel és a vendégek száma is. A külföldi vendégek aránya az összes vendéghez képest 10%-os volt, és ezt az arányt hollandok, belgák, lengyelek és németek alkották.

4.2.5 Airport Szálló

Az említett létesítmény vezetőjétől megtudtam, hogy 2010 áprilisában nyitották meg, így érdemleges adatokkal nem tudtak szolgálni nekem.

4.2.6 Mártoni Csárda Étterem és Panzió

A Szigetszentmártonon található szálláshely tulajdonosa szintén nagyon készségesen segített nekem, azonban kérte tőlem, hogy az adataikat csak összesítve használjam fel. Azáltal, hogy nem sikerült valamennyi szálláshelytől megszerezni a szükséges adatokat, így a Mártoni Csárdára vonatkozó statisztikákat nem ismertethetem.

4.2.7 Tomega Duna Családi Üdülő

A Tomega Duna Családi Üdülő hivatalosan a Ráckevei Tourinform oldalán megtalálható, azonban az ott szereplő email címre elküldött levelemre válaszként azt kaptam, hogy a Polgármesteri Hivatal tájékoztatása szerint az üdültetési céget felszámolták, és jelenleg az üdülőegység nem is üzemel. Emellett a korábbi működésre vonatkozó adatokról az illetékeseknek nem állt rendelkezésükre adat.

5. KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS EREDMÉNYEINEK KIÉRTÉKELÉSE

Kérdőívet úgy állítottam össze, hogy egyben felmérjem az emberek igényeit, illetve a Csepel-sziget ismertségét, látogatottságát, valamint a szigetet már valaha meglátogatottaktól megtudjam, hogy egyes tényezőkkel mennyire elégedettek. A kérdőívet a 2. számú melléklet tartalmazza. Kutatásom során 200 főt kérdeztem meg, akik között 143 nő és 57 férfi volt. A megkérdezett nők átlagéletkora 28 év, míg a férfiaké 30 év.

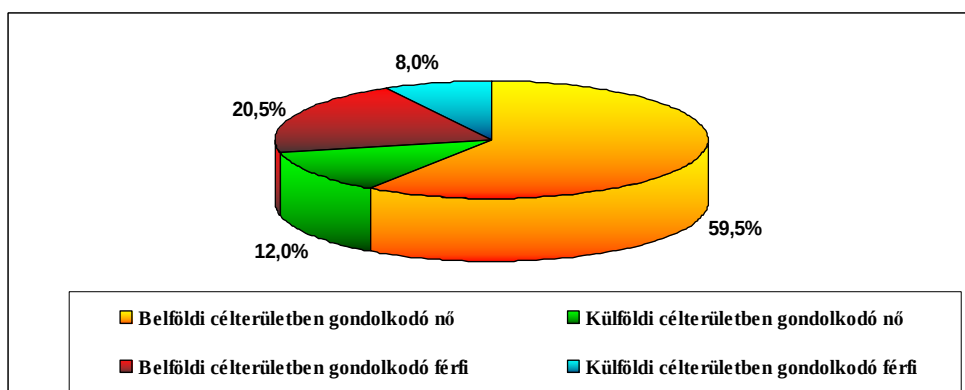
Kérdésem kapcsán az érdekelt, hogy nyaralási célpontként mennyire népszerűek a belföldi lehetőségek. A 8. táblázatból jól kiolvasható a belföldi és külföldi utazásban gondolkodó férfiak és nők száma, illetve megoszlása. Összesen 160-an válaszoltak igennel arra a kérdésre, hogy nyaralás előtt a belföldi utazás is felmerül-e. 74,4%-uk nő, 25,6%-uk férfi volt.

8. Táblázat: Nők és férfiak aránya az általuk adott válaszok alapján;

1. Kérdés	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Nők (%)	Férfiak (%)	Összesen (%)
Igen	119	41	160	74,4%	25,6%	100,0%
Nem	24	16	40	60,0%	40,0%	100,0%
Összesen	143	57	200	71,5%	28,5%	100,0%

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

A 8. táblázat adatai alapján az 5. ábra a megkérdezettek megoszlását mutatja, az általuk megadott válaszok és nemük alapján. A megkérdezettek 59,5%-a olyan nő, aki nyaralás előtt a belföldi turisztikai lehetőségeket is szemügyre veszi, a férfiak esetében ez az arány 20,5%. A legkevesebb részt, 8%-ot a külföldi célterületben gondolkodó férfiak teszik ki.

5. ábra: A megkérdezettek megoszlása az általuk adott válaszok és nemük alapján;

Forrás: 8. táblázat adatai alapján; Saját szerkesztés

Kérdőívem 2.-4. kérdései általános jellegűek voltak. Ennek kapcsán célom volt megismerni az igényeket, hogy mi iránt érdeklődnek az emberek, milyen szállástípusok közül választanak, illetve egyes tényezők mennyire fontosak a számukra. Véleményem szerint ezekre a kérdésekre adott válaszokkal fel lehet mérni, hogy a jövőben, milyen – a feltett kérdésekre vonatkozó – turizmust érintő fejlesztéseket lenne célszerű megvalósítani. Az előző kérdésre 40-en nemmel válaszoltak, így feltételezhető, hogy ők a jövőben sem fogják a belföldi lehetőségeket kihasználni, ezért csak a 160 pozitív válaszadó véleményét veszem figyelembe a 2.-4. kérdésekben.

A 9. táblázat a 2. kérdésre vonatkozó válaszokat tartalmazza. Ennek alapján jól látható, hogy a pozitív válaszadók érdeklődését leginkább a látnivalók keltik fel, de emellett még a szórakozási és a különböző programlehetőségeket tartják fontosnak. A turisztikai célpont kiválasztásakor legkevésbé a sportolási lehetőségeket veszik figyelembe. Az egyéb kategóriában a vízpart és strandlehetőségek, a nyugalom és a csend fontossága, a vásárlás és bevásárlóközpontok megléte, valamint a különböző fesztiválok megrendezése merült fel.

9. Táblázat: A különböző szabadidős tevékenységek nemek szerinti értékelése;

2. Kérdés	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Nők (%)	Férfiak (%)	Összesen (%)	Átlagéletkor (év)
Sportolási lehetőségek	26	15	41	63,4%	36,6%	100,0%	25
Látnivalók	96	32	128	75,0%	25,0%	100,0%	29
Szórakozási lehetőségek	75	22	97	77,3%	22,7%	100,0%	27
Programok	69	24	93	74,2%	25,8%	100,0%	28
Kulturális események	57	20	77	74,0%	26,0%	100,0%	30
Egyéb	2	3	5	40,0%	60,0%	100,0%	26

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

A 10. táblázat a 3. kérdésre adott válaszok összesítését tartalmazza, miszerint az első kérdésre igennel válaszolók a szálláshely kiválasztásánál mely szállástípusok közül választanak. A legnépszerűbbnek a nők és a férfiak körében egyaránt, a szálloda (113 szavazat) és a panzió (93 szavazat) bizonyult. A megválaszolóknál legkevésbé a turistaszállók és az ifjúsági szállók jöhetnek szóba a szálláshely kiválasztásánál. A szállodákat választók átlagéletkora 28 év, míg a turistaszállókat választóké 31 év. Ebből feltételezhető, hogy az idősebb korosztály számításba veszi a turistaszállókat is.

10. Táblázat: A szállástípusok nemek szerinti értékelése;

3. Kérdés	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Nők (%)	Férfiak (%)	Összesen (%)	Átlagéletkor (év)
Szálloda	85	28	113	75,2%	24,8%	100,0%	28
Panzió	68	25	93	73,1%	26,9%	100,0%	29
Turistaszálló	11	1	12	91,7%	8,3%	100,0%	31
Ifjúsági szálló	16	5	21	76,2%	23,8%	100,0%	28
Üdülőház	49	12	61	80,3%	19,7%	100,0%	29
Kemping	33	8	41	80,5%	19,5%	100,0%	30
Magánszálláshely	46	23	69	66,7%	33,3%	100,0%	28

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

A 4. kérdésben a megkérdezettek néhány tényezőt értékeltek aszerint, hogy fontosnak tartják, vagy nem. Ezen adatokat a 11. táblázat tartalmazza. Az egyes tényezők értékeléseit korcsoportok szerint is kiértékeltem. A 18-25 évesek 85-en, a 26-35 év közöttiek 37-en, a 36-45 évesek 27-en, a 46-60-as korosztályban pedig 11-en vannak. Összesítve, és korcsoportonként is az ár bizonyult a legfontosabb tényezőnek. Legkevesbé a 26-35 éveseknek, a leginkább pedig a 46-60 éveseknek kulcsfontosságú. Emellett még az autóval való megközelítést, és a különböző szórakozási lehetőségeket részesítik előnyben. A fiatalabb korosztállyal ellentétben a látnivalókra leginkább az idősebbek kíváncsiak.

11. Táblázat: Az egyes tényezők értékelése a különböző korcsoportok véleménye alapján;

4. Kérdés	18-25 év	26-35 év	36-45 év	46-60 év	Összesített
Ár	4,18	4,16	4,19	4,82	4,24
Megközelíthetőség autóval	4,02	4,14	3,89	3,27	4,02
Megközelíthetőség tömegközlekedéssel	3,38	3,35	3,33	3,27	3,42
Látnivalók pl.: templomok, kastélyok, stb.	3,29	3,35	3,67	3,73	3,4
Szórakozási lehetőségek pl.: hajózás, igényes bulik, stb.	4,02	3,89	4,11	4,27	4,03
Sportolási lehetőségek pl.: túrázás, kerékpározás, horgászat, stb.	3,35	3,22	3,26	3,27	3,4
Szálláshely típusa pl.: szálloda, panzió, magánszálláshely stb.	3,85	3,92	3,81	3,64	3,89
Szálloda esetén a csillagosság szerinti besorolás	2,98	3,11	3,41	2,82	3,04
Szálláshely felszereltsége pl.: szauna, uszoda, stb.	3,45	3,57	3,52	3,09	3,5
Szoba felszereltsége pl.: wifi, televízió, stb.	3,48	3,46	3,7	3	3,48

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

Az 5. kérdés arra vonatkozott, hogy ki járt már eddig a Csepel-szigeten. A megkérdezettek közül 130-an válaszolták azt, hogy megfordultak már a szigeten. Közülük 61-en a szigeten élnek, 47-en – a XXI. kerület kivételével – budapestiek, a fennmaradó 22 ember pedig más településen él.

A 6.- 8. kérdések azokra vonatkoztak, akik már jártak a vizsgált térség területén, ezért 130 válaszoló véleményét vettem figyelembe. Ezekkel a kérdésekkel a Csepel-sziget településeinek látogatottságát, illetve a szigeten való tartózkodás okát kívántam felmérni. Emellett a különböző szolgáltatásokkal való megelégedettségre is kíváncsi voltam.

A 12. táblázat azon megkérdezettek válaszait tartalmazza, akik már valaha megfordultak a Csepel-szigeten. A kérdéssel arra kerestem a választ, hogy a megkérdezettek körében mennyire ismert a sziget, illetve mely településen vagy településeken jártak eddig. Jól látszik, hogy látogatottsági szempontból a legnépszerűbbnek Csepel bizonyult. Ezzel ellentétben Lóréven fordultak meg a legkevesebben.

12. Táblázat: A Csepel-sziget településeinek nemek szerinti látogatottsága;

6. Kérdés	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Nők (%)	Férfiak (%)	Összesen (%)	Átlagéletkor (év)
Csepel (XXI. kerület)	90	31	121	74,4%	25,6%	100,0%	28
Halásztelek	43	12	55	78,2%	21,8%	100,0%	28
Lórév	23	7	30	76,7%	23,3%	100,0%	25
Makád	30	8	38	78,9%	21,1%	100,0%	27
Ráckeve	59	17	76	77,6%	22,4%	100,0%	28
Szigetbecse	25	9	34	73,5%	26,5%	100,0%	28
Szigetsép	30	8	38	78,9%	21,1%	100,0%	27
Szigethalom	49	17	66	74,2%	25,8%	100,0%	29
Szigetszentmárton	33	11	44	75,0%	25,0%	100,0%	28
Szigetszentmiklós	51	15	66	77,3%	22,7%	100,0%	29
Szigetújfalu	26	8	34	76,5%	23,5%	100,0%	28
Tököl	48	16	64	75,0%	25,0%	100,0%	28

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

A 7. kérdés arra vonatkozott, hogy a szigeten megfordult megkérdezettek, milyen célból érkeztek a vizsgált térség területére. Az erre vonatkozó válaszokat a 13. táblázat tartalmazza. A legtöbb igennel válaszoló a sziget valamely településén él. Emellett leginkább munka vagy tanulás; rokonok vagy barátok; illetve tranzit jelleggel fordultak meg a válaszadók a szigeten. A konkrétan megnevezett szempontok alapján legkevésbé volt jellemző, hogy az ideérkező pihenés és nyaralás céljából jött. Az egyéb kategória keretében az egyik válaszoló repülőzésen vett részt, a másinak pedig a szigeten van az autószerelője.

13. Táblázat: A Csepel-sziget településeit érintő látogatás, vagy tartózkodás célja;

7. Kérdés	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Nők (%)	Férfiak (%)	Összesen (%)	Átlagéletkor (év)
A Csepel-szigeten él	48	13	61	78,7%	21,3%	100,0%	28
Munka, tanulás	25	13	38	65,8%	34,2%	100,0%	28
Rokonok, barátok	29	9	38	76,3%	23,7%	100,0%	26
Pihenés, nyaralás	11	0	11	100,0%	0,0%	100,0%	29
Átutazóban volt	20	14	34	58,8%	41,2%	100,0%	30
Egyéb	2	0	2	100,0%	0,0%	100,0%	21,5

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

A 14. táblázat a vizsgált térség szolgáltatásaival való elégedettséget mutatja meg, a megkérdezettek véleménye alapján. A közlekedéssel leginkább a fiatalabb korosztályok elégedetlenek, de ugyanez a helyzet a szálláshelyek, a szórakozási lehetőségek, és a kulturális programok esetében is. Összességében a leginkább a szálláshelyekkel nincsenek megelégedve, de szinte az összes felkínált szempont alacsony pontszámot kapott.

14. Táblázat: A megkérdezettek elégedettsége a Csepel-sziget nyújtotta szolgáltatásokkal;

8. Kérdés	18-25 év	26-35 év	36-45 év	46-60 év	Összesített
Közlekedés	2,9	2,9	3,1	3,2	2,9
Szálláshely kapacitás	2,6	2,6	2,9	2,7	2,6
Szórakozási lehetőségek	2,7	2,5	2,7	3,2	2,7
Sportolási lehetőségek	3,5	3,2	3,4	3	3,4
Kulturális programok	2,9	2,7	2,9	3	2,8

Forrás: Saját kérdőív; Saját szerkesztés

Az utolsó, a 9. kérdéssel szerettem volna felmérni, hogy a megkérdezettek milyen szórakozási és sportolási lehetőségeket, illetve programokat ismernek a Csepel-szigetet illetően. Személy szerint azt reméltem, hogy a válaszok között konkrét programok is fognak szerepelni. A megkérdezettek véleménye alapján a szórakozási lehetőségek között szerepel a Csepel Pláza, a Munkásotthon, az ifjúsági táborok, mozi, a Királyerdei Művelődési Ház, a Radnóti Művelődési Ház, különféle tánc lehetőségek, nyugdíjas klubok, könyvtárak foglalkozásai, bálók, élményfürdő lehetőségek, közösségi házak rendezvényei. Azt azért hozzá kell tenni, hogy a Csepel-pláza emeletén jelenleg csak egy kávézó, egy mobilszolgáltató illetve egy fitness terem működik. A mozit, a bowling pályát és a játéktérmet is bezárták már. Más jellegű szórakozási lehetőséget korábban sem kínált.

Sportolási lehetőségek: labdarúgás, kajak-kenu, biliárd, röplabda, ping-pong, tenisz, kosárlabda, kézilabda, bowling, teremfoci, karate, kick-bokszt, Thai-Chi, judo, vívás, fal-labda, birkózás és úszás. Emellett még a kerékpár egyesületek, a kerékpárutak megléte, a

Csepeli Sportpálya, Csepeli Sportcsarnok és a Tököli Sportcsarnok kínálnak sportolási lehetőségeket a megkérdezettek szerint.

A programok közé sorolták a templomlátogatásokat, a közösségi házak balkáni estjeit, a kirakodó vásárokat, a Munkásotthon programjait, a tavaszi és őszi kulturális napokat, valamint a Radnóti és Királyerdei Művelődési Ház rendezvényei illetve a Summerfest. A Summerfest nem más, mint Nemzetközi Folklórfesztivál és Népművészeti Vásár, amelynek Százhalombatta mellett Ráckeve és Tököl is helyt ad.

6. VISSZAJELZÉSEK

A Ráckevei Tourinform Irodát, illetve valamennyi település Önkormányzatát megkerestem azzal, hogy a településüket érintő turizmussal kapcsolatos fejlesztések iránt érdeklődök. Pályamunkám elkészüléséig a megkeresett felek közül Csepel, Szigetbecse, Szigethalom, Szigetújfalu és Tököl, valamint a Ráckevei Tourinform Irodától kaptam visszajelzést.

Csepel

A Csepeli Önkormányzattól megtudtam, hogy tulajdonképpen nincs olyan személy a XXI. kerületben, aki kimondottan a turizmussal foglalkozik. A levelemre válaszoló kabinetfőnök a rendelkezésemre bocsájtott egy 2005-ös turisztikai koncepciót, amelynek címe: „Budapest-Csepel Turisztikai Stratégiája – Bekapcsolódási Stratégia 2013-ig”, illetve Csepel jövőképeire vonatkozó 2011-es gazdasági programot. Igazság szerint egyik kiadvány sem tartalmaz konkrét fejlesztési célokat, inkább egyes témákkal kapcsolatos ötleteket fejt ki, azaz mit lenne célszerű megvalósítani.

Szigetbecse

Megkeresésemre Szigetbecse jegyzőjétől kaptam választ. Tőle és a Ráckevei Tourinform irodavezetőjétől megtudtam, hogy a településen 2007-ben épült ki a Tőzike tanösvény. A tőzike más néven a tőzegviola a hóvirágfélék hagymás füve. Körülbelül egy kilométeres sétára van lehetőség, amely során a dunai holtágak vízi élővilágát, a kacsákat, hattyúkat, gémeket ismerhetünk meg. A vízpart közelében vízililiomokkal és tavirózsákkal találkozhatunk. Viskiné Bécsi Katalin elmondta, hogy pályázatok útján a Tőzike tanösvény folyamatos fejlesztésére van lehetőség. Ugyanakkor Szigetbecse jegyzője levelében hozzátette, hogy községük rendezettsége és szépsége sok ember kitartó és szorgalmas munkájának köszönhető. Önkormányzatuk civil szervezetekkel összefogásban dolgoznak, és a pályázati lehetőségeket folyamatosan, nagy sikerekkel igénybe is veszik. Emellett azt is megtudtam, hogy Szigetbecsén kiépített kerékpárút nincs, csak erre kijelölt út.

Szigethalom

Fáki László Polgármester Úr válaszolt személyesen a levelemre, melyben elmondta, hogy településükön az Emese Park létrehozása volt turizmussal kapcsolatos fejlesztés. A parkot a volt légvédelmi laktanya területén alakították ki két ütemben. Először a lovagi csarnok, majd a várudvar és a tó fejlesztése valósult meg. Emellett azt is elárulta, hogy kiépített kerékpárút nincs Szigethalmon, ellenben az EuroVelo6-os számú út kisforgalmú úton került

kijelölésre. Emellett ezzel az útvonallal kapcsolatos dokumentumot is a rendelkezésemre bocsájtott.

Szigetújfalu

Viskiné Bécsi Katalintól tudom, hogy Szigetújfalu polgármestere, Paulheim Vilmos szívén viseli a településük idegenforgalmának fejlesztését. Így azonnal felkerestem az önkormányzatukat. Megkeresésemre személyesen a polgármester válaszolt. Elmondta, hogy részben azért tartja fontosnak településükön a turizmus fejlesztését, mivel ebben látja a kiutat jelenlegi gazdasági helyzetükből. Szigetújfalun ez év októberében adták át a felújított játszóteret, amelyen gördeszka pálya és új, csodaszép játékok kialakítása valósult meg. Ez a felújított létesítmény más településekről vonzza a tizenéveseket. A Polgármester Úr hozzátette, hogy bár ez nem nevezhető turizmusnak, de mégis hatással lehet rá.

A jövőben tervezik a falu kitáblázását, bár ez ma még csak terv, mivel a pályázat benyújtására még nem került sor. Emellett ezen a településen keresztül vezet az EuroVelo6-os jelzésű nemzetközi kerékpárút, melynek táblákkal történő jelölése még csak a jövő terve. Szeretnék a kitáblázások során felhívni a figyelmet látnivalóikra és vendégházukra is. A Szigetújfalu Vendégház az önkormányzat tulajdonában van. Idén bízták meg a vezetésére Mayer Melindát, akit telefonon is megkerestem. A Polgármestertől tudom, hogy a vendégház honlapját idén hozták létre. Paulheim Vilmos elmondta, hogy településükön körülbelül 30 olyan ingatlan van, amely eladó. Ezekkel kapcsolatban felmerült, hogy ha esetleg a vendégház kapacitása kevésnek bizonyulna, akkor hozzájárulnának-e a vendégek elszállásolásához. Az ingatlantulajdonosok közül ketten támogatták a Polgármester elképzelését, de erre még nem volt példa.

Anyagi forrás hiányában a turizmus fejlődését jelenleg azzal segítik, hogy eseménynaptárjukat jó előre összeállítják, majd a település honlapján, illetve a Ráckevei Tourinform eseménynaptárjában is közzéteszik. Vendégházukat ingyenesen hirdetik, és igyekeznek egyelőre arra törekedni, hogy veszteségük minimális legyen. A Polgármester Úr azt is hozzátette, hogy a tavalyi évhez képest sikeresebb volt a szálláshely működése. [20.]

Tököl

A Tököl Polgármesteri Hivatal egyik munkatársa elmondta, hogy az ő településükön is a kiépített kerékpárút helyett csak kijelölt van. Emellett azt tanácsolta, hogy keressem fel a Csepel-sziget és Környéke Többcélú Társulást, akik azonban a munkám elkészüléséig nem adtak választ a megkeresésemre.

Ráckevei Tourinform

A Ráckevei Tourinform Irodavezetőjével, Viskiné Bécsi Katalinnal a Ráckevén, szeptember 17-18-án megrendezett Őszi Ászok Fesztivál keretében ismerkedtem meg. Rendkívül segítőkész volt és mondta, hogy nyugodtan keressem meg az irodájukat a kérdéseimmel. A sok hasznos információ mellett – amelyeket a dolgozatom különböző pontjaiban megemlítek – azt is elmondta, hogy a Csepel-sziget szinte összes települése komoly erőfeszítéseket tesz a településük turisztikai fejlesztéséért. Többek között ez az oka a tervezett egész Ráckevei- Soroksári – Duna-ág revitalizációjának.

Az Őszi Ászok Fesztivál keretében készült fotókat a 3. számú melléklet tartalmazza.

7. TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEKKEL KAPCSOLATOS ISMERETEK

7.1 MEGVALÓSÍTOTT TURISZTIKAI BERUHÁZÁSOK

A megvalósított turisztikai beruházások kapcsán, olyan fejlesztéseket kerestem, amelyek az elmúlt években valósultak meg, és idegenforgalmi szempontból fontosak.

7.1.1 Polgári Védelmi Múzeum

Csepelen 2011. október 12-én nyílt meg a Polgári Védelmi Múzeum. Az egykor kommunista vezetők titkos bunkerül szolgáló helységet 1960-ban építették. Mai formáját a hetvenes években végrehajtott átépítés során nyerte el, és eddig elzárt területnek számított. [21.]

Ezt követően azonban múzeumként és oktatási központként is üzemel majd. Az oktatási központ elindulásával a XXI. kerületben megindulhat a Katasztrófavédelmi Törvényben megfogalmazottak helyszíni elsajátítása. A korábban „vezetési pont”-ként működő helységet az elmúlt húsz évben is fenntartották. Ennek köszönhetően az épületben található eszközök, felszerelések többsége még ma is használható, emellett az óvóhely állagmegóvása is tökéletesnek bizonyult. [22.]

Tudomásom szerint a múzeumot csak előzetes bejelentkezés alapján és csoportosan lehet majd látogatni és emellett tárlatvezető segítségével ismerhetjük meg a múlt emlékeit. Egyelőre hivatalos információkat nem sikerült szerezni arról, hogy kinél lehet érdeklődni a látogatást illetően.

7.1.2 Ráckevei Hajómalom

Az energia átvétele szempontjából az úgynevezett alulcsapós vízimalom sajátos típusa a hajómalom. Más vízimalmoktól abban különbözik, hogy nem helyhez kötött, hanem a folyóvízen úszó hajóként kikötve, lehorgonyozva működik. Az előnyös vízjárás, és a megfelelő hajtóerő elérése érdekében változtatták a helyzetét. Télen pedig csendesebb, védett „telelő”-be, vagy a partra vontatták a – leszerelt vízkerekű – vízjárót és a megtámasztásra szolgáló völgyhajót.

Történelem

A Duna mellett élő keziek (ráckeveiek) legfontosabb ipara a molnármesterség volt. Egy 1694-es országos összeírás szerint a településen ekkor már öt dunai hajómalom működött. A molnár céh megalakulására 1728-ban került sor.

Az 1914-ben a Kis-Dunán bekövetkező lezárás jelentős mértékben hatással volt a hajómalmok további működésére. Ezt követően a molnárok vontató hajók segítségével az Öreg-Dunára (Nagy-Duna) jártak örölni. Erre általában tavasszal került sor, majd november végén vontatták haza a ráckevei molnárok a malmokat. Erre azért volt szükség, hogy a Duna jege ne roppantsa össze azokat.

A hajómalmok tönkretételében a nagyobb energiával működő gőz, majd később a villanymeghajtású malmok és az új gépek megjelenése játszott közre. A versenyt az új őrlőszerkezetek és szitarendszerek alkalmazásával sem tudták felvenni.

Újjáépítés

Az 1955-ben Úszódnál működő hajómalmot az 1956-os tavaszi jégzajlás szétzúzta. A Pakson ekkor még épségben lévő hajómalom 1959-60 telén dőlt össze. Az ekkor még meglévő négy hajómalom közül a ráckevei Gyurcsik-féle (12. sz.) volt a legépebb, azonban 1967-68 telén a völgyhajót megroppantotta a jég, és magával vitte a házhajót is. Az így elsüllyedt hajót tavasszal búvárok segítségével kihozták a vízből, és a szétszedését követően átszállították a Szentendrei Skanzenbe.

Ráckeve képviselő testülete 2006 őszén egy turisztikailag felhasználható és a város történelméhez szorosan kapcsolódó létesítmény megépítésének ötletét kezdeményezték. A hajómalom kialakítására a megmaradt írásos emlékek, fotók és rajzok alapján került sor. Igyekeztek minél pontosabb másolatát elkészíteni az eredeti malomnak. Megvalósításakor cél volt, hogy ténylegesen lehessen lisztet örölni, és ezt be is mutathassák „üzemlátogatás”-ként. Az őrléshez elengedhetetlen energiát napjainkban már a villamos hálózatról nyeri a hajómalom.

Az Őszi Ászok Fesztivál keretében nyílt alkalom megismerni a Ráckevei Hajómalom történet és létrejöttét. A Ráckevei Hajómalmot a 21. képen láthatjuk. Látogatásomkor megtudtam, hogy ilyen modern működésű hajómalom létrehozása élő folyón kivitelezhetetlen lenne, mert ebben az esetben a házhajó és a völgyhajó egyben tartása elengedhetetlen. Az újjáépítésre 2007-2010 között került sor. Fő támogatójuk Ráckeve Város Önkormányzata volt, de emellett a városi összefogás az, ami a hajómalom megvalósulását lehetővé tette. Rengetegen, köztük ráckevei vállalkozók, iparosok, kereskedők és lakosok járultak hozzá a megépítéshez. Voltak, akik termékükkel, munkájukkal esetleg adományokkal fejezték ki támogatásukat. Gyergyócsomafalva polgármestere fenyőfa alapanyagokkal segítette a ráckeveieket. Emellett a Ráckevei Katolikus Egyház, és a Ráckevei Református Egyházközség hozzájárulása is kiemelendő. [23.]

16. kép: A Ráckevei Hajómalom;

Fotót készítette: Kis Boglárka

Személy szerint úgy gondolom lenyűgöző az, hogy az emberek milyen összefogással vettek részt a hajómalom kivitelezésében. Ha minden célért így, együttesen küzdenénk, sokkal több minden lehetne elérni, és megvalósítani. Mindemellett magát a hajómalmot is nagyon jó ötletnek találom. Jó volt megismerni a technikáját és a működését, illetve látni a lakosok arcán, hogy mennyire büszkék munkájukra.

A Ráckevei Tourinform irodavezetőjétől megtudtam, hogy az öt éve működő Aqualand élmény és termálfürdő nemrégiben további szolgáltatásokkal bővítette kínálatát. Megvalósult a faházás villapark, a thermal camping, és felépült a Hotel Termálkristály**** szálloda is. Így az élmény és termálfürdőt nem csak a strandvendégek, hanem a szálloda vendégei is élvezhetik. Emellett még megtudtam, hogy megnyitotta kapuit a Dunai Szabad strand.

7.2 KIVITELEZÉS ALATT ÁLLÓ TURISZTIKAI BERUHÁZÁSOK

A kivitelezés alatt álló turisztikai beruházásokat, olyan kezdeményezések, amelyeknél a pályázatot már elfogadták és a megvalósításuk a pályamunkám elkészítése alatt zajlik. Ezeket a beruházásokat területi szinten csoportosítottam.

7.2.1 Kerékpárutak kialakítása a Csepel-szigeten és egyes településein

Magyarországon megfigyelhető, hogy a legtöbb önkormányzat kerékpárút megépítésére nyújt be pályázatot. Ennek legfőbb oka, hogy az Európai Unió nagy százalékban támogatja a kerékpárutak létrehozását. A megvalósuló fejlesztési tervekkel az a gond hogy jelenleg elszórtan vannak jelen az országban. Kevés olyan van, amely hálózatba szerveződött. Ezen

szakaszok legtöbbször nem kapcsolódnak össze, gyakran csak néhány településre korlátozódnak vagy egy településen belül jönnek létre. A probléma oka, hogy sem megyei, sem kistérségi szinten nincs egységes fejlesztési koncepció kidolgozva. Csepel-sziget esetében a nehézségeket az jelentheti, hogy Csepel a XXI. kerületként Budapesthez, míg a többi vizsgált település a Ráckevei kistérséghez tartozik.

Kutatásom során két kerékpárú-hálózat kiépítéséről szereztem tudomást. Az egyik fővárosi, a másik pedig európai uniós pályázat során kerül kivitelezésre. [24.]

7.2.1.1 „Kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése”

Budapest Főváros Önkormányzata által kidolgozott, a Közép-magyarországi Operatív Program keretében megvalósuló projekt. A kivitelezés hat európai uniós támogatással jön létre. A tervek megvalósítását 2011 augusztusában kezdték meg. A Budapesti Közlekedési Központ (BKK) irányításával a főváros négy kerületében – köztük Csepelen is – épülnek új kerékpárutak.

A XXI. kerületben a Weiss Manfréd úton, illetve az Ady Endre úton 2 kerékpárút valósul meg az ősz folyamán.

7.2.1.2 Weiss Manfréd úti kerékpárút

A projekt megépítésére hivatalosan 2011 augusztusától októberig kerül sor. Ennek összköltségét kicsivel több, mint 189 millió forintban állapították meg. Ebből az Európai Unió kicsivel több, mint 132 millió forintot nyújt. A bicikliút megépítésére a Kvassay híd – Weiss Manfréd (korábban Szabadkikötő út) – Kossuth Lajos utca – Ady Endre út útvonalon valósul meg. Az útvonal hossza körülbelül 2,9 kilométer. A projekt keretében a kialakított útszakasz mellett 2 helyszínen, összesen 30 férőhellyel létesítenek majd biztonságos kerékpártárolót.

7.2.1.3 Ady Endre úti kerékpárút

Az Ady Endre úton megvalósuló bicikliút kivitelezése hivatalosan 2011. augusztus és november között zajlik. A projekt összköltségét kicsivel több, mint 88 millió forintban állapították meg, amelyhez az Európai Unió közel 64 millió forinttal járul hozzá. A kerékpárút az Ady Endre úton és a Pesterzsébetet és Csepelt összekötő Gubacsi hídon valósul meg. A megépített bicikliút hossza 1,2 kilométer lesz. Biztonságos kerékpártárolót 3 helyszínen és összesen 32 db férőhellyel biztosítanak.

7.2.1.4 EuroVelo6

A másik kerékpárút-hálózat, amely érinti a vizsgált térséget az EuroVelo6-os elnevezésű és jelzésű bicikliút, amelyet az Európai Unió dolgozott ki. Ennek lényege, hogy olyan össze-

kapcsolódó kerékpárút-hálózatot hozzanak létre, amely Európa országain áthalad. Az Európai Kerékpárosok Szövetsége 1997-ben dolgozta ki ezt a tervet. Megvalósítását és kiépítését az Európai Unió anyagilag is támogatja. A teljes kerékpárút-hálózat 12 útvonalból áll. Ebből Magyarországon a 6-os és a 11-es számozású útvonalak haladnak keresztül. [25.]

Az EuroVelo6-os jelzésű útvonal az Atlanti-óceántól a Fekete-tengerig tart. Útvonala: Saint Nazaire, Orléans, Nevers, Dole, Bale, Ulm, Passau, Vienne, Budapest, Belgrade, Bucarest, Tulcea, Constanta. Ez a kerékpárút Budapesten a Kis-Duna keleti partján halad dél fele. A Csepel-szigetre az M0-ás körgyűrűn keresztül, majd Szigetszentmiklóson, a Duna parton vezet az út először Szigethalomra, majd Tökölre, Szigetújfalura és végül Ráckeve-re, ahonnan az Árpád hídon hagyhatjuk el a szigetet. [26.]

Hivatalos, már megépült kerékpárút térképet nem találtam. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nem is létezik. Meglévő bicikliút van Csepelen a Kossuth Lajos utca kis szakaszán; a Corvin út – Védgát utca – Bajcsy – Zsilinszky út útszakaszon. Megvalósult Szigetszentmiklós és Szigetszentmiklós – Lakihegy között egy körülbelül 3 kilométer hosszú gyalog- és kerékpárút. Ennek köszönhetően a Lakihegyi Adótorony könnyebben megközelíthetővé vált. Szigethalom polgármesterétől, Fáki Lászlótól kaptam egy dokumentumot az EuroVelo 6-os jelzésű nyomvonalszakaszok adatairól. [27.]

Ebből az anyagból kiderült, hogy a Csepel-sziget településein - amelyeket ez az európai útvonal érint - egyik esetben sem lett kiépítve megfelelő kerékpárút. Éppen ezért én úgy gondolom ez a beruházás még kivitelezés alatt áll. [28.]

7.2.2 Levegőt! Ráckeve élhetőbb központjéért

Ez a projekt az idegenforgalmat csak közvetve érinti. A pályázatot 2011. április 28-án elfogadták. A projekt kulcs eleme a közlekedési konfliktusok csökkentése a belváros forgalmi rendjének átalakításával, illetve a közterületek felújításával. Ennek keretében felszíni fizető parkolók kialakítására, a polgári iskola könyvtárrá alakítására, gazdasági szolgáltatóház létrehozására is sor kerül. Emellé ismeretterjesztő, közösségformáló, helyi identitást növelő programok megszervezése is társul. A Ráckevei Újság XXIII. évfolyam 10. számában bővebben is olvashatunk a projektről. Az újságcikkből kiderül, hogy a Ráckevei Önkormányzat közreműködésével valósul majd meg a Városházi Esték programsorozat, amely már november elején elindulhat a „Régi Városháza” épületében. Emellett megszervezik a „Ráckevei Kézműves Ünnep”-et, amely az adventi vásárokhöz hasonlítható. A felújított könyvtárépületben szabadtéri koncertek, kulturális-művészeti programok megrendezésére is sor kerül majd. [29.]

7.3 ELŐKÉSZÍTÉS ALATT ÁLLÓ TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK

7.3.1 ReTInA projekt

Délkelet-Európa számos városában, közülük is leginkább a volt szocialista országokban található olyan városközpontokhoz közeli, napjainkban is működő ipari területek, amelyek termelési szerkezete mára korszerűtlenné vált, tulajdoni viszonyaik átláthatatlanok és mindemellett környezeti problémáik következtében jelen állapotukban nem jelentenek vonzó lehetőséget a befektetők számára. Egy az egyben ilyen Budapest XXI. kerületében, Csepelen a volt Csepel Művek, ahol valamennyi fent említett probléma még megoldásra vár. Budapestnek körülbelül 4000 hektáros rozsdasávja (olyan terület, ahol már felhagyott vagy nagyon elavult módon folytatják az ipari termelést) van. Az ország többi nagyvárosáról nem is szólva. Ennek oka egyrészt az, hogy a zöldmezős beruházás mindig olcsóbb, mint a barnamezős még akkor is, ha tereprendezéssel kell kezdeni a „fejlesztést”, ugyanis a felújítás-átalakítás óriási költségekkel jár. Emiatt sem kedvelik igazán a befektetők a barnamezős területeket. Másik oka az, ami miatt e területek újjáélesztésére mai napig nem került sor, hogy a tulajdonviszonyok rendezetlenek. Jelen esetünkben a Csepel Művek 200 hektáros területén körülbelül 280 vállalkozás osztozik, és ebből minimális csak az önkormányzaté.

A fejlesztést gátló összetett problémák kiküszöbölésére az Önkormányzat nemzetközi projektet kezdeményezett, amelyhez az Európai Területi Együttműködés South-East Europe Programjának pályázatán 3,3 millió eurós EU-s támogatást nyert. Ez lenne a ReTInA (Revitalisation of Traditional Industrial Areas in South-East Europe) azaz a Hagyományos iparterületek revitalizációja Délkelet-Európában projekt. Ennek keretében a hasonló helyzetű délkelet-európai városok összefogtak, és megoldási javaslatok, fejlesztési terveket dolgoztak ki. A három éves projektmunka során a jelenlegi tulajdonosok, potenciális befektetők, pénzügyi intézmények, szakpolitikusok és nemzetközi szakértők bevonásával „mestertervek” kidolgozására kerül sor, amelyeket a projektben közreműködő városok mutatnak be a regionális és transznacionális befektetési találkozók, konferenciákon. [30.]

A 2009. október 6-án, Budapesten megrendezett „Hagyományos iparterületek revitalizációja Délkelet-Európában” című nemzetközi konferenciára 7 európai uniós ország 10 városából érkeztek ipari, urbanisztikai és önkormányzati vezetők, akik tudományos szakértői előadásokat tartottak az a hároméves projekttel kapcsolatban, amely a leromlott állapotú ipari területek rehabilitációját szolgálja. [31.]

7.3.1.1 A ReTInA projekt résztvevői

A hárommillió euróval támogatott projekt vezetésére, a feladatok koordinálására magát a kezdeményezőt, a Csepeli Önkormányzatot bízta meg az Európai Unió.

7.3.1.2 További partnerek:[32.]

- Bulgária: Pernik;
- Görögország: Komotini;
Tavros;
- Olaszország: Ferrara;
Parma;
- Románia: Galati;
Iasi;
- Szlovákia: Kosice;
- Szlovénia: Maribor.

A ReTInA olyan jelentős fejlesztési lehetőségekkel rendelkező, napjainkban is működő, központi fekvésű, ugyanakkor jelentős mértékben lepusztult ipari területek megújítását, tulajdoni, környezeti, urbanisztikai és gazdasági problémák megoldását célozza meg, amelyek kapcsán a város összképét romboló területekből korszerű ipari és gazdasági központok válhatnak.

A projekt célja, hogy a barnamezős területeken a gazdasági folyamatok újra felledüljenek, illetve új munkahelyek jöjjenek létre.

Az uniós program résztvevői tanulmányok készítésével, a tapasztalatok megosztásával, illetve konkrét programok megszervezésével járulnak hozzá a gazdaságos, hasznos eljárások megtervezéséhez, az új gondolatok kiötléséhez. Munkájuk során számítanak azon szervezetekre, cégekre és személyekre, amelyeknek, illetve akiknek érdekük fűződik a rozsdáövezetek felszámolásához.

2011. július 7-én és 8-án Csepelen, az egykori Vasmű egyik üzemcsarnokában nyilvános munkamegbeszélést tartottak, melynek keretében egyeztették a megújításhoz elengedhetetlen szervezési, gazdasági, pénzügyi és jogi feltételrendszer elemeit. A Magyar Urbanisztikai Tudásközpont vezető szakértőinek közreműködésével a programban részt nem vevő városok tapasztalati is napirendre kerültek. A konferencia során körbejárták a Csepel Művek területét, és javaslatok dolgoztak ki a kerület számára. [33.]

Úgy gondolom, ez igazán jó lehetőség a kerület számára. A kérdés az, hogy a fejlesztések milyen irányt fognak megcélózni. Rendkívül fontosnak tartom, hogy a gyártelep új

arculatot kapjon, mivel jelenleg semmiképp sem nyújt kedvező látványt. A tulajdonviszonyok rendezésével fel lehetne újítani elsősorban az utakat és épületeket. Az ipari jelleg mellett a turizmusra is kellene gondolni. Az biztos, hogy a továbblépés egyik legfontosabb eleme az együttműködés mind hazai, és mind nemzetközi szinten.

7.3.2 TDM-ek létrehozása

A Ráckevei Tourinform irodavezetőjétől, Viskiné Bécsi Katalintól megtudtam, hogy a Ráckevei Kistérség részt kíván venni a TDM-ek (Turisztikai Desztinációs Menedzsment) létrehozására kiírt pályázaton. 2011 tavaszán az Egyesületüket bejegyezték, a regisztrációs pályázat folyamatban van. Jelenleg a pályázati források újbóli megnyitására várnak, melynek bekövetkezésével pályázatukat a decemberi határidőre szeretnék benyújtani.

7.3.3 Szigetbecsei Falumúzeum

Szigetbecse Község Önkormányzata közel húsz millió forintos támogatást nyert az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó, a vidéki örökség megőrzéséért igénybe vehető támogatásokra kiírt pályázaton „A Szigetbecsei Falumúzeum létrehozása” című projekt megvalósítására.

A fejlesztés célja egy már meglévő ingatlan felújításával a sváb építészet megőrkítése és falumúzeummá alakítása. A kialakított múzeum kovács és nádázó mesterség, a helyi és környéki falusi élet tárgyait ismertető helyiségek, illetve előadások megtekintésére alkalmas, 10-12 főt befogadó közösségi szoba kap majd helyet.

A projekt keretében valósul majd meg a helyi védelem alatt álló épület külső, és belső felújítása, korszerűsítése, parkolók kialakítása, a kapcsolódó zöldfelületek, illetve a kerítés megújítása. A beruházás kapcsán egy 204,36 m² összterületű, 110,58 m² kiállító terű helyi sváb építési szokást képviselő akadálymentes falumúzeum jön létre.

A falumúzeum létrejöttével megvalósul a terület tárgyi, írott és képi emlékeinek megmentése, gyűjtése és azok bemutatása. [34.]

7.4 FEJLESZTÉSI ÖTLETEIM

7.4.1 Kerékpár Múzeum

Napjainkban a Csepel Művek (korábban Weiss Manfréd Művek) múltjában és jelenében a kerékpárgyártás a közös. A Csepel kerékpárgyár jogutódja a Schwinn-Csepel Zrt. lett. Jelenleg Magyarországon ez az egyetlen olyan cég, amely teljes körű kerékpárgyártást végez. Weiss Manfréd 1928-ban alapította, majd az államosítást követően a Csepel Művek keretén belül működött tovább, és gyártotta a híres Csepel kerékpárokat.

A rendszerváltozás hatására először privatizálták, majd többszöri tulajdonváltás után megfelelő pénzügyi háttérrel rendelkező magyar szakmai befektetők kezébe került. Ezzel is garantálhatták a vevőknek a tradicionális Csepel kerékpárok gyártását a megszokott kiváló minőségben és innovatív körülmények között. [35.]

2008-ban a Magyar Gyártmányú Veterán Kerékpárok (MGYVK) és a Magyar Kerékpárosklub (MK) összefogásával létrejött egy kezdeményezés annak kapcsán, hogy hazánkban kerékpár múzeum létesüljön. [36.] Jelenleg csak egy virtuális múzeum működik az interneten. [37.]

Véleményem szerint nem túlzás, ha azt mondom, hogy a magyarországi kerékpárgyártásban leginkább a Weiss Manfréd Művek, majd a Csepel Vas- és Fémművek voltak a legkiemelkedőbbek, így azt gondolom, hogy a XXI. kerületben a Csepel Művek területén megfelelő helye lenne egy ilyen jellegű múzeum, hiszen hazánk leghíresebb kerékpárjait ezen a helyen gyártották. Napjainkban az tapasztalható, hogy egy-egy kiállítás kapcsán feltűnnek a még fennmaradt, eredeti gyártmányú biciklik. Természetesen az is érthető, hogy mindenki igyekszik a saját kiállítását, gyűjteményét minél színesebbé tenni, így nem szívesen válna meg ezektől azért, hogy egy országos múzeumba kiállítsák azokat. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy léteznek olyan megoldások, amelyekkel mindenki jól járna. Gondolok itt például arra, hogy a felajánlott darabok után járhatna valamilyen kárpótlás, vagy részesedés, esetleg ideiglenes kiállítások keretében ismételten régi környezetükbe kerülhetnének, hogy emeljék az érintett települések és gyűjtemények színvonalát.

7.4.2 Kerékpározási lehetőségek és programok

Jelenleg a Csepel-sziget néhány részén már vagy van kiépített kerékpárút, vagy megterveztek, de még nincs kivitelezve. Ennek ellenére úgy vélem, hogy érdemes lenne ezen meglévő utak figyelembevételével megtervezni egy egységes, a sziget településeire kiterjedő kerékpárút-hálózatot. Első lépésként felmérni, mely települések támogatják az ötletet, illetve járulnak hozzá a megvalósítás költségeihez. A beleegyező településekkel megkötött hozzájárulási nyilatkozatok után a tervek elkészítése, majd a pályázat benyújtása következne. A támogatási összeg tudatában a fennmaradó részt a települések a megépített útvonalak arányában finanszírozhatnák.

A kialakított útvonalat el kellene látni jelző és motiváló táblákkal illetve szervizelési és javítási elérhetőségekkel. Az érintett, de leginkább a nagyobb településeken biztosítani kellene a kerékpárok esetleges javítását, valamint azok biztonságos tárolását. Ennek lehetőségét a szálláshelyeken is meg kell oldani, hogy a túrázó bátran megszállhasson valame-

lyik létesítményben. Biztonságos tárolás alatt olyan megoldásra gondolok, amely a főbb pontok esetében őrzött, a kisebb állomásoknál vagy saját lakatos megoldással, vagy pedig saját magunk által beprogramozható kódos megőrzők kialakításával történne. Teljes mértékig tisztában vagyok azzal, hogy a két alternatíva közül a második igen költséges, de az első lehetőség úgy gondolom kivitelezhető, és ezzel elkerülhetővé válhat a kerékpárok elidegenítése. A megőrzési és tárolási lehetőségek mellett a megfelelő pihenőhelyek, mosdók és vízutánpótlás biztosítása is elengedhetetlen feladat.

Az útvonalak kijelölése nagyon fontos és lényeges kérdés. Úgy gondolom, hogy nem elég ránézni a térképre majd döntést hozni. Ahhoz, hogy olyan útvonalak jöhessenek létre, amelyeket az emberek tényleg használni és értékelni fognak sok szempontot kellene figyelembe venni. Számomra elengedhetetlen feltétel a biztonság, a nyugodt és csendes környezetet. Úgy vélem, hogy a kerékpárutak megtervezésénél figyelembe kell venni, hogy szabadidős tevékenység biztosítása, vagy például munkába járás megkönnyítése a célunk. Mindkét esetben elkülönített, önálló egységekre gondolok. Szabadidős tevékenység esetén arra kellene törekednünk, hogy minél csendesebb, nyugodtabb környezetben, a forgalomtól távolabb eső helyen alakítsuk ki a kerékpárutakat. A vizsgált térség esetében leginkább a Kis- és Nagy-Duna partjait találom erre a legmegfelelőbbnek, mivel önmagukban is gyönyörű természeti értékeket jelentenek ezek a részek. Abban az esetben, ha az a célunk, hogy a munkahelyre való eljutást megkönnyítsük célszerű olyan útvonalat megtervezni, ami viszonylag a legrövidebb, de a forgalmas utaktól mégis távolabb esik. Ha mégis a közút mellé tervezzük a bicikli utat, akkor a közutat el kellene választani a kerékpárúttól például fákkal vagy bokrokkal, de legalább füves sávval.

A jelenleg Csepelen épülő két kerékpárút az én meglátásom szerint egyáltalán nem épül megfelelő helyre. Mindkét esetben a problémám az, hogy a legfontosabb utak mellé tervezték. A Weiss Manfréd úton kialakításra kerülő bicikliút esetében több tíz éves fákat vágtak ki azért, hogy a közúttal párhuzamosan, közvetlenül mellette alakíthassák ki az útvonalat. E helyett a fák mögötti részen is elvezethették volna az utat. Igaz, akkor a közvilágítás megoldása akadályt jelentett volna, de úgy vélem, ha azt nyilatkozzák az útvonalak megtervezői a fejlesztésekkel kapcsolatban, hogy céljuk a környezetszennyezés csökkentése, illetve a lakosság fizikai aktivitásának helyreállítása és javítása, akkor egyrészt szóba sem jöhetne környezetpusztítással kapcsolatos tevékenység, másrészt pedig a forgalmas közutak közelsége miatt az emberek a kipufogógázok kedvezőtlen hatásainak aktív elszenvedői lesznek. Mindemellett a forgalmas főutaknál mind az autósok, mind a kerékpárosok részéről is fokozottabb odafigyelés szükséges.

Véleményem szerint fontos, hogy ne csak az útvonalak kivitelezésében és felszerelésében vegyünk részt, hanem ösztönözzük azok használatát. Ennek keretében kirándulási- és túrázási napok, programok meghirdetésére gondoltam, az igényeknek megfelelő turnusokban. Az igények felmérésének legjobb módja a kérdőívezés egyrészt azok között, akik rendszeresen kerékpároznak, másrészt pedig kevésbé rutinos biciklizők körében. Így akár heti, kétheti, havi vagy más időközönként megrendezésre kerülhetnének kerékpártúra napok. Nemcsak a megrendezésre, hanem annak meghirdetésére is nagy figyelmet kellene fordítani. Ennek érdekében a túranapok meghirdetésére kellene törekedni minden olyan közegben, amely kapcsolatba hozható magával a programmal. Például a helyi újságokban és televíziókban, budapesti és pest megyei események között, kerékpárszövetségek honlapján illetve különböző internetes oldalakon lenne érdemes meghirdetni. A jelentkezést a személyes és telefonos regisztrálás mellett elektronikus úton is biztosítani kellene.

7.4.3 Vízi közlekedés és programok

Véleményem szerint a Kis-Duna zsiliprendszerekkel történő lezárása rendkívül jó lehetőségeket teremt a különböző szabadidős és sport lehetőségeknek. Mindenekelőtt fontosnak tartom a környezetvédelemre való odafigyelést.

A sziget esetében problémát jelent, hogy egyrészt nincsenek olyan vízi sportok, amelyeket hétköznapi emberek is végezhetnének. Többnyire csak versenyszintű képzések folynak. Ennek a fő oka a megfelelő infrastruktúra hiánya. Ennek érdekében érdemes lenne olyan létesítmény létrehozására, ahol lehetőség van arra, hogy szabadidős célból is élvezhesse valaki a vízi sportokat. Ebből kifolyólag fontos az elengedhetetlen feltételek biztosítása, mint pl.: a fogadóépületek megteremtése, a megfelelő ismeretek elsajátításához szükséges edzők megléte, bemutatónapok megszervezése, a különböző sportokhoz alkalmazott eszközök beszerzése, a kölcsönözhető eszközök biztosítása.

Emellett véleményem szerint a Kis-Duna kiválóan alkalmas lenne helyi, megyei, országos és esetleg nemzetközi szintű versenyek (pl.: kajak-kenu) megrendezésére. Ennek érdekében szükséges lenne a versenypályák kialakítására, a part közelében igényes szálláshelyek biztosítására, illetve a szabadidő aktív eltöltését biztosító programok megszervezésére.

A Kis-Duna hajózását tekintve elsődleges szempontnak a part menti szakaszok helyreállítását, rendbetételét és felújítását tartom, a természet megóvása mellett.

7.4.4 Csepel Művekkel kapcsolatos programok, lehetőségek

2009-ben a Kulturális Örökség Napja keretében gyári sétát tartottak a Csepel Művek területén. A séta időtartama körülbelül 4 óra volt. A sétát Zémann István, a Csepeli Helytörténeti Gyűjtemény egyik munkatársa vezette. [38.]

Zémann István elmondta, hogy ő is nagy lehetőségeket lát Csepelben, és a Csepel-szigetben is, azonban nagyon kevés anyagi támogatást kapnak erre a célra. Véleményem szerint éves szinten akár többször is lehetne tartani gyári sétákat vagy városnéző kisvasutakkal, úgynevezett dotto-val is be lehetne járni a gyártelepet és Csepel is.

Elképzeléseim között szerepel a gyártelep épületeinek felújítása, korszerűsítése. Úgy gondolom ezek biztosítása mellett a korszerűen működő üzemeknél lehetne gyárlátogatásokat szervezni. Személy szerint az a tapasztalatom, hogy az emberek kíváncsiak arra, hogy egyes termékek hogyan készülnek. Véleményem szerint sokakat érdekelne, hogy például egy kerékpár előállítását hogyan történik.

A gyárlátogatások mellett azt is jó ötletnek gondolom, hogy a gyártelep egy részén filmstúdió jöjjön létre.

A Csepel Művekkel kapcsolatosan van egy online múzeum, amely bár eléggé kezdetlegesnek mondható, azért számos érdekességet rejtegethet. Az oldal üzemeltetőjét megkerestem azzal, hogy vajon vannak-e még olyan épületek ahol régi gépeket, berendezéseket esetleg szerszámokat lehetne találni.

A visszajelzésből megtudtam, hogy napjainkban a gyár területén nincs kiállítás, de a rendszerváltozásig működött egy gyártörténeti múzeum, azonban ennek anyaga többfelé szétszóródott és az is lehet, hogy egy része örökre elveszett. Az oldal üzemeltetője szerint elképzelhető, hogy vannak még itt-ott gépek vagy berendezések, de ezeknek a felkutatásával – elsősorban anyagi forrás hiányában – senki sem foglalkozik.

Úgy vélem érdemes lenne minél előbb feltérképezni a területet, hogy maradtak-e még a múltból emlékek, tárgyak, eszközök, berendezések, amelyeket múzeum keretében ki lehetne állítani. A Csepel Művek területén építészeti szempontból van néhány jelentős csarnok, illetve olyan épület, amely védelem alatt áll. A megfelelő úthálózat és infrastruktúra kiépítése, valamint a nagyfokú biztonság megszervezése mellett egy-egy ilyen épület kiválóan alkalmas lenne egy múzeum, vagy kiállítás helyének. Az online múzeum helyett egy valódi múzeum kialakítására kellene törekedni.

Személy szerint úgy gondolom, hogy a jobb marketingre mindenképp törekedni kell, hisz az emberek többsége azt sem tudja, hogy a Csepel Művek területén ilyen légtalmi

óvóhelyek léteznek, azt meg végképp nem is sejtik, hogy a felfedezésükre is lenne lehetőség. Persze, ha valaki tudja, hogy mit keressen, akkor ez lényegesen könnyebb.

Emellett véleményem szerint a bunkertúrákat össze lehetne kötni a korábban megemlített gyártörténeti sétával. Így egy komplex turisztikai termékcsomagot kínálhatnánk az ide érkezőknek.

7.4.5 Rendezvények, programok

Korábban már említettem, hogy a Csepel-sziget eseményeit illetően kevés a nemzetközi, vagy országos szintű program. Kérdőívem is igazolta, hogy még a helyiek körében is ismeretlenek a vizsgált térséget illető rendezvények, hiszen többnyire általános szórakozási lehetőségeket soroltak fel, és nem pedig konkrét eseményeket.

Ebből kifolyólag úgy gondolom, mindenképpen törekedni kellene a nagyobb volumenű események megrendezési jogának megszerzésére, illetve új és egyedi lehetőségek kivitelezésére a helyi, megyei, országos és határon túli tömegek vonzása érdekében.

Emellett rendkívül fontosnak tartom a Csepel-sziget idegenforgalmának fellendítése érdekében az együttműködést. Véleményem szerint ennek megléte nélkül szinte lehetetlen, hogy egységes turizmusról beszélhessünk. Ennek érdekében célszerű lenne olyan programokat is kialakítani, amelyeket a Csepel-sziget települései együttműködve hoznak létre, és elsődleges céljuk, hogy a települések egymásnak bemutatkozzanak, játékos vetélkedők, versenyek keretében a lakosság összekovácsolódjon és természetesen a nagyközönség számára a térség megmutassa, hogy miért is érdemes ide eljönni. Ezeknek a programoknak a megrendezési jogát mindig más település kapná meg, ugyanakkor a rendezvény költségei minden évben megoszlanának. Így egy-egy településnek mindig csak a költségek egy bizonyos %-át és nem pedig az egész részét kellene kifizetnie.

7.4.6 Egységes elérhetőség, honlap létrehozása

Munkám során az egyik legnagyobb problémát az okozta, hogy még a településeket illetően sem volt egységes honlap. Ez alatt arra gondolok, hogy például Ráckeve esetében is több különböző internetes elérhetőséggel találkoztam, és ezek között is volt információs különbség. Önmagában a szálláshelyek keresésénél is előfordult, hogy az erre vonatkozó listák nem egyeztek.

Véleményem szerint, ha nekem – aki kutatási célból használtam ezeket az oldalakat – ilyen nehézségekkel járt egy-egy információ megszerzése, akkor valószínűsíthető, hogy egy turista nem is fog minden ilyen jellegű oldalt egyrészt megtalálni, másrészt megnézni,

és így elképzelhető, hogy a rendelkezésre álló szabadidős lehetőségek többségéről nem értesül.

Emellett a különböző települési honlapok között is nagymértékű volt a különbség. Némelyik (pl.: Csepel) inkább az önkormányzat tevékenységére helyezte a hangsúlyt, vagyis, hogy milyen témában üléseztek, vagy milyen elérhetőségeken lehet felvenni velük a kapcsolatot, ugyanakkor olyan települési elérhetőséggel is találkoztam, amelyen látszott, hogy azzal is számolnak, hogy egy esetleges turista nézi meg oldalukat. Véleményem szerint idegenforgalmi szempontból a legötletesebb, és leginkább használható honlappal Ráckeve rendelkezik, mivel ott három szempontot is felkínáltak: „Ráckevei vagyok”, „Turista vagyok”, „Vállalkozó vagyok”.

Ebből kifolyólag fontosnak tartom egy egységes honlap létrehozását, ahol a Csepel-sziget valamennyi települése elérhető, emellett lakossági és idegenforgalmi szempontból is a célnak megfelelő, illetve, ahol a településekkel kapcsolatosan valamennyi információ megtalálható.

8. ÉLMÉNYBESZÁMOLÓK, INTERJÚK

Kutatásom során meglátogatott két olyan eseményt szeretnék kiemelni, amelyek véleményem szerint fontos turisztikai lehetőségek lehetnek. Mindkét programot rendkívül érdekesnek és egyedinek találtam. A programokon való részvétel időpontja alapján először az Emese Várispánságban, majd a 9-es légtalmi óvóhelyen tett látogatásomról számolok be. Emellett a rendezvényeket követően mindkét esemény szervezőjét megkerestem, akik szívesen válaszoltak a kérdéseimre.

8.1 EMESE VÁRISPÁNSÁG

Az 1993 óta működő Óskultúra Alapítvány - az ország legnagyobb történelmi hagyomány-őrző csoportja - 2005-ig Budapesten, a XVI. kerületi Rákosi úton működött, majd a Szigethalmi Önkormányzat felkérésére székhelyüket áttelepítették egy volt katonai bázis 12 hektáros területére. Itt kezdték el megvalósítani a „Világfa Program” elnevezésű, már a 90'-es évek elején meghirdetett tervüket. Egy olyan X.-XI. századi települést álmodtak meg, amely élő, működő modellként eleveníti fel az adott kornak megfelelő tárgyi és szellemi értékeket, valamint bemutatja az akkori magyarságot, és a korabeli Európát alkotó népeket. A múzeumfalu neve Emese, amely egyrészt népünk őstörténetének legendás úrnője, az Árpád-ház dinasztiaalapítójának (Álmos fejedelemnek) szülőanyja, másrészt a név szó-játék is egyben. Az E-Me-Se betűszó az angol European Medieval Settlement, azaz Európai Középkori Település kezdőbetűi.

Az Emese park vezetősége létrehozott egy „ispáni várat” és a hozzá tartozó falut, majd a kísérleti régészet és a történelmi életmód rekonstrukciója alapján élő-, és ténylegesen működő skanzenet tártak elénk. Ez tulajdonképpen annyit jelent, hogy korhű viseletekben, autentikus eszközökkel végzik mindennapi tevékenységeiket. Ez alatt a korabeli kézművességet, állattartást, növénytermesztést és a halászatot, valamint a fegyveres harc gyakorlását értjük. A Skanzen tervezett területrajza alapján, a dombon felépülő Árpád-kori templomot jurták, viking sátrak, fonott sövény karámok, füves tetejű földházikók veszik körül. A karámokban és a réteken a hagyományos XI. századi állatfajták tartásával találkozhatunk. A tavak a viking hajózás mellett a horgászat és pákászat helyszínei.

Az Emese park minden szombaton és vasárnap 10 órától 16 óráig várja az érdeklődőket. Hétköznaponként csak szervezett csoportokat fogadnak előzetes időpont- és program egyeztetés után. Programjaik keretében megtekinthető a középkori lakomacsarnok, valamint a benne állandó tárlatként elhelyezett történelmi életmód rekonstrukciós „Árpádtól

– Istvánig” című kiállítás. Ez az eddigi legnagyobb és legbővebb anyag a történelmi életmód tekintetében a honfoglalás – államalapítás kori magyarságról. A múzeumfaluban tett séta alkalmával megismerhetünk egy Árpád-kori települést, megtekinthetünk egy középkori gyógynövény-fűszernövény kertet, továbbá még megtalálható a veremház, a jurta, a gazdasági udvar valamint a kézműves műhelyek. A látogatás utolsó momentumaként pedig kipróbálhatjuk a középkori játékokat, és a korabeli íjászatot is. [39.]

Az Emese Park által nyújtott látogatások egyike a hétvégi, mindenki számára megtekinthető „Séta a várspánságban” valamint az iskolák számára biztosított „Osztálykirándulás a korai középkorba”, illetve „A honfoglalóktól a lovagokig”. Utóbbit a 2011-2012-es tanévben szervezik meg. Ennek keretében az iskolák egy egész napot tölthetnek el az Emese Parkban. Az egy napos program keretében megtekinthetnek egy szabadtéri előadást a várudvaron, megnézhetik a korabeli kézművességet. Kipróbálhatják a középkori játékokat továbbá a kornak megfelelő hajókkal csónakázhatnak a tavon és még számos élményben lehet részük. Ennek lebonyolítására elsősorban 2011. szeptemberi, valamint 2012. májusi és júniusi időpontokat adtak meg, de természetesen megfelelő létszám mellett más időpontokat is tudnak biztosítani. [40.]

Az Emese Park egyik legkiemelkedőbb rendezvénye a „Vikingek és Magyarok korismereti találkozója”, amelyet 2005 óta minden év szeptemberének második hétvégéjén rendeznek meg. 2011.-ben szeptember 10-11-én tartották meg a VI. ünnepi találkozót. A 22. kép a helyszínen készült. [41.]

17. kép: "Vikingek és Magyarok korismereti találkozója";
Fotót készítette: Kis Boglárka

Családommal 10-én, szombaton látogattunk ki a helyszínre, hogy betekintést nyerjünk az Emese Várispánság életébe. Meglepetésünkre rengetegen voltak kíváncsiak a 2 napos programra. Többnyire kisgyermekes családokkal találkoztunk. Akadtak olyanok, akik már tavaly is eljöttek, akkor azonban eső fogadta őket. Szerencsére idén az időjárás nekünk kedvezett, és a rendezvény végig napsütésben zajlott. Azok, akik először látogattak ki erre a rendezvényre, talán kicsit meglepődhettek azon, hogy mennyire hitelesen és valóságghűen zajlottak a programok. Ez alatt azt értem, hogy a parkba való belépést követően olyan érzésem volt, mintha egy másik korba léptem volna. A park vezetősége, illetve a program szervezői valóban mindent megtettek azért, hogy a X.-XI. századi élet hangulatát felelevenítsék és bemutassák nekünk, civil látogatóknak.

8.1.1 Mélyinterjú

A rendezvényt követően felvettem a kapcsolatot az Emese Park vezetőjével, Magyar Attilával, aki készségesen válaszolt kérdéseimre. Érdeklődésem a terveik, látogatottságuk – mind hazai és mind belföldi szinten - valamint marketing tevékenységükre terjedt ki. Az erre vonatkozó kérdéseket 4. számú melléklet tartalmazza. Magyar Attila megerősítette elgondolásomat, miszerint a park létrehozásával nem csak a korabeli élet bemutatása volt a cél, hanem az idegenforgalom vonzása is. A park vezetője elmondta, hogy vannak statisztikai adataik arra vonatkozóan, hogy hogyan alakult a látogatottság az elmúlt öt évben, azonban ezek nem relevánsak, mivel a működésük első négy-öt évében egy többnyire magánérős építkezés zajlott, melynek munkálatai mellett csak minimális nyitva tartást tudtak produkálni. A valódi megnyitásukra ez év nyarán került sor, és azóta a park minden szombat és vasárnap 10 órától 16 óráig látogatható. Magyar Attilától azt is megtudtam, hogy a belföldiek mellett külföldi résztvevőik is vannak. Látogatóik körülbelül 5%-át teszik ki a külhoniak. Valószínűleg a park, még ha csak kis mértékben is, de kedvez, illetve eddig is kedvezett a turisták érkezésének, ugyanakkor a környéken a szálláshelykínálatban bekövetkező változásoknak elsősorban nem a létesítmény megvalósulása az oka. Természetesen a gazdasági válság a park életére is hatással volt. Magyar Attila elmondása szerint a hatás drasztikus mértékű volt. Körülbelül 10%-ra esett vissza a célközönségük fizetőképessége és részvételi kapacitása. Emellett érdeklődtem még a további fejlesztési tervekről a létesítmény bővítését illetően. Annyit megtudhattam, hogy tervek azok vannak, de bővebben információkat nem tudhattam meg erről. Még amit igazán fontosnak tartottam az a reklám kérdés, azaz, hogy milyen marketing eszközöket vesznek igénybe annak érdekében, hogy a rendezvényeik minél sikeresebbek, és látogatottabbak legyenek. Az Emese Park vezetője

elmondta, hogy minimális mértékben élnek a televízió, rádió és újság hirdetések adta lehetőségekkel, valamint emellett még a szórólapozást és a direkt marketinget alkalmazzák.

Összességében úgy gondolom, hogy maga az ötlet és a kivitelezés kiváló, hiszen ki-mondottan jó programlehetőség, ha szeretnénk kiszakadni egy kicsit a hétköznapi életből és megismerni elődeink életvitelét. Ugyanakkor én személy szerint a Ráckevei Tourinform egyik kiadványában értesültem a park létezéséről, annak ellenére, hogy a Csepel-szigeten élek. Úgy gondolom, hogy érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni a reklámozásra, hogy minél több embert vonzzon maga a rendezvény, illetve a sziget, mint turisztikai célpont.

8.2 CSEPEL MŰVEK 9-ES SZÁMÚ LÉGOLTALMI ÓVÓHELYE

8.2.1 Előzmények

A másik egyedi program, amelynek kiemelését szintén fontosnak tartom az a bunkertúra. Korábban már említettem, hogy a Csepel Művekről készített honlap tulajdonosát megke-restem néhány kérdést illetően. Ezen kérdések között szerepelt az is, hogy valóban létez-nek-e bunkerek az ipartelepen, ugyanis egy 2009. szeptember 20-ai bejegyzésükben azt nyilatkozták, miszerint egy eredeti állapotban lévő bunkert találtak. A rövid bejegyzés azonnal felkeltette az érdeklődésemet. [42.]

A visszajelzésből megerősítést kaptam a bunkerek létezését illetően, ugyanakkor a légoltalmi óvóhelyekkel foglalkozó illetékesről nem volt információja az oldal üzemeltető-jének. A Csepeli Helytörténeti Gyűjteményben tett látogatásomkor Zémann Istvánt is megkérdeztem a bunkereket illetően. Elmondta, hogy a jövőben is tervezik az egyik ilyen bunker meglátogatását, azonban erre a pályamunkám elkészítéséig nem került sor, mivel az időpontot októberről áttették novemberre.

A Helyi Téma XXI. kerületre vonatkozó 2011. október 12. számában megjelent egy cikk a Csepel Művek területén lévő légoltalmi hely egyikéről. [1.] A csepeli újságcikknek köszönhetően hamar rábukkantam a BudapestScenes-re és a túra vezetőjére, Somogyi Le-ventére. Szerencsére, még épp volt szabad hely az Október 15-ei éjszakai bunkertúrára, így azonnal kapcsolatba is léptem Leventével. Kevesen gondolnák, de Budapesten több mint 3000 bunker és óvóhely található, amelyek háború esetén körülbelül 700.000 ember befo-gadására alkalmasak. A Csepel Művek területén körülbelül 20 ilyen óvóhely van, és ezek közül a 9-es légoltalmi kocka az egyik legnagyobb. [43.]

8.2.2 Az éjszakai bunkertúra

A találkozóra este 9 órakor került sor a Csepel Művek főbejáratánál. Levente – aki kérte, hogy inkább a Levi kifejezést használjuk – első feladatául felhívta a Csepeli Rendőrkapitányságot, hogy bejelentse a csoport megérkezését. Emellett azt is megtudhattuk, hogy a túra éjszakai jellege az izgalmak fokozása miatt van. A bunkerhez vezető séta körülbelül 40 perces volt. Többször megálltunk egy-egy fontosabb helynél. Levi a gyártelepen tett séta közben mesélt a Weiss Manfréd Művek történetéről. Elmondta, hogy 70 évvel ezelőtt elődeink milyen módszerekkel igyekeztek elpusztítani és védeni az emberek életét.

Utunk során megtudtam, hogy az óvóhelyek mellett a Lakihegyi Adótorony is rendkívüli biztonságot jelentett az embereknek, ugyanis az angol bombázópilóták ez alapján tájékozódtak, így az adótorony épségére rendkívül odafigyeltek. Számomra újdonság volt a ballongátak alkalmazása, ami nem meglepő, hogy ballonokból létrehozott gátat jelentett, aminek a célja a légtér blokkolása volt. Ennek tulajdonképpen az volt a lényege, hogy 2000-8000 méter közötti magasságban olyan héliummal töltött zeppelineket engedtek fel, amelyek függőlegesen és vízszintesen is acélkábeleken voltak felfüggesztve. Az így képződött acélkábel hálózat azonnal megakadályozta a repülőgépeket. A lakott területek elkerülése miatt leginkább ezeket Angliában használták. Emellett Magyarországon 1944-ben jelent meg egy új építészeti fogalom: az épület helyreállítása a romkép megtartása mellett. Azaz a bombázás után úgy állították helyre a támadásokra ért épületeket, hogy a bombázópilóták a levegőből nem tudták megállapítani, hogy az üzem újra működik-e, és így az újbóli bombatámadásoktól megmenekültek a helyreállított épületek.

A 9-es bunker közelében láthattunk egy kisebb óvóhelyet, ami tulajdonképpen egy vezetési pont volt, vagyis egy parancsnoki bunker. Időközben felmerült a kérdés, hogy ezeket miért nem a föld alá építették. Ennek fő oka az volt, hogy az első bunkert 7 méterrel a föld alá építették, azonban a sziget jelleg miatt a talajvízszint körülbelül 4,6 méteren van és így az óvóhelyre nagyon hamar beszivárgott a víz. Ugyanakkor a további bunkerek felszínen történő megépítésre azért is volt szükség, mivel ezeket rohamtempóban kellett megépíteni. A vállalkozók 6 hónapot kaptak egy-egy ilyen bunker kivitelezésére.

A célpontunkhoz megérkezve megtudtuk, hogy amikor 1942-43-ban – német parancsra - megépítették ezeket a kockákat, akkor fontos szabályozások voltak arról, hogy egyes óvóhelyeknek milyen jellegű hatások ellen kell védeniük, és ezek alapján különböző jelekkel látták el őket: B, mint bombabiztos, G, mint gázbiztos T, mint törmelék biztos, S mint szilánkbiztos. Sőt a háború után már az atom biztos óvóhelyek is megjelentek. A 9-es légoltalmi kocka tulajdonképpen BGS kialakítású, azaz szilánk ellen tökéletes véd, egy-

részt a több mint egy méteres falvastagsága miatt, másrészt a szilánkálló acélajtók miatt. Emellett gáz biztos is, tökéletesen hermetikusan zár, belül pedig mesterségesen lehet frissíteni a levegőt, és ezen felül bombabiztos is. Eredetileg úgy volt megtervezve, hogy maximum 250 kilogramm súlyú rombolóbomba ellen képes védelmet nyújtani, azonban a megépítését követően aggódtak, hogy a födémszerkezet nem sikerült elég erősre. Végül önszorgalomból módosították a tetőszerkezetet, ami helyes döntésnek bizonyult, ugyanis a támadások során 1000 kilogrammos bombák is eltalálták ezt az épületet. Ha maradtak volna az eredeti tervnél, akkor valószínűsíthető, hogy csak ennél a légoltalmi óvóhelynél ez 1500 halottat jelentett volna. Az itteni óvóhelyek eredményességét nézve összesen 9 sérült volt, halálos áldozatra pedig nem akadt példa.

A légoltalmi óvóhelyre egyszerre 4 ajtón keresztül lehetett bejutni. Elsőként a sugármentesítő terembe érkeztünk, ahol zuhannyal és klórmésszel tisztították meg a sugárzennyezetteket. Ahogy haladtunk felfelé, úgy szűkültek a folyósók, hiszen fent már egyre kevesebb ember fért el. Túravezetőnk a negyedik emeleten lévő egyik kis helységet rendezte be kiállításként. Egyébként az épület helységeit elsősorban együttesek részére, próbateremként adják ki. Levitől megismertük a légszűrő berendezést, sőt kiderült, hogy a közel 70 éves légcserélő berendezés még a mai napig működőképes. Az itt található kerékpárok a mai napig képesek a levegő keringetésére.

A kiállításon láthatunk gázálcokat, sugárszintmérőket, orvosi felszereléseket, vízfertőtlenítő tablettákat, radioaktív por elleni felszereléseket illetve korabeli oktatótáblákat. A falra felfüggesztett gázálcokat a 23. képen láthatjuk. A program keretében diavetítésre, illetve vadászrepülőkről szóló kisfilm megtekintésére is sor került, illetve az este hangulatát tovább növelte, amikor Levi lekapcsolta a villanyokat, bekapcsolta a hangszórókat és megpróbálta elképzeltetni velünk, hogy milyen élmény lehetett, amikor a dolgozók ott ültek a sötétben és hallgatták a bombák süvítését, a detonációkat és a repülőgépek zaját. További, a bunkerral kapcsolatos fotókat az 5. számú melléklet tartalmazza.

18. kép: Látogatásom a 9-es számú óvóhelyen;
Fotót készítette: Tollas István

Levinek munkája során sikerült felkutatnia az 1929-ben született Takáts Rezső bácsit, aki a II. világháború alatt a Weiss Manfréd Művekben ipari tanulóként dolgozott. Tőle tudták meg azt is, hogy a leghosszabb idő, amit a bunkerban töltöttek körülbelül 5,5 óra volt. Rezső bácsival az MTV is készített interjút, amely Október 20-án az M1-es csatorna „Angi jelenti” című műsorában 0.05 perckor volt megtekinthető.

8.2.3 Mélyinterjú

Az éjszakai bunkertúrát követően még megkerestem Somogyi Levit, hogy feltegyek neki néhány kérdést a BudapestScenes-el, és a bunkertúrával kapcsolatban. A hozzá intézett kérdéseket a 6. számú melléklet tartalmazza.

Levi elmondta, hogy az első bunkertúrára márciusban került sor. Maga a program összeállítása körülbelül 8-10 hónapot vett igénybe. Ebben az is közrejátszott, hogy párhuzamosan más túrák megszervezésén és összeállításán is dolgozik. Engem személy szerint meglepett, hogy egy 26 éves fiatalember ilyen komolyan foglalkozik egyrészt ezzel a témával, másrészt magával a BudapestScenes-el és a különböző túrákkal. Rendkívül színvonalas programok kivitelezésén dolgozik, és maximálisan látszik rajta, hogy érdekli őt ez a téma. A túrákat leginkább a minőség, az exkluzivitás, az interaktivitás és a rugalmasság jellemzi.

Levi elmondta, hogy Budapest második világháborús ostroma, illetve az 1944-es légibombázások mindig is nagyon érdekelték, és úgy emlékszik, hogy Ungváry Krisztián: „Budapest ostroma” című könyvét olvasgatva jött rá arra, hogy ez mennyire kiaknázatlan terület hazánkban. Természetesen korábban is volt már itthon látogatható bunker, mint például a Sziklakórház vagy a Citadella légópincéje, de itthon ez az első olyan program,

amely alapvetően egy több órás városnézést jelent a bunkerekre, a légoltalomra építve, illetve óvóhely látogatással egybekötve. Összegezve ez nem egy múzeumi tárlatvezetés, hanem egy városnéző túra. A BudapestScenes tudomása szerint a világon is ez az első ilyen program. Továbbá azt is elárulta, hogy a túrákon külföldiek is részt vettek már, és a jövőben ez úgy fog kinézni, hogy nagyobb magyar beutaztató irodák fogják szervezni ezeket a túrákat, elsősorban német csoportoknak. Ugyanakkor Levi azt is hozzátette, hogy leginkább azt szeretné elérni, hogy a magyar fiatalok körében is igazán érdekeltek és ismertek legyenek a programjai. A csepeli bunkerekkel tulajdonképpen egy index.hu-s cikknek köszönhetően került kapcsolatba. Szerencséjére a tulaj megkeresése előtt egy zenekar kiköltözött, így decemberben kibérelhette azt a kis helyiséget ahol a kiállítása van.

Somogyi Levi elárulta, hogy egyenlőre szórólapokon, illetve a Facebook-on keresztül reklámozza a túrákat, programokat. De már dolgozik egy igazi honlapon, a www.budapest-szinterei.blog.hu oldalon, amelyre felkerülnek a földalatti bejárások és a föld feletti túrák riportjai, de emellett még számos marketing ötlete van. Ugyanakkor azt is hozzátette, hogy tulajdonképpen az egész BudapestScenes mögött egyedül áll, ő állítja össze a túrákat, írásos és képanyagokat. De emellett még van egy két ember pl.: fotósok, operatőrök, akik részt vesznek ebben a munkában. Ütőkártyájuknak a saját tartalmat és a rendkívül erős képanyagot tartja.

8.2.4 A Csepel-szigetre látogattak

Egy külföldi internetes bejegyzésben azt olvastam, hogy a Londoni CCW Graduális Iskola és a Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola néhány tagja együtt dolgozott egy hétig. Munkájuk kiindulási pontjában a kulturális emlékek és a történelmi traumák álltak. Elsődleges feladatként ellátogattak a Csepel Művek területére.

Útjuk során, az iparvidéken több épületet is meglátogattak, melyek közül néhány már elhagyatott volt, de olyannal is találkoztak, amelyet már ismét használatba vettek és a mai igényeknek megfelelően átalakítottak. Itt tartózkodásuk során jártak egy eredeti belső kialakítású bunkerben, emellett egy régi fém gyár területén, amely még a mai napig üzemel, de nyereséget alig termel. Mindkettőt igazi történelmi érdekességnek találták. Ugyanakkor egy új gyárat is megtekintettek, ahol elektromos autókat és számítástechnikai alkatrészeket gyártanak az orosz piacra. [44.]

Tulajdonképpen ennek a cikknek az összefoglalását azért tartottam fontosnak, hogy megmutassam, nemzetközi szinten is akadnak látogatások mind az iparterület, mind pedig a bunkereket illetően.

9. EGY ÁLTALAM MEGSZERVEZETT PROGRAM

A svédországi Umea Egyetem turizmus szakos oktatói és munkatársai hazánkba látogattak. Az említett egyetemről 30-an érkeztek Közép-Magyarországra azért, hogy megismerjék a régiót, és azon belül a Csepel-szigetet. 10 napos itt tartózkodásukból 2 napot a szigeten töltöttek. Az útjuk során végig elkísértem őket, és igyekeztem minél izgalmasabb és érdekesebb programokat megszervezni. Munkám során csak a szigeten eltöltött napokat mutatom be.

A Csepel-szigeten eltöltött napok

1. nap

08:00 Gyülekezés a Corinthia Grand Hotel Royal ***** halljában, kijelentkezés a szállodából, majd a csomagokkal indulás a buszhoz. Utunkat egy 35 fős kisbusszal jártuk.

09:30 Megérkezés a Kvassay hídhöz. A zsilip üzemeltetője egy 30 perces beszélgetés során mesél a híd és a zsiliprendszer létrehozásáról, fontosságáról és arról, hogy milyen hatással volt a sziget életére. Például a kialakítással megszűnt a sziget elzártsága és csökkent az árvízveszély. Azt is megtudjuk, hogy a zsilipet először a Gubacsi hídnál hozták létre, azonban nem jelentett megoldást az árvízveszély elkerülésére. Emellett a Tassi-zsilip megléte előtt a lenti területeket továbbra is ugyanúgy elöntötte a Duna. Az árvízveszély teljes elkerülését a Kvassay- és a Tassi zsilip együttes megvalósítása jelentette. A zsiliprendszerek megépítésének azonban hátrányosai voltak a vízi molnárok.

10:00 A Kvassay zsilip üzemeltetője működésbe hozza a zsiliprendszer, így mind megismerhetjük, hogy hogyan is működik.

10:45 Utunkat a csepeli székhelyű Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepen folytatjuk, ahol megismerkedünk a szennyvíz teljes tisztítási folyamatával.

12:00 A Kossuth Lajos utcában található Lord Mignon cukrászdába megyünk, ahol egy fél órás pihenőt tartunk, majd a Csepel Művek felé vesszük az irányt.

13:00 Csoportommal részt veszünk egy 1,5 órás bunkertúrán, ahol először megismerkedünk a Csepel Művek elődjének, a Weiss Manfréd Művek történetével. Bejárjuk a gyártelep fontosabb pontjait, megnézzük a védelem alatt álló épületeket, majd hangtechnikai eszközök segítségével légítámadást vészelünk át a bunkerban.

15:00 A bunkertúrát követően ebédelni megyünk a Laguna Étterembe, ahol kellemes zenei műsor társul az étkezés mellé.

16:30 Délutáni programunkat Halásztelken folytatjuk, ahol ekkor tartják a Szüreti Felvonulást. Érkezésünkről előre értesítettem őket, és örömmel vártak minket, sőt vendégeimet

minden programba beinvitáltak. A szüreti körmenet a városházáról indul, majd házról házra megállunk. A házaknál házi sütésű friss pogácsákkal és borokkal várnak minket.

20:00 Csoportunkkal megszállunk a Gastland M0 Hotel****-ben. Vacsoránkat is a szálloda éttermében fogyasztjuk el.

2. nap

09:00 Találkozás a szálloda halljában, majd indulás az Oázis Wellness Parkba, ahol télen és nyáron is várják a kedves vendégeket. Vendégeim a délelőtti programjukat itt töltik.

13:00 Ebédünket a Dunakincse Vendéglőben fogyasztjuk el. Innen néhány méterre van a Duna part, ennek köszönhetően az ebéd után a Duna szépségében és nyugaltságában gyönyörködhetünk

15:50 Vendégeimmel megtekintjük a Tököli Repteret, ahol a helikopteres repülőzés által igazi izgalmban lehet részünk.

18:00 Vacsoránkat az 1826-os építésű Régi Vigadóban fogyasztjuk el.

20:00 Esti programunkat Halásztelken töltjük, ahol a Szüreti Felvonulás lezárásaként fáklya felvonulásban lehet részünk.

3. nap

09:00 Találkozó a szálloda halljában, kijelentkezés a szállodából, majd a csomagokkal elindulunk dél felé a szigeten. Elsőként Szigetcsépre, majd Szigetújfalura vezet az utunk. Mindkét településen megnézzük a helyi érdekességeket, látnivalókat.

13:00 Fő étkezésünk helyszínéül a Mártoni Csárda Étterem és Fogadót választottam. Itt megismerkedhetünk a helyi specialitásokkal.

15:00 Utunkat a legdélebbi település felé vesszük. Makádtól nem messze van a Tassizsilip, így megismerkedünk annak is a működésével, történelmével. A Tassizsilipnél egyébként lehetőségünk van gyalogosan átsétálni a Kis-Duna másik oldalára.

19:00 Elfoglaljuk új szállásunkat, a nemrégiben megnyílt Hotel Termálkristály Aqualand***** szállodát. Szolgáltatásaik keretében éjszakai fürdőzésen veszünk részt az Aqualand Élmény- és Termálfürdőben.

4. nap

09:00 Találkozásunkat követően első programunk keretében megtekintjük a Ráckevei Hajómalmot, megismerkedünk annak történetével illetve megtekintjük a különböző lisztekkel és magával a lisztkészítési folyamattal. A hajómalom oldalánál kikötött Balabán hajóval teszünk egy 2,5 órás hajókirándulást, melynek keretében a Ráckevei Duna-ágon található kisebb szigeteket hajózzuk körben, illetve a Duna vizéről csodálhatjuk a szebbnél szebb műemlékeket.

13:00 Ebédünket a Savoyai Kastélyszálló***-ban fogyasztjuk el. Ételeink mellé helyi, az Erdős Pincészet által termelt borokat szolgálják fel. Az ebédet követően körbevezetnek minket a Savoyai Kastélyszálló*** különböző termeiben és az idegenvezetés alatt a szálloda életéről is sok újdonságot tudunk meg.

17:00 Az utunk zárásaként a vendégeim kihasználhatják a Hotel Termálkristály Aqualand***** által kínált szolgáltatásokat, illetve felkészülhetnek a másnapi hazautazásra.

5. nap

09:00 Találkozunk a szálloda halljában, majd a kijelentkezést követően utunkat a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér felé vesszük.

10. SWOT – ELEMZÉS

SWOT-elemzésemet természeti, társadalmi és gazdasági adottságok alapján készítettem el.

Erősségek - Strengths	Gyengeségek - Weaknesses
• Duna közelsége • Természetileg értékes, kikapcsolódásra, regenerálódásra alkalmas területek; • Termálvíz-lelőhelyek megléte; • Több nemzetiség jelenléte; • Mezőgazdasági múlt és hagyományok; • Ipari múlt és hagyományok; • A térség lakosainak szorgalma, tehetsége, munkabírása; • A szabályozott Duna-ág megléte; • Budapesthez való közelség; • M0-ás körgyűrűhöz való közelség; • HÉV összeköttetés a fővárossal; • Szabadkikötő, mint vízi kikötő jelentősége; • Kedvező adottságok a vízi turizmus terén (kajak, kenu); • Kedvező adottságok a kerékpáros turizmus terén;	• Az önkormányzatok gazdasági helyzete; • Szigeti gerincút befejezetlensége; • Belső útvonalak rossz minősége; • Hidak, belső útvonalak túlterheltsége; • Mindkét oldali hidak hiánya; • Csatornázottság hiánya; • Kerékpárutak kiépítetlensége; • Rekreációs és sportolási lehetőségek relatív hiánya; • A Csepel Művek területének tulajdonosi sokrétűsége, rendezetlensége; • Tököli Reptér korszerűtlensége; • Volt ipari területeken megjelenő környezetvédelmi problémák; • Ipari parkok korszerűtlensége; • Csepeli HÉV rövid útvonala; • A térség területi megosztottsága fővárosi és megyei szinten; • Egységes turisztikai elképzelés hiánya • Nincs jelentős vonzerővel rendelkező turisztikai kínálat • Alacsony a felsőkategóriás szálláshely kapacitás; • Nagy-Duna és a Kis-Duna vizének szennyezettsége; • Csepel (XXI. kerület) kedvezőtlen arculata, imázsa; • Nincs egységes honlap.

Lehetőségek - Opportunities	Veszélyek - Threats
• Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (útburkolat, elkerülő út); • Rekreatív és sportolási lehetőségek megteremtése; • Korszerű ipari parkok telepítése az ipari kultúra hagyományaira alapozva; • Parlagon heverő önkormányzati területek kihasználása; • Egyedi turisztikai termékek iránti kereslet növekedése; • Egészségtudatosság növekedése; • Kulturált településkép iránti igény növekedése; • Szükséges hidak megépítése, meglévők felújítása, kiszélesítése; • A sziget összképét, vonzerejét javító északi területek fejlesztése.	• Fokozódó tehergépjármű forgalom; • A munkaerő elvándorlását és a közbiztonság romlását fokozza a munkalehetőségek hiánya; • A „barnamezős” területek elhanyagolása további problémákkal jár; • Csak a zöldmezős beruházások támogatása csökkenti a természetes környezetet, nem javít az ipari parkok helyzetén; • Beláthatatlan, hogy mikor javul a vízminőség; • Igényesebb helyi lakosság elköltözése.

KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Következtetések

Mind a jelenlegi turisztikai kínálat ismerete, mind a kérdőíves felmérés és mind a SWOT elemzés alapján megállapítható, hogy a *meglévő infrastruktúra nem kielégítő*.

Véleményem szerint a múzeumok és kiállítások forgalmát megnehezíti az, ha csak előzetes bejelentkezéssel és/vagy csoportosan látogathatók, ugyanis ennek következtében elesnek azon látogatóforgalomtól, akik spontán és/vagy egyedül szeretnék megtekinteni ezeket a létesítményeket.

A már meglévő rendezvények és programok, a munkám során megkeresett személyek, illetve az általam meglátogatott események is azt mutatják, hogy az *eseti kezdeményezések előre mutató jellege pozitív*.

A Központi Statisztikai Hivatal, illetve az elsődleges forrásokból szerzett adatok alapján jól látható, hogy a *gazdasági válság hatása* a térségben, *kisebb mértékben*, de érezhető.

Pályamunkám során bebizonyosodott egyrészt a kérdőíves felmérésből, másrészt az interjúkból illetve a saját tapasztalataim, élményeim során, hogy a *gyenge a marketing és reklámtevékenység* úgy szélesebb, mint szűkebb körben.

Javaslatok

A múzeumok kedvezőbb nyitva tartására és látogathatóságára kellene törekedni annak érdekében, azok is élvezhessék ezen programokat, akik esetleg az adott településen értesülnek róla.

A természeti értékek turisztikai kihasználását kellene támogatni természetesen a környezetvédelem biztosítása mellett.

Az egységes idegenforgalom elérése érdekében fejleszteni kell a makroszintű (főváros, megye) valamint a mikro szintű (települések) turisztikai együttműködést.

A zsiliprendszernek köszönhető adottságok rendkívül jó lehetőségek megteremtését teszi lehetővé, éppen ezért igyekezni kell ennek minél előbbi kihasználására.

- Törekedni kell az infrastruktúra minél szélesebb körű fejlesztésére;
- Támogatni kell a nagy tömegeket vonzó szabadidős tevékenységek létrejöttét;
- Fokozni kell a vizsgált térségre vonatkozó marketing és reklámeszközök minél szélesebb körű alkalmazását.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Csepel-sziget természeti értékeit tekintve rendkívül gazdag, elsősorban a Kis-Dunának köszönhetően. Emellett zavartalan vize igazi nyugodtságot sugároz. A térség több települése termálvízzel rendelkezik, amely az egyre fontosabbá és népszerűbbé váló gyógy és wellness szolgáltatások alapja, így ez kiváló lehetőséget jelentene a Csepel-sziget számára annak érdekében, hogy mind a hazai, mind a külföldi turisták körében közkedvelt turisztikai desztináció legyen.

A vizsgált térség állat és növényvilága is rendkívül színes és gazdag, amely marandó élményeket nyújt.

A térség történelmi múltjának köszönhetően számos XVIII. és XIX. századi emléket őriz, amely a turisták számára igazi különlegességet jelenthet.

Múzeumok tekintetében a települések igyekeznek megőrizni a múlt emlékeit, ugyanakkor ezen létesítmények kedvező nyitva tartására és látogathatóságára kell törekedni.

Pályamunkám során bizonyítottam a Csepel-sziget turisztikai értékességét. A megkereséseimre reagált személyek egyöntetűen a sziget turisztikai fejlesztését támogatják. Szívkön viselik a településük, környezetük sorsát, megélhetését és a turizmus fejlesztésében látják a kiutat a nehéz gazdasági helyzetből. Ennek alapján bizonyítást nyert az a hipotézis, miszerint a főváros földrajzi közelsége hozzájárul a térség turizmusának fejlődéséhez.

A kérdőíves felmérésemből kiderült, hogy a Csepel-szigeti programok hazai ismertsége rendkívül alacsony, amely köszönhető a gyenge marketing és reklámtevékenységnek. Ebből az is következik, hogy a nem szervezett formában érkező külföldi turisták körében is hasonló ismertségi szintűek. Így megalapozott az a hipotézisem, miszerint a különböző szabadidős programok, lehetőségek hiánya és/vagy nem megfelelő terjesztése, reklámozása gyengíti mind a hazai és mind a külföldi idegenforgalom kialakulását, meglétét, fellendülését.

Egyrészt a személyes tapasztalatom, másrészt a turisztikai szakemberek visszajelzéséből kiderült, hogy a települések a saját hagyományaik, jellegeik szerinti programokat támogatják, biztosítják, de komplex, több települést érintő és átfogó kezdeményezésben nem gondolkodnak. Ezáltal megdőlt az a feltevés, miszerint az ipari-mezőgazdasági múlt jelleg együttes megléte növeli a komplex programok létrejöttét, lehetőségét.

Tudományos pályamunkám során a Csepel-sziget települései által nyújtott sportolási lehetőségekre végül nem tértem ki, így azt a feltevésemet, miszerint a sziget jelleg növeli a

sporthorgász események és telepek számát sem bizonyítani, sem cáfolni nem tudom, így ennek megállapítása további kutatást igényel.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom

1. Baksay Z., Berend T., Drucker T., I., Ince M., Jenei K., Kubinyi A., Ránki Gy. (1965): Csepel története. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 7-31. p.
2. Batizi L. (2009): Csepel-sziget a Duna ölén. Csepel-sziget és Környéke Többcélú Önkormányzati Társulás, 3-42. p.
3. Csepel Önkormányzat (2005): Budapest – Csepel Turisztikai Stratégiája – Bekapcsolódási Stratégia 2013-ig. Budapest Csepel Önkormányzat kabinetfőnökétől származik
4. Csepel Önkormányzat (2011): Jövőkép Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata gazdasági programja (2011-2014), Csepel Önkormányzat kabinetfőnökétől származik
5. Fiar S. – Nagy I. (2000): A Csepel-sziget és a Kis-Duna Mente (szóróanyag)
6. Kasza S. (1999): Csepel-sziget és a Kis-Duna- Mente. Budapest, CEBA Kiadó, 9-23. p.; 50. p.;
7. Kasza S. (főszerk.) (2006): Csepel, XXI. kerület, Budapest, CEBA Kiadó 46-55 p.
8. Michalkó G. (2007): Magyarország modern turizmusföldrajza, Budapest – Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 245. p.
9. Szabó Sz. (2003): Csepel közlekedése egykor és ma
10. Ráckevei Tourinform (2010): Eseménynaptár 2011. Ráckevei kistérség. Kiadja: Csepel-sziget és Környéke Többcélú Önkormányzati Társulás

Internetes források

- [1.] Helyi Téma, XXI. kerület, 2011. október 12.-ei száma
- [2.] Növényzet, állatvilág: http://cshve.hu/termeszeti_02.html; Letöltés: 2011. 08.12. 14:32
- [3.] 1. kép: Csepel-sziget területe: http://cshve.hu/terkep_03.html Letöltés: 2011. 09.28.
- [4.] 2. kép: Csepel címere:
http://www.google.hu/imgres?q=csepel+c%C3%ADmere&um=1&hl=hu&sa=N&biw=1366&bih=624&tbm=isch&tbnid=t6N_UYF6urLyOM:&imgrefurl=http://csepel.info/%3Fp%3D15094&docid=a3XYIKiFg-CZMM&imgurl=http://csepel.info/wp-content/uploads/Budapest_XXI_Csepel_cimere_2011.jpg&w=583&h=610&ei=BXGoTp_QNdDHsgb5o_nIDQ&zoom=1&iact=hc&vpx=442&vpy=135&dur=14&hovh=230&hovw=219&tx=111&ty=129&sig=103347041044954768454&page=1&tbnh=141&tbnw=135&start=0&ndsp=21&ved=1t:429,r:2,s:0 ; Letöltés: 2011. 09.12. 10:24
- [5.] 3. kép: Halásztelek címere:
http://www.google.hu/imgres?q=Hal%C3%A1sztelek+c%C3%ADmer&um=10&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbm=isch&tbnid=96qZMSXn7danqM:&imgrefurl=http://www.dancearth.hu/node/2933&docid=TVmwEHMaGyaUdM&imgurl=http://www.dancearth.hu/sites/default/files/images/halasztelek_cimer.jpg&w=345&h=445&ei=XtNyT6nBF4vP4QTU0YXsDg&zoom=1&iact=hc&vpx=189&vpy=143&dur=185&hovh=166&hovw=127&tx=126&ty=125&sig=112526618110662662822&sqi=2&page=1&tbnh=166&tbnw=127&start=0&ndsp=36&ved=1t:429,r:0,s:0 Letöltés: 2011. 09. 13. 10:12
- [6.] 4. kép: Lórév címere:
http://www.google.hu/imgres?q=l%C3%B3r%C3%A9v+c%C3%ADmere&um=1&hl=hu&sa=N&biw=1366&bih=624&tbm=isch&tbnid=i2dIN9_kZIZ5MM:&imgref

url=http://hu.wikibooks.org/wiki/C%25C3%25ADmerhat%25C3%25A1roz%25C3%25B3/L%25C3%25B3r%25C3%25A9v_c%25C3%25ADmere&docid=DMZEY3ezaZZXgM&imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/08/L%2525C3%2525B3r%2525C3%2525A9v_c%2525C3%2525ADmere.jpg&w=500&h=708&ei=VnOoTrLuE4b3sga1mYi8DQ&zoom=1&iact=rc&dur=443&sig=103347041044954768454&page=1&tbnh=146&tbnw=103&start=0&ndsp=22&ved=1t:429,r:0,s:0&tx=51&ty=102 ; Letöltés: 2011. 09. 13. 09:29

- [7.] 5. kép: Makád címere; Forrás:

http://www.google.hu/imgres?q=Mak%C3%A1d+c%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbn=isch&tbnid=vDXMuiVxo0D3vM:&imgrefurl=http://www.csepel-szi-get.hu/wordpress/%3Fpage_id%3D86&docid=4AZsVEDSJwPqgM&imgurl=http://www.csepel-sziget.hu/wordpress/wp-content/gallery/plakatok-cimerek-logok/cimmakad.jpg&w=145&h=150&ei=qNNyT8CLFYfYtAb9_Pj1DQ&zoom=1&iact=rc&dur=329&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=120&tbnw=116&start=0&ndsp=35&ved=1t:429,r:1,s:0&tx=48&ty=65 ; Letöltés: 2011.09.11. 12:25

- [8.] 6. kép: Ráckeve címere; Forrás:

http://www.google.hu/imgres?q=R%C3%A1ckeve+c%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbn=isch&tbnid=ZuyuQ9E1pCS8vM:&imgrefurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-rackeve.shtml&docid=8swwZZixXngZYM&imgurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Rackeve.jpg&w=2000&h=1911&ei=_9NyT7eHIOfYtAb9_Pj1DQ&zoom=1&iact=rc&dur=546&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=148&tbnw=155&start=0&ndsp=36&ved=1t:429,r:0,s:0&tx=57&ty=93 ; Letöltés: 2011.09.10. 15:49

- [9.] 7. kép: Szigetbecse címere; Forrás: <http://www.vendeglatohely.hu/szigetbecse/>; Letöltés: 2011.09.13. 14:42

- [10.] 8. kép: Szigetcsép címere; Forrás:

http://www.google.hu/imgres?q=Szigetcs%C3%A9p+c%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbn=isch&tbnid=Q8JZ6jZvurGX9M:&imgrefurl=http://www.datourinfo.eu/hu/node/463&docid=kjH8PO9urTUtVM&imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/5e/HUN_Szigetcs%2525C3%2525A9p_COA.jpg/473px-HUN_Szigetcs%2525C3%2525A9p_COA.jpg&w=473&h=600&ei=MNRyT8bPGILBtAaWhezeDQ&zoom=1&iact=rc&dur=308&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=155&tbnw=122&start=0&ndsp=34&ved=1t:429,r:0,s:0&tx=31&ty=84 ; Letöltés: 2011.09.10. 12:21

- [11.] 9. kép: Szigethalom címere; Forrás:

<http://www.google.hu/imgres?q=Szigethalom+c%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbn=isch&tbnid=b9p-dVlpuULwhM:&imgrefurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-szigethalom.shtml&docid=RMgS5OQYhyU0EM&imgurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Szigethalom.jpg&w=2000&h=2375&ei=hNRyT772JITAswb60dn5DQ&zoom=1&iact=hc&vpx=175&vpy=125&dur=1254&hovh=245&hovw=206&tx=104&ty=135&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=136&tbnw=115&start=0&ndsp=37&ved=1t:429,r:0,s:0> ; Letöltés: 2011.09.11. 11: 45

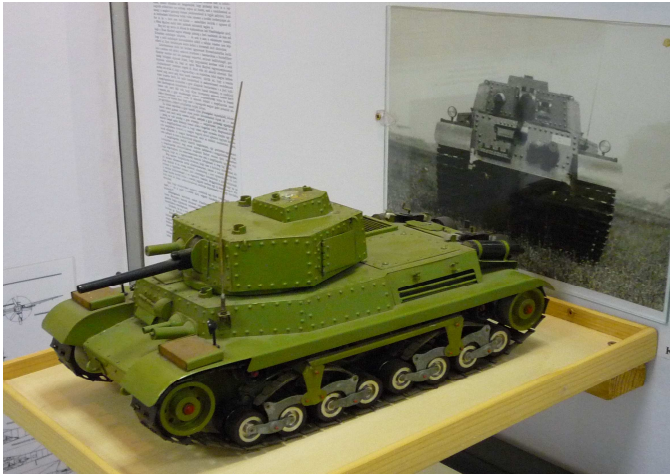
- [12.] 10. kép: Szigetszentmárton címere; Forrás:

- [http://www.google.hu/imgres?q=Szigetszentm%C3%A1rton+c%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbm=isch&tbnid=ESCQ9rr8oCmaAM:&imgrefurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-szigetszentmarton.shtml&docid=4D_yV2QkQ-E0rM&imgurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Szigetszentmar-
ton.jpg&w=2000&h=2025&ei=GNVyT7meOsPQsgbsmJDBDQ&zoom=1&iact=hc&vpx=182&vpy=143&dur=95&hovh=226&hovw=223&tx=137&ty=109&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=149&tbnw=147&start=0&ndsp=37&ved=1t:429,r:0,s:0](http://www.google.hu/imgres?q=Szigetszentm%C3%A1rton+c%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbm=isch&tbnid=ESCQ9rr8oCmaAM:&imgrefurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-szigetszentmarton.shtml&docid=4D_yV2QkQ-E0rM&imgurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Szigetszentmar-
ton.jpg&w=2000&h=2025&ei=GNVyT7meOsPQsgbsmJDBDQ&zoom=1&iact=hc&vpx=182&vpy=143&dur=95&hovh=226&hovw=223&tx=137&ty=109&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=149&tbnw=147&start=0&ndsp=37&ved=1t:429,r:0,s:0) ; Letöltés: 2011.09.12. 14:10
- [13.] 11. kép: Szigetszentmiklós címere; Forrás:
http://www.csepel-sziget.hu/wordpress/?page_id=92
Letöltés:2011.09.13. 16: 02
- [14.] 12. kép: Szigetújfalu címere; Forrás:
<http://www.google.hu/imgres?q=Sziget%C3%BAjfaluc%C3%ADmer&hl=hu&gbv=2&biw=1429&bih=982&tbm=isch&tbnid=ah62cNCd-VP0oM:&imgrefurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-szigetujfalu.shtml&docid=yOiW4Q6kBe9UQM&imgurl=http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Szigetujfalu.jpg&w=2000&h=2592&ei=TNVyT6uqHY3xsgaMkLXgDQ&zoom=1&iact=rc&dur=383&sig=112526618110662662822&page=1&tbnh=165&tbnw=127&start=0&ndsp=37&ved=1t:429,r:0,s:0&tx=31&ty=94> Letöltés: 2011.09.13. 11:24
- [15.] 13. ábra: Tököl címere; Forrás: []
<http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Tokol.jpg>
Letöltés: 2011.09.13. 17: 12
- [16.] 1.-2. táblázat: Központi Statisztikai Hivatal, Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2004. január – 2007. december,
Forrás: <http://statinfo.ksh.hu/Statinform/themeSelector.jsp?page=2&szst=OGA>
Letöltés: 2011. 09.28. 10:12
- [17.] 1.-2. táblázat: Központi Statisztikai Hivatal, Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2008. január – 2011. augusztus,
Forrás: <http://statinfo.ksh.hu/Statinform/themeSelector.jsp?page=2&szst=OGA> Letöltés: 2011. 09.28. 12:34
- [18.] 3. táblázat: Központi Statisztikai Hivatal , Magánszálláshelyek vendégforgalma 2005-2009 <http://statinfo.ksh.hu/Statinform/themeSelector.jsp?page=2&szst=OGA>
Letöltés: 2011. 09.29. 12:42
- [19.] Növényzet, állatvilág, Forrás: http://cshve.hu/termeszeti_02.html Letöltés: 2011.09.16. 12:56
- [20.] 15. táblázat: Volánbusz Zrt. Menetrendjei,
Forrás: <http://www.volanbusz.hu/hu/menetrend/helykozi> Letöltés: 2011.10. 02. 09:18
- [21.] Újfalusi Vendégház,
Forrás: <http://ujfalusivendeghaz.blogspot.com/p/elerhetoseg.html> Letöltés: 2011.10.12. 14:50
- [22.] Izgalmas tárlat Csepel mélyén,
Forrás: http://www.magyarhirnap.hu/kronika/izgalmas_tarlat_csepel_melyen.html
Letöltés: 2011.10.06. 16:32
- [23.] Új látványosság Csepelen,
Forrás:http://onkormanyzat.mti.hu/hir/14945/uj_latvanyossag_csepelen Letöltés: 2011.09.09. 15:19

- [24.] Ráckevei Hajómalom, Forrás: <http://hajomalom.rackeve.hu/>
Letöltés: 2011.10.10. 12:34
- [25.] Budapesti kerékpárút fejlesztések
<http://bkk.hu/fejleszteseink/budapesti-kerekparut-fejlesztések/>
Letöltés: 2011.10.02 10:11
- [26.] Az OTrT-ben szereplő nemzetközi EuroVelo kerékpárút-hálózat magyarországi szakaszának egyeztetett nyomvonalterve (2006),
Forrás:
http://kkk.gov.hu/servlet/download?type=doc_field_file&field=file&id=7046
- [27.] Explore European rivers by bike!,
Forrás: www.eurovelo6.org Letöltés:2011.10.13.
- [28.] EuroVelo nyomvonalszakaszok adatai Forrás:
http://csepelszigetikisterseg.hu/files/EuroVelo_nyomvonalszakaszok_adatai.pdf
Szigetszentmiklós polgármesterétől származik
- [29.] Projekt - Kerékpár- és gyalogút építése Szigetszentmiklós és Szigetszentmiklós-Lakihegy között,
Forrás:<http://szigetszentmiklos.hu/index.php?p=contents&cid=604>
Letöltés: 2011.09.02. 14:12
- [30.] Sikeres KMOP pályázat!;
Forrás:<http://www.rackeve.hu/component/content/article/440-sikeres-kmop-palyazat.html> Letöltés: 2011. 10. 17. 12:10
- [31.] Retina Projekt – Csepel: „Hagyományos iparterületek revitalizációja Dél-Kelet-Európában”, Forrás: <http://www.kronika.matav.hu/> XVIII. Évf. 11. szám, 2009 november, Letöltés: 2011.08.17. 14:18
- [32.] EU-szakértők a barna mezők életre keltéséért
Forrás: http://www.retinasee.eu/press_clips.html Letöltés:2011.08.20. 15:14
- [33.] Partnerek, Forrás: <http://www.retinasee.eu/partners.html>
Letöltés:2011.08.23. 12:13
- [34.] RETINA - Projekt-találkozó Csepelen a hagyományos ipari területek megújításáról
Forrás: <http://epiteszforum.hu/node/19122> Letöltés:2011.08.23. 15:27
- [35.] A Szigetbecsei Falumúzeum létrehozása, Forrás:
http://www.szigetbecse.hu/eb1/show_file/Sajt%C3%B3k%C3%B6zlem%C3%A9ny%20Szigetbecse%20Falum%C3%B6zlem.pdf?ID=266953
Letöltés: 2011.10.08. 17:54
- [36.] Schwinn – Csepel cégtörténet:
Forrás <http://www.schwinnccsepel.hu/index.php?cat=2>
Letöltés: 2011.10.01. 14:40
- [37.] Kerékpár Múzeum, Forrás: <http://kerekparosklub.hu/kerekpar-muzeum> Letöltés: 2011.10.01. 15:56
- [38.] Magyar Gyártmányú Veterán Kerékpárok virtuális múzeuma,
Forrás: www.mgyvkvirtualismuzeum.gportal.hu Letöltés: 2011.09.27 15:02
- [39.] Gyári Séta (2009. szeptember 18.): Forrás: <http://csepelmuevek.hu/>
Letöltés: 2011.09.02. 15:21
- [40.] Emese Park, Forrás: www.emesepark.hu Letöltés: 2011. 07.28. 11:12
- [41.] Emese Park,
Forrás: http://emesepark.hu/htm/al_menu/hireink/programajanlonk_iskolaknak.htm
Letöltés: 2011. 07.28. 12:35
- [42.] Emese Park:
Forrás: http://emesepark.hu/htm/al_menu/hireink/korismereti_talalkozo_2011.htm
Letöltés: 2011. 07.28. 13:24

- [43.] Időutazás (2009. szeptember 20.), Forrás: <http://csepelmuvek.hu/>
Letöltés: 2011. 09.02. 16:04
- [44.] Háború Csepelen: Éjszakai bunkertúra:
Forrás: <http://hg.hu/cikk/epiteszet/13042-ejszaka-csepelen-egy-naci-bunkerben#> Letöltés: 2011.10.16 14:12
- [45.] Csepel Island Visit – Budapest:
Forrás: <http://lopezdelatorre.org/2010/10/04/csepel-island-budapest/>
Letöltés: 2011. 10.16 15:53
- [46.] 9-es számú légtalpi óvóhely,
Forrás: https://www.facebook.com/budapestscenes?sk=app_180507268667088
Letöltés: 2011. 10.23 17:42
- [47.] Szálláshelyek; Forrás: <http://itthon.hu/szallaskereso?detailed=1> Letöltés: 2011.09.04. 10:38
- [48.] Csepel programjai, Forrás: www.csepel.hu (esemény naptár); Letöltés: 2011.09.04. 11:59
- [49.] Lórév programjai, Forrás: www.lorev.hu (vendégváró) Letöltés: 2011.09.04. 14:54
- [50.] Ráckeve programjai, Forrás: <http://www.rackeve.hu/turista-vagyok/programok/rendszeres-programok.html> Letöltés: 2011.09.05. 12:24
- [51.] Szigetbecse programjai, Forrás: <http://www.szigetbecse.hu/infokozpont/rendezvenyek> Letöltés: 2011.09.05 13:42
- [52.] Ráckeve honlapja, Forrás: <http://www.rackeve.hu/rackevei-vagyok/onkormanyzat/kozbeszerzesek.html> Letöltés: 2011.10.15. 16:24

MELLÉKLETEK

19. kép: 10 ½ Zrínyi rohamtarack, amelyet 1942-44 között Csepelen és Győrben is gyártottak;
Fotót készítette: Kis Boglárka

20. kép: A Weiss Manfréd Rt. által készített Csepel tűzhely;
Fotót készítette: Kis Boglárka

21. kép: Csepel 30-as típusú asztali varrógép;
Fotót készítette: Kis Boglárka

Kérdőív

Tudományos Diákköri Pályamunkámat a Csepel-sziget turizmusfejlesztési lehetőségeiről írom, és ezzel kapcsolatos kutatásomhoz kérem az Ön segítségét. A kérdőív kitöltése névtelenül történik, az adatokat összesítve elemzem és szemléltetem a dolgozatomban. Ahol több választ is megjelölhet, ott ezt külön jelzem. A kérdőív kitöltése körülbelül 5-10 percet vesz igénybe.

Segítségét előre is köszönöm!

1. Amikor nyaralás mellett dönt, gondolkodik-e belföldi utazásban?

Igen

Nem

2. Mi kelti fel az érdeklődését egy turisztikai célpont kiválasztásakor? (Többet is megjelölhet!)

Sportolási lehetőségek

Programok

Látnivalók

Kulturális események

Szórakozási lehetőségek

Egyéb:.....

3. A szálláshely kiválasztásánál milyen szálláshelytípusokat vesz számításba? (Többet is megjelölhet!)

Szálloda

Üdülőház

Panzió

Kemping

Turistaszálló

Magánszálláshely

Ifjúsági szálló

4. 1-től 5-ig értékelje, hogy a hely illetve a szállás kiválasztásánál a következőket mennyire tartja fontosnak. 1 = egyáltalán nem fontos; 5 = rendkívül fontos

1) Ár	1 2 3 4 5
2) Megközelíthetőség autóval	1 2 3 4 5
3) Megközelíthetőség tömegközlekedéssel	1 2 3 4 5
4) Látnivalók pl.: templomok, kastélyok, stb.	1 2 3 4 5
5) Szórakozási lehetőségek pl.:hajózás, igényes bulik	1 2 3 4 5
6) Sportolási lehetőségek pl.: túrázás, kerékpározás, horgászat	1 2 3 4 5
7) Szálláshely típusa pl.: panzió, szálloda, magánszálláshely	1 2 3 4 5
8) Szálloda esetén a csillagosság szerinti besorolás	1 2 3 4 5
9) Szálláshely felszereltsége pl.: szauna, uszoda	1 2 3 4 5
10) Szoba felszereltsége pl.: wifi, TV	1 2 3 4 5

5. Járt-e már a Csepel-szigeten?

Igen

Nem

A 6. 7. és 8. kérdések azokra vonatkoznak, akik már jártak a Csepel-sziget valamelyik településén!

6. Mely településen/településeken? (Többet is megjelölhet!)

Csepel (XXI. kerület)

Szigetcsép

Halásztelek

Szigethalom

Lórév

Szigetszentmárton

Makád

Szigetszentmiklós

Ráckeve

Szigetújfalu

Szigetbecse

Tököl

7. Milyen célból tett látogatást, illetve tartózkodott a Csepel-szigeten? (Több választ is megjelölhet)

A Csepel-szigeten élek

Pihenés, nyaralás

Munka, tanulás

Átutazóban voltam

Rokonok, barátok

Egyéb:.....

8. Ön mennyire elégedett a Csepel-szigetettel illetően a következőkkel. 1 = egyáltalán nincs megelégedve vele; 5 = maximálisan elégedett vele

1) Közlekedés	1	2	3	4	5
2) Szálláshely kapacitás	1	2	3	4	5
3) Szórakozási lehetőségek	1	2	3	4	5
4) Sportolási lehetőségek	1	2	3	4	5
5) Kulturális programok	1	2	3	4	5

9. Milyen szórakozási és sportolási lehetőségeket, illetve programokat ismer a Csepel-szigeten?

.....
.....
.....
.....

Személyes kérdések

Az Ön neme:

férfi

nő

Életkora:.....

Lakóhely (Budapest esetén kérem a kerület számát is jelölje):.....

Köszönöm, hogy segítségével hozzájárult a pályamunkám eredményességéhez!

22. kép: Ráckeve Önkormányzat és Tűztorony;
Fotót készítette: Kis Boglárka

23. kép: A Ráckevei-Soroksári -Duna nyugati partja és a Klára sétahajó;
Fotót készítette: Kis Boglárka

24. kép: Ráckevei látkép;
Fotót készítette: Kis Boglárka

Az Emese Várispánság vezetőjének, Magyar Attilának feltett kérdéseim

1. A X.-XI. századi élet bemutatásán, illetve megismertetésén kívül céljaik között szerepelt-e (szerepel-e) az idegenforgalom fellendítése?
2. Milyennek mondható a látogatottság, illetve vannak-e statisztikai adataik arról, hogy hogyan alakult a látogatottság az elmúlt 5 évben?
3. Milyen arányú a hazai-külföldi részvétel. Vannak-e külföldi résztvevők?
4. Az Ön észrevételei alapján növekedett-e a környéken a szálláshelyek száma a park megnyitása óta?
5. Ön személy szerint mit gondol, a gazdasági válság hatással volt-e a park, valamint a rendezvények életében?
6. Vannak további fejlesztési terveik a park bővítésére?
7. Milyen marketing eszközöket vesznek igénybe annak érdekében, hogy az Emese parkot minél többen megismerjék?

25. kép: A 9-es számú óvóhely lépcsőháza;
Fotót készítette: Kis Boglárka

26. kép: Tőzeges wc;
Fotót készítette: Kis Boglárka

27. kép: 9-es számú óvóhely
Forrás: [46]

A bunkertúra vezetőjének, Somogyi Leventének feltett kérdéseim

1. Érdekelne, hogy magával a csepeli bunkertúrákkal mióta foglalkozol?
2. Honnan jött az ötlet, illetve, hogy hogyan kerültél kapcsolatba a csepeli bunkerral?
3. Milyen marketingeszközöket alkalmazol azért, hogy a programok minél több emberhez eljussanak?
4. Csak úgy érdekességképp kérdezem, hogy a BudapestScenes-t egyedül te hoztad létre és irányítod, vagy többen dolgoztok ezen?
5. Illetve még azt szeretném megkérdezni, hogy feltüntethetem-e a nevedet valamit a cég nevét a munkámban

15. Táblázat: A Csepel-sziget településeire vonatkozó távolsági autóbuszok;

Járatszám	Indulási település	Érintett település(ek)	Érkezési település
660	Budapest, Népliget	Szigethalom	Dömsöd
661	Budapest, Népliget	Szigethalom, Ráckeve, Szigetbecse	Makád
663	Szigethalom		Taksony
664	Szigethalom		Délegyháza
665	Szigethalom		Ráckeve
667	Szigethalom		Dömsöd
668			
669	Ráckeve		Dömsöd
670	Ráckeve		Kiskunlacháza
671	Ráckeve		Dömsöd
673	Budapest, Csepel	Szigetszentmiklós, Szigethalom	Tököl
674			
675	Budapest, Csepel	Szigetszentmiklós, Szigethalom, Tököl, Szigetcsép, Szigetszentmárton, Szigetújfalu, Ráckeve, Szigetbecse, Makád	Lórév
676			
677	Szigetszentmiklós		Budapest, Csepel
679	Budapest, Csepel	Szigetszentmiklós	Budapest, Csepel
680			
681	Szigetszentmiklós	Szigethalom	Szigetszentmiklós
685			
686			
682	Szigetszentmiklós		Szigetszentmiklós
683			
684			
687	Budapest, Csepel	Halásztelek, Szigethalom, Tököl, Szigetcsép, Szigetszentmárton	Szigetújfalu
688	Budapest, Csepel	Halásztelek	Szigethalom
689			
690			
692	Szigethalom		Tököl
693	Szigethalom		Szigethalom
694	Szigethalom		Szigethalom
695			
697	Ráckeve	Szigetbecse, Makád	Lórév
698	Ráckeve		Lórév
699	Budapest, Csepel		Érd

Forrás: Volánbusz Zrt.; Saját szerkesztés